

SÉANCES DU JEUDI 19 JUNI 1997
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 19 JUNI 1997

MATIN**SOMMAIRE :****CONGÉS :**

Page 3157.

EXCUSÉS :

Page 3157.

PROPOSITION D'AVIS (Discussion) :

Projet de loi prévoyant l'apposition de certaines mentions sur la carte d'identité visée à l'article 6, § 1er, de la loi du 19 juillet 1991 relative aux registres de la population et aux cartes d'identité et modifiant la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques, et réglant l'emploi des langues pour ces mentions (Conflit d'intérêts).

Discussion. — *Orateurs*: **MM. Erdman**, rapporteur, **Nothomb**, **Desmedt**, **Coveliers**, **Van Hauthem**, **Vandenberghe**, **Loones**, p. 3157.

Vote, p. 3173.

CRÉATION EN BELGIQUE D'UN CENTRE POUR ENFANTS DISPARUS :

Discussion des recommandations. — *Orateurs*: **Mmes Lizin**, rapporteuse, **Leduc**, **Cornet d'Elzjus**, **MM. Boutmans**, **D'Hooghe**, **Mmes Sémer**, **Milquet**, **M. Buelens**, **M. Dehaene**, Premier ministre, pp. 3170 et 3174.

HOMMAGE À LA MÉMOIRE DE M. EDMOND LEBURTON, MINISTRE D'ÉTAT :

Orateurs: **M. le président**, **M. Dehaene**, Premier ministre, p. 3172.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1996-1997
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1996-1997

OCHTEND**INHOUDSOPGAVE :****VERLOF :**

Bladzijde 3157.

VERONTSCHULDIGD :

Bladzijde 3157.

VOORSTEL VAN ADVIES (Bespreking) :

Wetsontwerp tot bepaling van het aanbrengen van sommige vermeldingen op de identiteitskaart bedoeld in artikel 6, § 1, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, en tot regeling van het taalgebruik voor deze vermeldingen (Belangenconflict).

Bespreking. — *Sprekers*: **de heren Erdman**, rapporteur, **Nothomb**, **Desmedt**, **Coveliers**, **Van Hauthem**, **Vandenberghe**, **Loones**, blz. 3157.

Stemming, blz. 3173.

OPRICHTING IN BELGIË VAN EEN CENTRUM VOOR VERDWENEN KINDEREN :

Bespreking van de aanbevelingen. — *Sprekers*: **de dames Lizin**, rapporteur, **Leduc**, **Cornet d'Elzjus**, **de heren Boutmans**, **D'Hooghe**, **de dames Sémer**, **Milquet**, **de heer Buelens**, **de heer Dehaene**, eerste minister, blz. 3170 en 3174.

HULDE AAN DE NAGEDACHTENIS VAN DE HEER EDMOND LEBURTON, MINISTER VAN STAAT :

Sprekers: **de voorzitter**, **de heer Dehaene**, eerste minister, blz. 3172.

DEMANDE D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de M. Hatry au ministre de l'Emploi et du Travail sur «la politisation de son administration et notamment les conciliateurs sociaux».

Orateurs: M. Hatry, Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 3179.

APRÈS-MIDI

SOMMAIRE:

EXCUSÉE:

Page 3183.

MESSAGES:

Page 3183.

Chambre des représentants.

COMMUNICATION:

Page 3184.

Banque-carrefour de la sécurité sociale.

ÉVOCATION:

Page 3184.

COLLÈGE DE RECRUTEMENT DES MAGISTRATS:

Page 3184.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Dépôt — Renvoi à la séance plénière):

Page 3185.

M. Coene au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «le protocole d'accord entre le gouvernement fédéral et les communautés et régions sur la politique de la santé et plus spécialement sur la rationalisation du nombre des lits d'hôpitaux».

Mme Thijs au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «la réforme de l'A.G.C.D. et sa transformation en D.C.D.».

M. Goris au ministre de la Défense nationale sur «l'état d'avancement du programme Trigat».

Mme Lizin au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «les perspectives de coopération économique avec l'Algérie».

Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «le protocole sur la Défense européenne et le contenu de la politique de sécurité et de défense dans la C.I.G.».

Mme de Bethune au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «les effets nuisibles des bancs solaires sur la santé publique».

VRAAG OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van de heer Hatry aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «de politisering van haar administratie, meer bepaald de sociale bemiddelaars».

Sprekers: de heer Hatry, mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 3179.

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE:

VERONTSCHULDIGD:

Bladzijde 3183.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 3183.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELING:

Bladzijde 3184.

Kruispuntbank van de sociale zekerheid.

EVOCATIE:

Bladzijde 3184.

WERVINGSCOLLEGE DER MAGISTRATEN:

Bladzijde 3184.

VRAGEN OM UITLEG (Indiening — Opnieuw verzending naar de plenaire vergadering):

Bladzijde 3185.

De heer Coene aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «het protokolakkoord tussen de federale regering en de gewesten en gemeenschappen over het gezondheidsbeleid en meer bepaald over de rationalisatie van het aantal ziekenhuisbedden».

Mevrouw Thijs aan de staatssecretaris voor Ontwikkelings-samenwerking over «de hervorming van het ABOS en de omvorming tot het DOS».

De heer Goris aan de minister van Landsverdediging over «de stand van zaken in het Trigat-programma».

Mevrouw Lizin aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de vooruitzichten op economische samenwerking met Algerije».

Mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken over «het protocol over de Europese Defensie en de inhoud van het veiligheids- en defensiebeleid in de IGC».

Mevrouw de Bethune aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «de nadelige effecten van het zonnebankgebruik op de volksgezondheid».

Mme Mayence-Goossens au Premier ministre sur « l'incohérence de la politique étrangère de la Belgique, plus particulièrement en ce qui concerne 'l'aide liée' refusée ou mise en cause par le secrétaire d'État à la Coopération au Développement ».

M. Vandenberghe au ministre de la Justice sur « les difficultés qui existent au niveau de la direction des sociétés holdings et les conflits d'intérêts qui peuvent surgir entre les actionnaires ».

M. Buelens au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur « la constitution de bandes et l'usage du chantage dans les communes de la périphérie anversoise ».

Mme Delcourt-Pêtre au ministre des Affaires étrangères sur « la délivrance d'extraits d'actes de naissance de Zaïrois qui désirent la naturalisation ».

M. Goris au ministre de la Défense nationale sur « les drones servant de cibles aériennes dans le cadre des exercices de tir de fusées Mistral ».

M. Ph. Charlier au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur « l'avis de la Commission de la protection de la vie privée concernant la création d'une centrale positive des risques de crédit aux particuliers ».

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Dépôt):

Page 3185.

M. Desmedt au ministre de la Justice sur « la situation difficile au Tribunal de première instance et au Parquet du procureur du Roi de Bruxelles en fonction notamment de la législation sur l'emploi des langues en matière judiciaire ».

M. Hostekint au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur « des lieux de sépulture séparés pour les musulmans de Belgique ».

M. Goris au ministre de la Défense nationale sur « l'achat de 54 véhicules blindés 6×6 pour la brigade paracommando ».

Mme de Bethune au ministre des Affaires étrangères sur « la situation à Brazzaville ».

PROPOSITIONS DE LOI (Prise en considération):

Pages 3186 et 3210.

Mme Maximus et M. Santkin. — Proposition de loi interprétative des articles 6, 584 et 1385bis du Code judiciaire.

Mme Merchiers et consorts. — Proposition de loi interprétative de l'article 77, alinéa 2, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

Mme de Bethune. — Proposition de loi interprétative de l'article 77, alinéa 2, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

QUESTIONS ORALES (Discussion):

Question orale de M. Anciaux au Premier ministre sur « le Sommet européen et la représentation flamande à celui-ci ».

Orateurs: **M. Anciaux, M. Derycke**, ministre des Affaires étrangères, p. 3186.

Mevrouw Mayence-Goossens aan de eerste minister over « het gebrek aan samenhang in het Belgisch buitenlands beleid, in het bijzonder met betrekking tot 'de gebonden hulp' die door de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking wordt geweigerd of betwist ».

De heer Vandenberghe aan de minister van Justitie over « de bestaande problemen bij holdingmaatschappijen en de mogelijke belangenconflicten tussen aandeelhouders ».

De heer Buelens aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over « de bendevorming en chantage in de Antwerpse randgemeenten ».

Mevrouw Delcourt-Pêtre aan de minister van Buitenlandse Zaken over « de afgifte van uittreksels van geboorteakten aan Zaïrezen die de Belgische nationaliteit willen verkrijgen ».

De heer Goris aan de minister van Landsverdediging over « de luchtdoel drones van Mistralraketten ».

De heer Ph. Charlier aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over « het advies van de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer over oprichting van een positieve kredietcentrale voor particulieren ».

VRAGEN OM UITLEG (Indiening):

Bladzijde 3185.

De heer Desmedt aan de minister van Justitie over « de moeilijke situatie bij de Rechtbank van Eerste Aanleg en het Parket van de procureur des Konings te Brussel, meer bepaald in het licht van de wetgeving op het gebruik der talen in gerechtszaken ».

De heer Hostekint aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over « de aparte begraafplaatsen voor islamieten in België ».

De heer Goris aan de minister van Landsverdediging over « de aankoop van 54 6×6 pantservoertuigen voor de paracommandobrigade ».

Mevrouw de Bethune aan de minister van Buitenlandse Zaken over « de toestand in Brazzaville ».

WETSVOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijden 3186 en 3210.

Mevrouw Maximus en de heer Santkin. — Wetsvoorstel tot interpretatie van de artikelen 6, 584 en 1385bis van het Gerechtelijk Wetboek.

Mevrouw Merchiers c.s. — Wetsvoorstel tot interpretatie van artikel 77, tweede lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

Mevrouw de Bethune. — Wetsvoorstel tot interpretatie van artikel 77, tweede lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

MONDELINGE VRAGEN (Bespreking):

Mondelinge vraag van de heer Anciaux aan de eerste minister over « de Eurotop en de vertegenwoordiging van Vlaanderen op deze top ».

Spreekers: **de heer Anciaux, de heer Derycke**, minister van Buitenlandse Zaken, blz. 3186.

Question orale de M. Foret au Premier ministre sur «les relations entre la Belgique et les Pays-Bas à la suite du Sommet d'Amsterdam».

Orateurs: **M. Foret, M. Derycke**, ministre des Affaires étrangères, p. 3188.

Question orale de M. Hatry au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la partialité de l'Office de contrôle des assurances (O.C.A.) dans les conflits d'intérêt dans lesquels se trouvent compromises des compagnies d'assurances assujetties à cet organisme».

Orateurs: **M. Hatry, M. Colla**, ministre de la Santé publique et des Pensions, p. 3189.

Question orale de M. Verreycken au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «les pratiques de chantage des bandes de jeunes».

Orateurs: **M. Verreycken, M. Colla**, ministre de la Santé publique et des Pensions, p. 3190.

Question orale de M. Goris au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «les problèmes que cause l'hélicoptère MD Explorer de Mc Donnell Douglas, qui a été acheté récemment pour la gendarmerie».

Orateurs: **M. Goris, M. Colla**, ministre de la Santé publique et des Pensions, p. 3190.

Question orale de M. Vergote au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «l'autorisation de vendre du poisson et de la viande dans tous les magasins».

Orateurs: **M. Vergote, M. Colla**, ministre de la Santé publique et des Pensions, p. 3191.

Question orale de M. Olivier au secrétaire d'État à la Sécurité et secrétaire d'État à l'Intégration sociale et à l'Environnement sur «l'intervention du Fonds des calamités pour les dégâts causés par les violentes tempêtes qui ont affecté les différentes provinces flamandes».

Orateurs: **M. Olivier, M. Colla**, ministre de la Santé publique et des Pensions, p. 3193.

Question orale de M. Hostekint au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «l'arrestation récente d'un ancien membre de l'A.G.C.D.».

Orateurs: **M. Hostekint, M. Moreels**, secrétaire d'État à la Coopération au Développement, p. 3193.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de Mme Lizin au ministre de la Justice sur «les améliorations à proposer quant au fonctionnement de l'appareil judiciaire à Huy».

Orateurs: **Mme Lizin, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 3194.

Demande d'explications de M. Vandenberghe au ministre de la Justice sur «les difficultés qui existent au niveau de la direction des sociétés holdings et les conflits d'intérêts qui peuvent surgir entre les actionnaires».

Orateurs: **M. Vandenberghe, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 3196.

Demande d'explications de M. Desmedt au ministre de la Justice sur «la situation difficile au Tribunal de première instance et au Parquet du procureur du Roi de Bruxelles en fonction notamment de la législation sur l'emploi des langues en matière judiciaire».

Orateurs: **M. Desmedt, Mme Milquet, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 3199.

Mondelinge vraag van de heer Foret aan de eerste minister over «de betrekkingen tussen België en Nederland na de Top van Amsterdam».

Sprekers: **de heer Foret, de heer Derycke**, minister van Buitenlandse Zaken, blz. 3188.

Mondelinge vraag van de heer Hatry aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de partijdigheid van de Controledienst voor de Verzekeringen in de belangenconflicten waarin verzekeringsmaatschappijen betrokken zijn die aan het toezicht van die dienst onderworpen zijn».

Sprekers: **de heer Hatry, de heer Colla**, minister van Volksgezondheid en Pensioenen, blz. 3189.

Mondelinge vraag van de heer Verreycken aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de afpersingspraktijken van jeugdbendes».

Sprekers: **de heer Verreycken, de heer Colla**, minister van Volksgezondheid en Pensioenen, blz. 3190.

Mondelinge vraag van de heer Goris aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de problemen met de recent gekochte helikopter voor de rijkswacht, de MD Explorer van Mc Donnell Douglas».

Sprekers: **de heer Goris, de heer Colla**, minister van Volksgezondheid en Pensioenen, blz. 3190.

Mondelinge vraag van de heer Vergote aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «het toestaan van vis- en vleesverkoop in alle winkels».

Sprekers: **de heer Vergote, de heer Colla**, minister van Volksgezondheid en Pensioenen, blz. 3191.

Mondelinge vraag van de heer Olivier aan de staatssecretaris voor Veiligheid en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu over «de tussenkomst van het Rampenfonds bij de schade van het voorbije noodweer in de verschillende Vlaamse provincies».

Sprekers: **de heer Olivier, de heer Colla**, minister van Volksgezondheid en Pensioenen, blz. 3193.

Mondelinge vraag van de heer Hostekint aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «de recente arrestatie van een voormalige ABOS-topman».

Sprekers: **de heer Hostekint, de heer Moreels**, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, blz. 3193.

VRAGEN OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van mevrouw Lizin aan de minister van Justitie over «de maatregelen ter verbetering van de werking van het gerechtelijk apparaat te Huy».

Sprekers: **mevrouw Lizin, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 3194.

Vraag om uitleg van de heer Vandenberghe aan de minister van Justitie over «de bestaande problemen bij holdingmaatschappijen en de mogelijke belangenconflicten tussen aandeelhouders».

Sprekers: **de heer Vandenberghe, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 3196.

Vraag om uitleg van de heer Desmedt aan de minister van Justitie over «de moeilijke situatie bij de Rechtbank van Eerste Aanleg en het Parket van de procureur des Konings te Brussel, meer bepaald in het licht van de wetgeving op het gebruik der talen in gerechtszaken».

Sprekers: **de heer Desmedt, mevrouw Milquet, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 3199.

Demande d'explications de M. Coene au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «le protocole d'accord entre le gouvernement fédéral et les communautés et régions sur la politique de la santé et plus spécialement sur la rationalisation du nombre des lits d'hôpitaux».

Orateurs : **M. Coene, M. Colla**, ministre de la Santé publique et des Pensions, p. 3205.

Demande d'explications de Mme de Bethune au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «les effets nuisibles des bancs solaires sur la santé publique».

Orateurs : **Mme de Bethune, M. Colla**, ministre de la Santé publique et des Pensions, p. 3208.

ORDRE DES TRAVAUX :

Page 3204.

Vraag om uitleg van de heer Coene aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «het protocolakkoord tussen de federale regering en de gewesten en gemeenschappen over het gezondheidsbeleid en meer bepaald over de rationalisatie van het aantal ziekenhuisbedden».

Sprekers : **de heer Coene, de heer Colla**, minister van Volksgezondheid en Pensioenen, blz. 3205.

Vraag om uitleg van mevrouw de Bethune aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «de nadelige effecten van het zonnebankgebruik op de volksgezondheid».

Sprekers : **mevrouw de Bethune, de heer Colla**, minister van Volksgezondheid en Pensioenen, blz. 3208.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN :

Bladzijde 3204.

SÉANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRÉSIDENCE DE M. SWAELEN, PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 35.
De vergadering wordt geopend om 10.35 uur.

CONGÉS — VERLOF

MM. Chantraine et Destexhe, en mission à l'étranger, demandent un congé.

Verlof vragen: de heren Chantraine en Destexhe, met opdracht in het buitenland.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mmes Bribosia-Picard, en mission à l'étranger; Dua et M. Anciaux, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de dames Bribosia-Picard, met opdracht in het buitenland; Dua en de heer Anciaux, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

WETSONTWERP TOT BEPALING VAN HET AANBRENGEN VAN SOMMIGE VERMELDINGEN OP DE IDENTITEITSKAART BEDOELD IN ARTIKEL 6, § 1, VAN DE WET VAN 19 JULI 1991 BETREFFENDE DE BEVOLKINGSREGISTERS EN DE IDENTITEITSKAARTEN EN TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 8 AUGUSTUS 1983 TOT REGELING VAN EEN RIJKSREGISTER VAN DE NATUURLIJKE PERSONEN, EN TOT REGELING VAN HET TAALGEBRUIK VOOR DEZE VERMELDINGEN (BELANGENCONFLICT)

Voorstel van gemotiveerd advies

Bespreking

PROJET DE LOI PRÉVOYANT L'APPOSITION DE CERTAINES MENTIONS SUR LA CARTE D'IDENTITÉ VISÉE À L'ARTICLE 6, § 1er, DE LA LOI DU 19 JUILLET 1991 RELATIVE

AUX REGISTRES DE LA POPULATION ET AUX CARTES D'IDENTITÉ ET MODIFIANT LA LOI DU 8 AOÛT 1983 ORGANISANT UN REGISTRE NATIONAL DES PERSONNES PHYSIQUES, ET RÉGLANT L'EMPLOI DES LANGUES POUR CES MENTIONS (CONFLIT D'INTÉRÊTS)

Proposition d'avis motivé

Discussion

De voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het voorstel van gemotiveerd advies betreffende het belangenconflict.

Nous abordons la discussion de la proposition d'avis motivé relative au conflit d'intérêts.

La proposition d'avis motivé est ainsi libellée :

A. PROCÉDURE

A.1. Généralités: la prévention et le règlement des conflits

A.1.1. La prévention et le règlement des conflits d'intérêts

Il y a conflit d'intérêts lorsque l'État, une communauté ou une région prend des mesures qui peuvent léser gravement les intérêts d'un autre pouvoir.

En vertu de l'article 143, §§ 2 et 3, de la Constitution, une loi adoptée à la majorité spéciale organise la procédure tendant à prévenir et à régler les conflits d'intérêts. Conformément à la disposition transitoire de l'article 143 de la Constitution, la loi ordinaire du 9 août 1980 de réformes institutionnelles reste entretemps d'application.

Conformément à l'article 32, § 1er, de la loi ordinaire du 9 août 1980 de réformes institutionnelles, une Chambre législative fédérale, un Conseil de communauté ou de région ou l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune peut faire suspendre l'examen d'un projet ou d'une proposition de norme législative dans une autre assemblée législative. À cet effet, une motion doit être adoptée à la majorité des trois quarts des voix. Dans ce cas, l'examen parlementaire est suspendu pendant

soixante jours en vue d'une concertation. Si la concertation n'a pas abouti à une solution dans ce délai, le Sénat est saisi du litige et rend, dans les trente jours, un avis motivé au Comité de concertation. Celui-ci dispose d'un autre délai de trente jours pour prendre une décision finale par consensus.

A.1.2. La prévention et le règlement des conflits de compétence

Les conflits de compétence sont ceux qui résultent de la répartition des compétences entre l'État, les communautés et les régions ainsi que du mode d'attribution de ces compétences.

La prévention des conflits de compétence entre les assemblées législatives est confiée à la section de législation du Conseil d'État.

Un avant-projet de loi, de décret ou d'ordonnance qui contient des dispositions contraignantes de portée générale doit obligatoirement être soumis pour avis à la section de législation du Conseil d'État par le ministre compétent. Lorsque l'urgence est invoquée à propos d'un avant-projet de loi, de décret ou d'ordonnance, l'avis de la section de législation est certes requis, mais il se limite à la question de savoir si l'avant-projet a pour objet des matières relevant de la compétence de l'État, de la communauté ou de la région (lois coordonnées sur le Conseil d'État, article 3, §§ 1er et 2).

Lorsque, selon l'avis, un avant-projet, un projet ou une proposition de norme législative excède la compétence de l'État, de la communauté ou de la région, la question doit être soumise au Comité de concertation. Celui-ci donne, dans les quarante jours et suivant la règle du consensus, un avis motivé sur la question de savoir s'il y a d'après lui excès de compétence ou non (article 3, §§ 3 et 4).

Le règlement des conflits de compétence est confié à la Cour d'arbitrage, qui statue par voie d'arrêt (article 142 de la Constitution).

A.2. Le conflit d'intérêts concernant l'emploi des langues sur les cartes d'identité

A.2.1. Le 20 décembre 1991, le Conseil d'État a estimé que l'article 4, § 3, de l'arrêté royal du 29 juillet 1985 était contraire à l'article 14, § 1er, premier alinéa, des lois coordonnées sur l'emploi des langues en matière administrative, sans qu'aucune norme juridique supérieure n'autorise le Roi à déroger à cette disposition (Conseil d'État, 20 décembre 1991, R. Vandezande et K. Vandezande, nos 38.376 et 38.377).

Selon le Conseil d'État, la carte d'identité délivrée par une commune située dans la région de langue néerlandaise ne pouvait donc être rédigée qu'en néerlandais, y compris les mentions imprimées. Le Conseil a annulé l'acte administratif par lequel la ville de Louvain avait délivré une carte d'identité qui n'avait pas été rédigée exclusivement en néerlandais.

Pour forcer l'État belge à rétablir la légalité, le Conseil d'État lui a imposé, par un arrêt du 6 novembre 1996, une astreinte de 10 000 francs par semaine à partir du 3 mars 1997, tant que l'État belge ne permettrait pas au demandeur d'obtenir une carte d'identité qui satisferait aux dispositions de la législation sur l'emploi des langues (Conseil d'État, 6 novembre 1996, R. Vandezande, n° 62.693).

A.2.2. Le 10 mars 1997, le ministre de l'Intérieur a déposé au Sénat un projet de loi visant à donner une base légale à la réglementation élaborée à l'article 4, § 3, de l'arrêté royal susvisé du 29 juillet 1985.

Le 18 mars 1997, la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives du Sénat a adopté le projet de loi tel quel par 7 voix contre 1 et 2 abstentions.

A.2.3. Le 19 mars 1997, le Parlement flamand a adopté, par 91 voix et 5 abstentions, une motion relative à un conflit d'intérêts dans laquelle il se déclare gravement lésé par le projet de loi n° 1-571/1.

Le 20 mars 1997, date à laquelle le Sénat a reçu la motion, la procédure relative au projet de loi n° 1-571 a été suspendue aux fins de concertation.

Le 30 avril 1997 a eu lieu la concertation entre le bureau élargi du Parlement flamand et le bureau du Sénat (voir le doc. Sénat n° 1-571/5). Elle n'a pas abouti à une solution, comme l'a constaté le Sénat en séance plénière du 22 mai 1997.

A.2.4. Conformément à l'article 32, § 1er, troisième alinéa, de la loi du 9 août 1980 de réformes institutionnelles, qui reste d'application en vertu de la disposition transitoire de l'article 143 de la Constitution, le Sénat est saisi du litige si la concertation n'a pas abouti à une solution. Il rend, dans les trente jours, un avis motivé au Comité de concertation.

En vertu de l'article 32, § 1er, quatrième alinéa, de la loi du 9 août 1980 de réformes institutionnelles, le Sénat n'est pas tenu de rendre un avis lorsque la procédure visant à régler un conflit d'intérêts a été mise en œuvre par une Chambre législative. En l'occurrence toutefois, la procédure a été mise en œuvre par le Parlement flamand, de sorte que l'article 32, § 1er, troisième alinéa, est bel et bien applicable et que le Sénat est tenu de rendre un avis motivé.

En séance plénière du 22 mai 1997, le Sénat a renvoyé le dossier à la Commission des Affaires institutionnelles, en lui demandant de rédiger une proposition d'avis motivé. La Commission a examiné ce dossier au cours de sa réunion du 12 juin 1997.

B. EN DROIT

B.1. La législation applicable

• Article 129 de la Constitution :

§ 1. Les Conseils de la Communauté française et de la Communauté flamande, chacun pour ce qui le concerne, règlent par décret, à l'exclusion du législateur fédéral, l'emploi des langues pour :

- 1° les matières administratives;
- 2° l'enseignement (...);
- 3° les relations sociales entre les employeurs et leur personnel (...).

§ 2. Ces décrets ont force de loi respectivement dans la région de langue française et dans la région de langue néerlandaise, excepté en ce qui concerne :

- les communes ou groupes de communes contigus à une autre région linguistique (...);
- les services dont l'activité s'étend au-delà de la région linguistique dans laquelle ils sont établis;
- les institutions fédérales et internationales désignées par la loi dont l'activité est commune à plus d'une communauté.

• Article 14, § 1er, premier alinéa, des lois coordonnées sur l'emploi des langues en matière administrative :

Tout service local établi dans la région de langue française ou de langue néerlandaise rédige dans la langue de sa région les certificats, déclarations et autorisations qu'il délivre aux particuliers.

• Article 4 de l'arrêté royal du 29 juillet 1985 relatif aux cartes d'identité :

§ 1. Les textes imprimés sont établis et les inscriptions sont faites :

- 1° en français lorsque la commune de délivrance est située dans la région de langue française (...);
- 2° en néerlandais lorsque la commune de délivrance est située dans la région de langue néerlandaise (...).

§ 2. (...)

§ 3. Les titres des rubriques au recto de la carte sont imprimés :

1° en ce qui concerne le nom de l'État et les mots «carte d'identité», dans la langue de délivrance de la carte, ensuite dans les deux autres langues nationales et en anglais;

2° en ce qui concerne les autres rubriques, dans la langue de délivrance de la carte et en anglais.

• *Article 2 du projet de loi n° 1-571/1 :*

L'article 6, § 1er, de la loi du 19 juillet 1991 relative aux registres de la population et aux cartes d'identité et modifiant la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques est complété par les alinéas suivants :

« Outre les mentions déterminées par le Roi en exécution du § 3, sont apposés au recto de la carte d'identité visée à l'alinéa 1er, dans la partie supérieure de celle-ci, les mots 'Belgique' d'une part et 'carte d'identité', 'carte d'identité d'étranger' ou 'carte de séjour d'étranger' d'autre part, selon que son titulaire a la qualité respectivement de Belge, de ressortissant d'un État non-membre de l'Union européenne ou de l'Espace économique européen ou de ressortissant d'un État membre de cette Union ou de cet Espace.

Les mots visés à l'alinéa précédent sont imprimés sur la carte d'identité d'abord dans la langue de la commune de délivrance du document ou dans la langue choisie par son titulaire parmi celles dont l'usage est autorisé, dans les communes visées aux articles 6, 7 et 8 des lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966, puis dans les deux autres langues nationales et en anglais.

Les titres des rubriques en regard desquelles sont apposées sur la carte d'identité les données personnelles spécifiques au titulaire y figurent en premier lieu dans la langue de la commune de délivrance du document ou dans celle choisie par son titulaire, suivant la distinction opérée à l'alinéa précédent, puis en anglais. »

B.2. Le règlement de l'emploi des langues sur les cartes d'identité

B.2.1. L'emploi des langues sur les cartes d'identité est actuellement régi par l'article 4 de l'arrêté royal du 29 juillet 1985 relatif aux cartes d'identité.

En vertu de l'article 4, § 3, de cet arrêté royal, le nom de l'État et les mots « cartes d'identité » sont imprimés dans quatre langues :

- la langue de délivrance de la carte (c'est-à-dire le français, le néerlandais ou l'allemand);
- suivie des deux autres langues nationales et de l'anglais.

Les titres des autres rubriques (le nom, les prénoms, la nationalité, le sexe, le lieu et date de naissance, ...) sont mentionnés en deux langues :

- la langue de délivrance de la carte;
- et l'anglais.

Les rubriques ne sont complétées que dans une langue : le français, le néerlandais ou l'allemand.

B.2.2. Le projet de loi n° 1-571/1 contesté ajoute trois alinéas à l'article 6, § 1er, de la loi du 19 juillet 1991 relative aux registres de la population et aux cartes d'identité et modifiant la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques. Ces nouveaux alinéas visent à donner une base légale à la réglementation élaborée à l'article 4 de l'arrêté royal du 29 juillet 1985.

B.2.3. L'autorité fédérale est compétente pour fixer les prescriptions de base en matière de cartes d'identité.

La compétence fédérale est à situer dans le prolongement de l'article 164 de la Constitution. Ce dernier prévoit que : « la rédaction des actes de l'état civil et la tenue des registres sont exclusivement dans les attributions des autorités communales ». La matière en question concerne une mission d'intérêt général dont le pouvoir fédéral, dans un souci d'efficacité, a confié l'exécution à des autorités communales déterminées.

Certes, la compétence du législateur fédéral ne comprend-elle pas nécessairement le pouvoir de régler aussi l'emploi des langues en la matière. Aux termes de l'article 129, § 1er, 1°, de la Constitution, les Conseils de communauté règlent, à l'exclusion du législateur fédéral, l'emploi des langues pour les matières administratives, du moins dans la région de langue française et dans la région de langue néerlandaise.

Le principe de la compétence des communautés connaît trois exceptions, énumérées à l'article 129, § 2. L'exception qui figure à l'article 129, § 2, deuxième tiret, concerne les services dont l'activité s'étend au-delà de la région linguistique dans laquelle ils sont établis. Le pouvoir fédéral est compétent pour l'emploi des langues dans ces services.

Selon l'exposé des motifs du projet de loi n° 1-571/1, la carte d'identité doit être considérée comme émanant d'un service dont l'activité s'étend au-delà de la région linguistique dans laquelle il est établi, de sorte que le pouvoir fédéral est compétent pour régler l'emploi des langues sur les cartes d'identité (doc. Sénat, n° 1-571/1, p. 4).

B.3. Le point de vue du Parlement flamand

B.3.1. Dans la motion adoptée le 19 mars 1997, le Parlement flamand déclare que ses intérêts sont gravement lésés par le projet n° 1-571/1 déposé au Sénat en ce que « la réglementation de l'emploi des langues pour les textes imprimés et les mentions de la carte d'identité est un élément s'inscrivant dans le cadre des compétences relatives à la délivrance d'une carte d'identité, explicitement définie comme un acte administratif d'un service local » (motion, sixième tiret).

B.3.2. Au cours de la concertation qui a eu lieu entre le bureau élargi du Parlement flamand et le bureau du Sénat, les représentants du Parlement flamand ont déclaré une fois de plus que la délivrance d'une carte d'identité constitue un acte administratif d'un service local. L'emploi des langues dans les services locaux situés dans des régions unilingues est réglé par le législateur décentral, sauf en ce qui concerne les communes à statut linguistique spécial.

Le projet de loi contesté considère cependant que la délivrance d'une carte d'identité ne constitue pas un acte d'un service local, mais bien un acte d'un service dont l'activité s'étend au-delà de la région linguistique dans laquelle il est établi. Pour cette catégorie de services, l'emploi des langues est réglé par le pouvoir fédéral.

Les représentants du Parlement flamand ont conclu que « la réglementation de l'emploi des langues sur les cartes d'identité est une matière qui relève de la compétence des communautés. Il s'agit donc en l'espèce d'un conflit de compétence, mais qui peut avoir des conséquences d'une étendue telle qu'il est en même temps un conflit d'intérêts » (doc. Sénat, n° 1-571/5, 1996-1997, p. 3). Et d'ajouter que « l'intérêt de la Communauté flamande est d'autant plus lésé que la valeur de précédent de cet excès de pouvoir est grande » (*ibidem*, p. 5). De plus, pour le Parlement flamand, l'emploi des langues en matière administrative constitue une matière sensible, de sorte qu'une atteinte à la répartition des compétences en la matière blesse aussi gravement les intérêts du Parlement flamand (*ibidem*, p. 7).

B.4. Quant au fond

Le point de vue majoritaire est reproduit au point B.4.1.; le point de vue minoritaire, qui est divergent, est exposé au point B.4.2.

B.4.1. Le point de vue majoritaire

Neuf des dix commissaires présents ont défendu ce point de vue.

En ce qui concerne le conflit d'intérêts

B.4.1.1. Il ressort des raisons qui fondent la motion du 19 mars 1997, comme des arguments avancés par la délégation du Parlement flamand au cours de la concertation du 30 avril 1997, que le conflit d'intérêts invoqué a son origine dans un éventuel excès de compétence.

La lésion de ses intérêts invoquée par le Parlement flamand réside dans le fait que le pouvoir fédéral règle l'emploi des langues sur les cartes d'identité, ce qui, d'après le Parlement flamand, est

une compétence attribuée aux communautés. Le Parlement flamand indique lui-même qu'il souscrit au contenu du projet de loi contesté, mais qu'il s'oppose au fait que ce soit le pouvoir fédéral qui règle cette matière.

Il n'y a toutefois conflit d'intérêts que lorsqu'un pouvoir intervient dans sa sphère de compétence, mais de manière telle qu'il lèse gravement les intérêts d'un autre pouvoir. Lorsque, au contraire, un pouvoir intervient en dehors de sa sphère de compétence, il y a conflit de compétence.

Le litige en cause aurait donc été un conflit d'intérêts si le Parlement flamand n'avait pas contesté la compétence du pouvoir fédéral, mais avait montré que le contenu de la réglementation en projet lésait gravement ses intérêts. Cependant, le Parlement flamand se bornant à contester la compétence du pouvoir fédéral, il s'agit en l'espèce d'un conflit de compétence.

B.4.1.2. L'éventuelle valeur de précédent du projet de loi contesté et le caractère politiquement sensible de la matière concernée peuvent éventuellement être un indice de la gravité de l'excès de compétence prétendu. Mais les deux arguments n'enlèvent rien à la constatation que c'est un excès de compétence qui est reproché au pouvoir fédéral. Ils sont essentiellement liés au seul fait que le pouvoir fédéral prend l'initiative de réglementation, et non pas au contenu de la réglementation proposée. En conséquence, ils ne modifient en rien la constatation que le litige concerne un conflit de compétence.

Du reste, on voit difficilement comment un conflit de compétence futur et purement hypothétique pourrait constituer une atteinte grave et actuelle aux intérêts d'un pouvoir.

B.4.1.3. On soutiendrait à tort qu'une atteinte portée à une règle répartitrice de compétence est en même temps une atteinte à un intérêt susceptible de ressortir à la procédure élaborée pour le règlement des conflits d'intérêts.

Le constituant et le législateur ont conçu des mécanismes de prévention et de règlement différents pour les conflits de compétence et les conflits d'intérêts. La prévention et le règlement des conflits de compétence ont leur fondement juridique dans le titre III, chapitre V, sections I et II de la Constitution. La prévention et le règlement des conflits d'intérêts font l'objet de la section III du même chapitre.

La pierre angulaire de la distinction entre les deux procédures réside dans le fait que les conflits de compétence sont réglés par une juridiction, tandis que les conflits d'intérêts le sont par les pouvoirs politiques qui organisent une concertation. La Cour d'arbitrage se prononce par voie d'arrêt sur les conflits de compétence. À titre d'exemple, on peut faire référence à l'arrêt du 14 juillet 1990, par lequel la Cour statue sur un conflit de compétence relatif à l'emploi des langues dans les opérations électorales et dans lequel elle a traité une question de droit pratiquement identique au conflit d'intérêt actuellement soulevé (voir doc. Sénat, n° 1-571/5, 1996-1997, p. 24). Les conflits de compétence ne peuvent se résoudre par la concertation, puisque les règles de répartition des compétences sont impératives, de sorte que les pouvoirs concernés ne peuvent y déroger, même pas par consensus.

On ne peut donc suivre la procédure applicable au règlement des conflits d'intérêts pour régler le litige opposant le Parlement flamand et le Sénat, puisqu'il s'agit d'un conflit de compétence.

B.4.1.4. La volonté du législateur de traiter différemment les conflits de compétence et les conflits d'intérêts ressort également de l'article 32, § 6, de la loi du 9 août 1980 de réformes institutionnelles. En vertu de cette disposition, le Comité de concertation ou un gouvernement peut demander au Conseil d'État de donner un avis motivé sur le point de savoir si le conflit d'intérêts soumis est ou non exempt d'un conflit de compétence. Lorsque le Conseil d'État constate qu'il y a un conflit de compétence, la procédure visant à régler le conflit d'intérêts est définitivement clôturée.

En d'autres termes, si un litige porte, ne serait-ce qu'en partie, sur un excès de compétence, il ne peut être réglé par la procédure de règlement des conflits d'intérêts. En cas de connexité d'un conflit de compétence et d'un conflit d'intérêts, on ne peut appli-

quer la procédure de règlement des conflits d'intérêts, même s'il est prouvé que le contenu de la norme contestée lèse gravement les intérêts d'un pouvoir.

Il résulte une fois de plus de ce qui précède que l'on ne peut appliquer la procédure de règlement des conflits d'intérêts pour vider le litige opposant le Parlement flamand au Sénat, qui constitue un conflit de compétence.

En ce qui concerne le conflit de compétence

B.4.1.5. Dans la mesure où l'on pourrait considérer que le conflit de compétence éventuel génère aussi un conflit d'intérêts, il y a lieu de renvoyer à l'arrêt du Conseil d'État condamnant l'État belge à une astreinte pour ne pas s'être conformé à l'obligation qui lui avait été faite de rétablir la légalité (Conseil d'État, 6 novembre 1996, R. Vandezande, n° 62.963). La section d'administration du Conseil a donc ainsi reconnu implicitement la compétence fédérale à régler l'emploi des langues sur les cartes d'identité.

Dans son avis du 3 février 1997 sur le projet de loi spéciale qui allait être déposé au Sénat en tant que projet de loi n° 1-571/1, la section de législation a également conclu dans le même sens à la compétence du pouvoir fédéral.

Enfin, la section de législation (chambres réunies) arrive à la même conclusion dans son avis du 12 mars 1997 sur une proposition de décret «concernant l'emploi des langues sur les cartes d'identité» (doc. Parlement flamand, 1996-1997, n° 550-2).

B.4.1.6. Le point de vue de la section de législation du Conseil d'État, développé principalement dans son avis du 12 mars 1997, peut se résumer comme suit.

La question fondamentale qui se pose est de savoir si l'article 129, § 2, deuxième tiret, s'applique à la réglementation de l'emploi des langues pour les cartes d'identité.

Par «services» au sens de l'article 129, § 2, deuxième tiret, il faut entendre la même chose que ce que l'on entend par «services» au sens des lois sur l'emploi des langues en matière administrative. Ces lois font une distinction entre services locaux, services régionaux et services centraux. Le décret règle l'emploi des langues dans les services locaux et régionaux, la loi le règle dans les services centraux. La question de savoir quelle est l'autorité compétente se ramène à celle de savoir si la carte d'identité relève du domaine des rapports avec un «service local» ou des rapports avec un «service central».

Par le passé, la section de législation du Conseil d'État a considéré que la carte d'identité était un certificat délivré par un service local (avis du 14 mai 1985 sur le projet qui a abouti à l'arrêté royal du 29 juillet 1985 relatif aux cartes d'identité; avis du 2 juin 1987 sur un projet de loi complétant et modifiant le texte français de la loi du 2 juin 1856 sur les registres de la population et établissant le texte néerlandais de cette loi). Dans son avis ultérieur du 1er octobre 1990 concernant le projet qui a conduit à la loi susvisée du 19 juillet 1991, la section de législation n'a fait aucune remarque sur la compétence du pouvoir fédéral de faire figurer dans le projet une disposition relative à l'emploi des langues en matière de cartes d'identité (doc. Sénat, 1990-1991, n° 1150-1, p. 20).

Or, selon le Conseil d'État, divers éléments donnent à penser que la carte d'identité relève du domaine des rapports avec un «service central»:

- la carte d'identité constitue la preuve que la personne est inscrite dans les registres de la population, qui sont un outil essentiel pour de nombreuses administrations centrales;

- la carte d'identité contient également la preuve de l'identité et de la nationalité de l'intéressé;

- le Registre national des personnes physiques intervient en la matière;

- le ministère de l'Intérieur est chargé de la fabrication des cartes et de l'apposition sur celles-ci des mentions les plus importantes.

La carte d'identité constitue par conséquent un certificat rédigé essentiellement par un «service central» et délivré au citoyen concerné par l'intermédiaire d'un «service local». Le fait qu'un service local joue le rôle d'intermédiaire entre un service central et un citoyen ne préjudicie pas au fait que le régime linguistique applicable est en principe celui d'un service central.

De par sa nature et sa destination, la carte d'identité relève du domaine des rapports avec les services centraux, c'est-à-dire des services dont l'activité s'étend au-delà de la région linguistique dans laquelle ils sont établis. En conséquence, l'article 129, § 2, deuxième tiret, de la Constitution est applicable.

Le pouvoir fédéral est compétent pour régler l'emploi des langues en ce qui concerne les mentions figurant sur la carte d'identité. Les communautés, au contraire, n'ont pas compétence pour régler cette matière.

B.4.1.7. Eu égard aux deux avis du Conseil d'État, il ne semble guère utile de recourir à l'article 32, § 6, de la loi ordinaire du 9 août 1980 de réformes institutionnelles. Aux termes de cette disposition, un gouvernement ou le Comité de concertation peut demander à la section de législation du Conseil d'État de donner dans un délai de huit jours un avis motivé sur le point de savoir si le conflit d'intérêts soumis est ou non exempt d'un conflit de compétence. Or, il ressort déjà des avis du Conseil d'État que le projet de loi contesté ne comporte aucun excès de compétence.

B.4.1.8. Étant donné que l'atteinte à ses intérêts invoquée par le Parlement flamand consiste uniquement en un excès de compétence et qu'il ressort des avis et de l'arrêt n° 62.963 du Conseil d'État qu'il n'y a pas d'excès de compétence, il n'y a pas davantage de conflits d'intérêts.

B.4.2. Le point de vue divergent d'une minorité

Le point de vue a été défendu par un seul commissaire.

En ce qui concerne le conflit d'intérêts

B.4.2.1. Un conflit de compétence peut bel et bien être un conflit d'intérêts. L'existence d'un conflit de compétence n'implique pas nécessairement l'absence de conflit d'intérêts. Un excès de compétence peut léser gravement les intérêts d'une autorité.

Aux termes de l'article 32, § 5, de la loi ordinaire du 9 août 1980 de réformes institutionnelles, dans l'hypothèse où une procédure relative à un conflit de compétence a été ou est engagée, toute procédure de règlement d'un conflit d'intérêts sur la même matière est suspendue. Il ressort de cette disposition qu'une même matière peut bel et bien donner lieu à un conflit de compétence et à un conflit d'intérêts. Un concours entre un conflit de compétence et un conflit d'intérêts est donc possible.

B.4.2.2. En l'espèce, il y a bel et bien un conflit de compétence, mais il a des conséquences d'une étendue telle qu'il est en même temps un conflit d'intérêts. L'intérêt de la Communauté flamande est lésé par le fait que l'excès de compétence a une grande valeur de précédent.

En effet, même si la Cour d'arbitrage annulait une éventuelle loi réglant l'emploi des langues en matière de cartes d'identité pour cause de violation de l'article 129 de la Constitution, cela ne changerait rien, en soi, au point de vue du pouvoir fédéral, selon lequel les documents officiels délivrés par les communes dans les régions unilingues peuvent relever, pour des raisons diverses, du domaine des rapports avec un «service central», si bien que l'emploi des langues sur ces documents doit être réglé par le législateur. Ainsi pourrait-on soutenir, par exemple, que les documents utilisés pour les opérations électorales sont certes délivrés par les communes, mais qu'ils sont rédigés par le pouvoir fédéral, si bien qu'ils relèvent du domaine des rapports avec un «service central» et que c'est par conséquent le pouvoir fédéral qui est compétent pour régler l'emploi des langues en la matière. Tant que le pouvoir fédéral continuera à défendre ce point de vue général, les intérêts des communautés seront gravement lésés.

En ce qui concerne le conflit de compétence

B.4.2.3. Maintenant qu'il est établi que le conflit de compétence en cause implique bel et bien un conflit d'intérêts, il suffit de montrer que le projet de loi contesté est entaché d'un excès de compétence pour que l'on puisse parler également d'une lésion effective d'intérêts.

Le point de vue consistant à rattacher les cartes d'identité aux «services centraux» est particulièrement contestable. Le Conseil d'État ne fait guère preuve de constance en la matière. Dans son

arrêt n° 38.376 du 20 décembre 1991, il estime que la délivrance des cartes d'identité relève du domaine des rapports avec un «service local» et que c'est, par conséquent le législateur décréteur qui est compétent pour régler l'emploi des langues. Dans l'arrêt n° 62.963 du 6 novembre 1996, le Conseil d'État condamne l'État belge à une astreinte; le ministre de l'Intérieur en déduit que le pouvoir fédéral est compétent pour régler l'emploi des langues en matière de cartes d'identité. Dans son avis du 12 mars 1997 relatif à une proposition de décret réglant l'emploi des langues sur les cartes d'identité, le Conseil d'État écrit toutefois que l'arrêt du 6 novembre 1996 «n'a pas tenu compte de l'hypothèse où la législation linguistique elle-même serait modifiée et qu'il ne s'est donc pas prononcé non plus, fût-ce implicitement, sur la question de savoir quelle serait l'autorité compétente pour ce faire» (*traduction*) (doc. Sénat, n° 1-571/5, 1996-1997, p. 21, note n° 3).

Dans l'avis sommaire rendu le 3 février 1997 concernant le projet de loi contesté, ainsi que dans l'avis très circonstancié du 12 mars 1997, susvisé, la section de législation du Conseil d'État opte pour la compétence fédérale.

Dans ce dernier avis, le Conseil estime cependant que «la compétence du législateur fédéral en matière de cartes d'identité n'implique certes pas nécessairement la compétence de régler également l'emploi des langues en l'espèce» (*traduction*) (doc. Sénat, n° 1-571/5, 1996-1997, p. 21).

L'avis contient également le passage suivant, qui est significatif:

«Les chambres réunies sont conscientes du fait que la conception rattachant la carte d'identité aux «services locaux» est largement répandue.

Ainsi, au cours des travaux parlementaires relatifs au projet devenu la loi du 2 août 1963 sur l'emploi des langues en matière administrative, a-t-on cité la carte d'identité comme exemple de certificat délivré par un service local.

Par la suite, la Commission permanente de contrôle linguistique ainsi que la section de législation et la section d'administration du Conseil d'État ont partagé cette conception, qui est également répandue dans la doctrine.» (*ibidem*, p. 22).

B.4.2.4. Les avis du 3 février 1997 et du 12 mars 1997 constituent dès lors une rupture radicale et très contestable par rapport à l'ancienne *communis opinio* en vertu de laquelle on considérait la carte d'identité comme un certificat délivré par un service local et pour lequel l'emploi des langues est réglé par les communautés.

On ne saurait adhérer aux deux avis récents du Conseil d'État. Il s'ensuit que le projet de loi contesté est entaché d'excès de compétence. Ainsi qu'il ressort des points B.4.2.1. et B.4.2.2. précités, cet excès de compétence est d'une telle nature qu'il lèse en même temps gravement les intérêts du Parlement flamand.

C. SE FONDANT SUR LE POINT DE VUE MAJORITAIRE

Le Sénat recommande au Comité de concertation de conclure à l'absence de conflit d'intérêts et de clôturer définitivement la procédure visant à régler le conflit d'intérêts.

A. PROCEDURE

A.1. Algemeen: de voorkoming en de regeling van conflicten

A.1.1. De voorkoming en de regeling van belangenconflicten

Een belangenconflict ontstaat wanneer de Staat, een gemeenschap of een gewest maatregelen neemt die de belangen van een andere overheid ernstig kunnen schaden.

Luidens artikel 143, §§ 2 en 3, van de Grondwet stelt een bijzondere meerderheidswet de procedure in ter voorkoming en regeling van de belangenconflicten. Krachtens de overgangsbepaling van artikel 143 van de Grondwet blijft in afwachting de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen van toepassing.

Volgens artikel 32, § 1, van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen kan een federale Wetgevende Kamer, een Gemeenschaps- of Gewestraad of de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie de behandeling van een ontwerp of voorstel van wetgevende norm in een andere wetgevende vergadering doen schorsen. Daartoe moet een motie worden aangenomen met drie vierden van de stemmen. In dat geval wordt de parlementaire behandeling voor zestig dagen geschorst met het oog op overleg. Indien het overleg binnen deze termijn tot geen oplossing leidt, wordt de zaak voorgelegd aan de Senaat die binnen dertig dagen een gemotiveerd advies uitbrengt aan het Overlegcomité. Het Overlegcomité beschikt over nogmaals dertig dagen om bij consensus een eindbeslissing te nemen.

A.1.2. De voorkoming en de regeling van bevoegdheidsconflicten

Bevoegdheidsconflicten zijn conflicten die voortvloeien uit de bevoegdheidsverdeling tussen de Staat, de gemeenschappen en de gewesten en de wijze van bevoegdheidstoewijzing.

De *voorkoming* van bevoegdheidsconflicten tussen wetgevende vergaderingen is toevertrouwd aan de afdeling wetgeving van de Raad van State.

Een voorontwerp van wet, decreet of ordonnantie dat bindende bepalingen met een algemene draagwijdte bevat, moet verplicht voor advies aan de afdeling wetgeving van de Raad van State worden voorgelegd door de bevoegde minister. Indien de hoogdringendheid wordt ingeroepen voor een voorontwerp van wet, decreet of ordonnantie, is het advies van de afdeling wetgeving weliswaar vereist, maar beperkt het zich tot de vraag of het voorontwerp betrekking heeft op aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de Staat, de gemeenschap of het gewest behoren (gecoördineerde wetten op de Raad van State, artikel 3, §§ 1 en 2).

Indien volgens het advies een voorontwerp, een ontwerp of een voorstel van wetgevende norm de bevoegdheid te buiten gaat van de Staat, de gemeenschap of het gewest, moet de zaak aan het Overlegcomité worden voorgelegd. Het Overlegcomité brengt binnen veertig dagen en bij consensus een gemotiveerd advies uit of er naar zijn oordeel al dan niet bevoegdheidsoverschrijding is (artikel 3, §§ 3 en 4).

De *regeling* van bevoegdheidsconflicten is toevertrouwd aan het Arbitragehof, dat bij wege van arrest uitspraak doet (artikel 142 van de Grondwet).

A.2. Het belangenconflict over de regeling van het taalgebruik op de identiteitskaarten

A.2.1. Op 20 december 1991 oordeelde de Raad van State dat artikel 4, § 3, van het koninklijk besluit van 29 juli 1985 strijdig is met artikel 14, § 1, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, zonder dat een hogere rechtsnorm de Koning toeliet van die bepaling af te wijken (Raad van State, 20 december 1991, R. Vandezande en K. Vandezande, nrs. 38.376 en 38.377).

De identiteitskaart, uitgereikt door een gemeente in het Nederlandse taalgebied, mocht volgens de Raad uitsluitend in het Nederlands gesteld zijn, de gedrukte vermeldingen inbegrepen. De Raad vernietigde de bestuurshandeling waarbij de stad Leuven een identiteitskaart had afgegeven die niet uitsluitend in het Nederlands was gesteld.

Om de Belgische Staat te dwingen tot het herstel van de wettigheid, legde de Raad van State hem bij arrest van 6 november 1996 een dwangsom op van 10 000 frank per week, ingaande op 3 maart 1997, zolang de Belgische Staat de verzoeker niet in de mogelijkheid stelde een identiteitskaart te verkrijgen die zou voldoen aan de bepalingen van de taalwetgeving (Raad van State, 6 november 1996, R. Vandezande, nr. 62.963).

A.2.2. Op 10 maart 1997 diende de minister van Binnenlandse Zaken in de Senaat een wetsontwerp in dat ertoe strekt een wettelijke basis te bieden voor de regeling die wordt uitgewerkt in artikel 4, § 3, van het voormelde koninklijk besluit van 29 juli 1985.

Op 18 maart 1997 nam de senaatscommissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden met 7 stemmen tegen 1, bij 2 onthoudingen het wetsontwerp ongewijzigd aan.

A.2.3. Op 19 maart 1997 nam het Vlaams Parlement met 91 stemmen bij 5 onthoudingen een motie aan betreffende een belangenconflict waarbij het verklaart ernstig in zijn belangen te worden benadeeld door het wetsontwerp nr. 1-571/1.

Op 20 maart 1997, dag waarop de Senaat de motie ontving, werd de procedure met betrekking tot het wetsontwerp nr. 1-571 geschorst met het oog op overleg.

Op 30 april 1997 vond het overleg plaats tussen het uitgebreid bureau van het Vlaams Parlement en het bureau van de Senaat (zie Gedr. St., Senaat, nr. 1-571/5). Het overleg leidde niet tot een oplossing, zoals door de plenaire vergadering van de Senaat werd vastgesteld op 22 mei 1997.

A.2.4. Op grond van artikel 32, § 1, derde lid, van de wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, nog steeds van toepassing krachtens de overgangsbepaling bij artikel 143 van de Grondwet, wordt het geschil aanhangig gemaakt bij de Senaat indien het overleg niet tot een oplossing geleid heeft. De Senaat brengt binnen dertig dagen een gemotiveerd advies uit aan het Overlegcomité.

Krachtens artikel 32, § 1, vierde lid, van de wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen dient de Senaat geen gemotiveerd advies uit te brengen wanneer de procedure tot regeling van een belangenconflict werd ingeleid door een Wetgevende Kamer. *In casu* werd de procedure evenwel ingeleid door het Vlaams Parlement, zodat artikel 32, § 1, derde lid, wel degelijk van toepassing is en de Senaat een gemotiveerd advies hoort uit te brengen.

De plenaire vergadering van de Senaat verzond op 22 mei 1997 het dossier naar de Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden met het verzoek een voorstel van gemotiveerd advies op te stellen. De commissie besprak dit dossier tijdens haar vergadering van 12 juni 1997.

B. IN RECHTE

B.1. De toepasselijke wetgeving

• Artikel 129 van de Grondwet:

§ 1. De Raden van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap regelen, bij uitsluiting van de federale wetgever, ieder wat hem betreft, bij decreet, het gebruik van de talen voor:

- 1° de bestuurszaken;
- 2° het onderwijs (...);
- 3° de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel (...).

§ 2. Deze decreten hebben kracht van wet, respectievelijk in het Nederlandse en het Franse taalgebied, uitgezonderd wat betreft:

- de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied (...);
- de diensten waarvan de werkkring verder reikt dan het taalgebied waarin zij gevestigd zijn;
- de door de wet aangewezen federale en internationale instellingen waarvan de werking gemeen is aan meer dan één gemeenschap.

• Artikel 14, § 1, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken:

Iedere plaatselijke dienst, die in het Nederlandse of in het Franse taalgebied gevestigd is, stelt de aan de particulieren uit te reiken getuigschriften, verklaringen, machtigingen en vergunningen in de taal van zijn gebied.

• Artikel 4 van het koninklijk besluit van 29 juli 1985 betreffende de identiteitskaarten:

§ 1. De gedrukte teksten worden gesteld en de vermeldingen aangebracht:

- 1° in het Frans, wanneer de gemeente die de kaart uitreikt gelegen is in het Franse taalgebied (...);

2° in het Nederlands, wanneer de gemeente die de kaart uitreikt gelegen is in het Nederlandse taalgebied (...).

§ 2. (...)

§ 3. De titels van de rubrieken aan de voorzijde van de kaart zijn gedrukt:

1° wat de naam van de Staat en het woord «identiteitskaart» betreft, in de taal waarin de kaart gesteld is bij de uitreiking, gevolgd door de twee andere nationale talen en het Engels;

2° wat de andere rubrieken betreft, in de taal waarin de kaart gesteld is bij uitreiking en in het Engels.

• *Artikel 2 van het wetsontwerp nr. 1-571/1:*

Artikel 6, § 1, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen wordt aangevuld met de volgende leden:

«Behalve de door de Koning in uitvoering van § 3 bepaalde vermeldingen, worden op de voorzijde van de identiteitskaart die bedoeld wordt in het eerste lid, in het bovenste gedeelte daarvan, enerzijds het woord «Belgie» en anderzijds de woorden «identiteitskaart», «identiteitskaart voor vreemdeling» of «verblijfkaart voor vreemdeling» aangebracht, naargelang de houder van de kaart respectievelijk de hoedanigheid heeft van Belg, onderdaan van een Staat die geen lid is van de Europese Unie of van de Europese Economische Ruimte, of onderdaan van een Lid-Staat van deze Unie of deze Ruimte.

De in het voorgaande lid bedoelde woorden worden op de identiteitskaart eerst gedrukt in de taal van de gemeente die het document afgeeft of in de taal die de houder kiest uit de talen waarvan het gebruik wordt toegestaan in de gemeenten die genoemd worden in de artikelen 6, 7 en 8 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1996, en vervolgens in de twee andere landstalen en in het Engels.

De titels van de rubrieken waaronder op de identiteitskaart de persoonlijke gegevens aangebracht worden die specifiek zijn voor de houder, komen er in de eerste plaats voor in de taal van de gemeente die het document afgeeft, of in de taal die de houder kiest, volgens het onderscheid dat wordt gemaakt in het voorgaande lid, en vervolgens in het Engels.»

B.2. De regeling van het taalgebruik op de identiteitskaarten

B.2.1. Het gebruik der talen in verband met de identiteitskaarten wordt thans geregeld bij artikel 4 van het koninklijk besluit van 29 juli 1985 betreffende de identiteitskaarten.

Luidens artikel 4, § 3, van dit koninklijk besluit worden de naam van de Staat en het woord «identiteitskaart» aangebracht in vier talen:

— de taal waarin de kaart gesteld is bij de uitreiking (dit is in het Nederlands, het Frans of het Duits);

— gevolgd door de twee andere nationale talen en het Engels.

De titels van de andere rubrieken (de naam, de voornamen, de nationaliteit, het geslacht, de geboortedatum en de geboorteplaats,...) worden vermeld in twee talen:

— de taal waarin de kaart gesteld is bij de uitreiking;

— en in het Engels.

De rubrieken worden ingevuld in slechts één taal: het Nederlands, het Frans of het Duits.

B.2.2. Het bestreden wetsontwerp nr. 1-571/1 vult artikel 6, § 1, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, met drie leden aan. Deze nieuwe leden beogen een wettelijke basis voor de in artikel 4 van het koninklijk besluit van 29 juli 1985 uitgewerkte regeling te vormen.

B.2.3. De federale overheid is bevoegd om de basisvoorwaarden in verband met de identiteitskaarten vast te stellen.

De federale bevoegdheid ligt in het verlengde van hetgeen bepaald is in artikel 164 van de Grondwet. Naar luid van die bepaling behoren «het opmaken van de akten van de burgerlijke

stand en het houden van de registers (...) bij uitsluiting tot de bevoegdheid van de gemeentelijke overheid». De betrokken aangelegenheid betreft een taak van algemeen belang, waarvan de uitvoering, met het oog op de efficiëntie, door de federale overheid aan bepaalde gemeentelijke overheden is toevertrouwd.

De bevoegdheid van de federale wetgever omvat weliswaar niet noodzakelijk de bevoegdheid om in die aangelegenheid ook het gebruik der talen te regelen. Naar luid van artikel 129, § 1, 1°, van de Grondwet regelen de gemeenschapsraden, bij uitsluiting van de federale wetgever, het gebruik van de talen voor de bestuurszaken, althans in het Nederlandse taalgebied en in het Franse taalgebied.

Op de principiële bevoegdheid van de gemeenschappen bestaan drie uitzonderingen, opgesomd in artikel 129, § 2. De uitzondering vermeld in artikel 129, § 2, tweede streepje, betreft de diensten waarvan de werkkring verder reikt dan het taalgebied waarin zij gevestigd zijn. De federale overheid is bevoegd voor het taalgebruik in deze diensten.

Volgens de toelichting bij het wetsontwerp 1-571/1 is de identiteitskaart te beschouwen als ontstaan uit een dienst waarvan de werkkring verder reikt dan het taalgebied waarin zij gevestigd is, zodat de federale overheid bevoegd is om het taalgebruik op de identiteitskaarten te regelen (Gedr. St., Senaat, nr. 1-571/1, blz. 4).

B.3. Het standpunt van het Vlaams Parlement

B.3.1. In de motie aangenomen op 19 maart 1997 verklaart het Vlaams Parlement dat het ernstig in zijn belangen wordt geschaad door het bij de Senaat ingediende wetsontwerp nr. 1-571 doordat «het regelen van het taalgebruik voor de gedrukte teksten en de vermeldingen op de identiteitskaart een element vormt in het kader van de bevoegdheden met betrekking tot het uitreiken van een identiteitskaart, uitdrukkelijk omschreven als een bestuurs-handeling van een plaatselijke dienst» (motie, zesde streepje).

B.3.2. Tijdens het overleg tussen het uitgebreid bureau van het Vlaams Parlement en het bureau van de Senaat verklaarden de vertegenwoordigers van het Vlaams Parlement nogmaals dat het uitreiken van een identiteitskaart een bestuurshandeling van een plaatselijke dienst is. Het taalgebruik in de plaatselijke diensten gevestigd in eentalige taalgebieden wordt geregeld door de decreetgever, met uitzondering van de gemeenten met een bijzondere taalregeling.

Het bestreden wetsontwerp beschouwt het uitreiken van een identiteitskaart evenwel niet als de handeling van een plaatselijke dienst maar van een dienst waarvan de werkkring verder reikt dan het taalgebied waarin hij gevestigd is. Voor die categorie diensten wordt het taalgebruik geregeld door de federale overheid.

De vertegenwoordigers van het Vlaams Parlement besloten «dat de regeling van het taalgebruik inzake de identiteitskaarten een aangelegenheid is die behoort tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. Het betreft hier dus een bevoegdheidsconflict dat echter zulke verstrekkende gevolgen kan hebben dat het tevens een belangenconflict is» (Gedr. St., Senaat, nr. 1-571/5, 1996-1997, blz. 3). Er werd aan toegevoegd dat «het belang van de Vlaamse Gemeenschap des te meer (wordt) geschaad door de grote precedentswaarde van deze bevoegdheidsoverschrijding» (*ibidem*, blz. 5). Bovendien vormt het taalgebruik in bestuurszaken voor het Vlaams Parlement een gevoelige aangelegenheid, zodat een schending van de bevoegdheidsverdeling terzake meteen ook ernstige schade aan de belangen van het Vlaams Parlement teweegbrengt (*ibidem*, blz. 7).

B.4. Ten gronde

Het meerderheidsstandpunt wordt weergegeven in punt B.4.1., het afwijkende minderheidsstandpunt in punt B.4.2.

B.4.1. Het meerderheidsstandpunt

Negen van de tien aanwezige commissieleden verdedigden dit standpunt.

Ten aanzien van het belangenconflict

B.4.1.1. Zowel uit de redenen waarmee de motie van 19 maart 1997 omkleed is als uit de argumenten die de delegatie van het Vlaams Parlement tijdens het overleg van 30 april 1997 aanbracht, blijkt dat het ingeroepen belangenconflict zijn oorsprong vindt in een eventuele bevoegdheidserschijding.

De belangenschade die door het Vlaams Parlement wordt ingeroepen, bestaat in het feit dat de federale overheid regelend optreedt inzake het taalgebruik op de identiteitskaarten dat, aldus het Vlaams Parlement, een aan de gemeenschappen toegewezen bevoegdheid is. Het Vlaams Parlement geeft zelf aan dat het instemt met de inhoud van het bestreden wetsontwerp maar dat het bezwaren heeft tegen het feit dat het de federale overheid is die regelend optreedt in deze aangelegenheid.

Er is evenwel slechts sprake van een belangenconflict wanneer een overheid optreedt binnen haar bevoegdheidsfeer doch op een dergelijke wijze dat de belangen van een andere overheid ernstig worden geschaad. Wanneer een overheid daarentegen optreedt buiten haar bevoegdheidsfeer, ontstaat er een bevoegdheidsconflict.

Het voorliggende geschil zou derhalve een belangenconflict geweest zijn indien het Vlaams Parlement niet de bevoegdheid van de federale overheid had betwist, doch had aangetoond dat de inhoud van de ontworpen reglementering de belangen van het Vlaams Parlement ernstig schaadt. Doordat het Vlaams Parlement echter louter de bevoegdheid van de federale overheid betwist, gaat het hier om een bevoegdheidsconflict.

B.4.1.2. De eventuele precedentswaarde van het bestreden wetsontwerp en de politieke gevoelige aard van de betrokken aangelegenheid kunnen gebeurlijk een aanwijzing zijn voor de ernst van de beweerdde bevoegdheidserschijding. Zij doen evenwel geen afbreuk aan de vaststelling dat de federale overheid een bevoegdheidserschijding wordt ten laste gelegd. Beide argumenten houden essentieel verband met het enkele feit dat de federale overheid regelend optreedt, niet met de inhoud van de ontworpen regeling. Zij wijzigen bijgevolg niets aan de vaststelling dat het geschil een bevoegdheidsconflict betreft.

Men ziet overigens moeilijk in hoe een louter hypothetisch toekomstig bevoegdheidsconflict een ernstige actuele belangenschade kan opleveren.

B.4.1.3. Het zou verkeerd zijn voor te houden dat een schending van een bevoegdheidsverdelende regel tevens een schending van een belang is die kan worden geregeld middels de procedure die werd uitgewerkt voor de regeling van de belangenconflicten.

De grondwetgever en de wetgever werkten uiteenlopende voorkomings- en regelingsmechanismen uit voor bevoegdheidsconflicten en belangenconflicten. De voorkoming en regeling van bevoegdheidsconflicten vinden hun rechtsbasis in Titel III, Hoofdstuk V, Afdelingen I en II van de Grondwet. De voorkoming en regeling van belangenconflicten zijn het voorwerp van Afdeling III van hetzelfde Hoofdstuk.

De hoeksteen van het onderscheid tussen beide procedures bestaat erin dat bevoegdheidsconflicten worden beslecht door een rechtscollege, terwijl belangenconflicten worden geregeld middels overleg tussen de politieke overheden. Het Arbitragehof doet bij wege van arrest uitspraak over bevoegdheidsconflicten. Ter illustratie kan worden verwezen naar het arrest van 14 juli 1990, waarbij het Hof zich uitsprak over een bevoegdheidsconflict betreffende het taalgebruik in kiesverrichtingen en aldus een rechtsvraag behandelde die vrijwel identiek is aan het nu opgeworpen belangenconflict (zie Gedr. St., Senaat, 1-571/5, 1996-1997, blz. 24). Bevoegdheidsconflicten kunnen niet door overleg worden opgelost, vermits de bevoegdheidsverdelende regels van dwingende aard zijn, zodat er zelfs bij consensus van de betrokken overheden niet van kan worden afgeweken.

De procedure tot regeling van belangenconflicten kan bijgevolg niet worden gebruikt om het geschil tussen het Vlaams Parlement en de Senaat, dat een bevoegdheidsconflict betreft, te regelen.

B.4.1.4. De wil van de wetgever om bevoegdheids- en belangenconflicten op een onderscheiden wijze te behandelen, blijkt tevens uit artikel 32, § 6, van de wet van 9 augustus 1980 tot hervorming

der instellingen. Op grond van deze bepaling kan het Overlegcomité of een regering de Raad van State verzoeken een gemotiveerd advies uit te brengen over de vraag of het voorliggende belangenconflict al dan niet vrij is van een bevoegdheidsconflict. Indien de Raad een bevoegdheidsconflict vaststelt, wordt de procedure tot regeling van het belangenconflict definitief afgesloten.

Indien, met andere woorden, een geschil zelfs maar ten dele betrekking heeft op een bevoegdheidserschijding, kan het niet worden beslecht middels de procedure tot regeling van belangenconflicten. Bij samenloop van een bevoegdheids- en een belangenconflict kan de procedure tot regeling van belangenconflicten niet worden toegepast, zelfs al wordt aangetoond dat de inhoud van de bestreden norm de belangen van een overheid wel degelijk ernstig schaadt.

Hieruit blijkt eens te meer dat de procedure tot regeling van belangenconflicten niet kan worden gebruikt om het geschil tussen het Vlaams Parlement en de Senaat, dat een bevoegdheidsconflict betreft, te regelen.

Ten aanzien van het bevoegdheidsconflict

B.4.1.5. In zoverre men zou kunnen beschouwen dat het eventuele bevoegdheidsconflict tevens een belangenconflict oplevert, dient te worden verwezen naar het arrest van de Raad van State waarbij de Belgische Staat een dwangsom werd opgelegd wegens het niet nakomen van de op hem rustende verplichting om de wettelijkheid te herstellen (Raad van State, 6 november 1996, R. Vandezande, nr. 62.963). Impliciet erkende de afdeling administratie aldus de federale bevoegdheid om het taalgebruik op de identiteitskaarten te regelen.

In dezelfde zin besloot ook de afdeling wetgeving in zijn advies van 3 februari 1997 over het ontwerp van bijzondere wet dat als het wetsontwerp nr. 1-571/1 in de Senaat zou worden ingediend, tot de bevoegdheid van de federale overheid.

Ten slotte komt de afdeling wetgeving (verenigde kamers) op 12 maart 1997 tot hetzelfde besluit in het advies over een voorstel van decreet «houdende het taalgebruik op de identiteitskaarten» (Parlementair Stuk, Vlaams Parlement, 1996-1997, nr. 550-2).

B.4.1.6. Het standpunt van de afdeling wetgeving van de Raad van State, voornamelijk uitgewerkt in het advies van 12 maart 1997, komt op het volgende neer.

De kernvraag is of het regelen van het gebruik der talen in verband met de identiteitskaarten valt onder toepassing van artikel 129, § 2, tweede streepje.

Onder «diensten» in de zin van artikel 129, § 2, tweede streepje, moet hetzelfde worden begrepen als onder «diensten» in de zin van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken. Die wetten maken een onderscheid tussen plaatselijke, gewestelijke en centrale diensten. Het decreet regelt het taalgebruik in de plaatselijke en de gewestelijke diensten, de wet in de centrale diensten. De vraag naar de bevoegde overheid komt neer op de vraag of de identiteitskaart zich situeert in de betrekkingen met een «plaatselijke dienst» of met een «centrale dienst».

In het verleden beschouwde de afdeling wetgeving van de Raad van State de identiteitskaart als een door een plaatselijke dienst uitgereikt getuigschrift (advies van 14 mei 1985 over het ontwerp dat geleid heeft tot het koninklijk besluit van 29 juli 1985 betreffende de identiteitskaarten; advies van 2 juni 1987 over een ontwerp van wet tot aanvulling en wijziging van de Franse tekst van de wet van 2 juni 1856 op de bevolkingsregisters en tot invoering van de Nederlandse tekst van die wet). In het latere advies van 1 oktober 1990, over het ontwerp dat geleid heeft tot de voornoemde wet van 19 juli 1991, maakte de afdeling wetgeving echter geen opmerking over de bevoegdheid van de federale overheid om in het ontwerp een bepaling op te nemen met betrekking tot het gebruik der talen in verband met de identiteitskaart (Gedr. St., Senaat, 1990-1991, nr. 1150-1, blz. 20).

In het advies van 12 maart 1997 somt de Raad van State een aantal elementen op die in de richting van de positionering van de identiteitskaart in de betrekkingen met een centrale dienst wijzen:

— de identiteitskaart houdt het bewijs in van de inschrijving in de bevolkingsregisters, die een essentieel hulpmiddel zijn voor talrijke hoofdbesturen;

— de identiteitskaart houdt tevens het bewijs in van de identiteit en de nationaliteit van de betrokkene;

— de tussenkost van het Rijksregister van de natuurlijke personen;

— het ministerie van Binnenlandse Zaken staat in voor de aanmaak van de kaarten en voor het aanbrengen van de belangrijkste vermeldingen erop.

De identiteitskaart is bijgevolg een getuigschrift, essentieel opgesteld door een centrale dienst en door bemiddeling van een plaatselijke dienst aan de betrokken burger afgegeven. Het optreden van een plaatselijke dienst, als tussenschakel tussen een centrale dienst en een burger, doet geen afbreuk aan het feit dat het taalregime in beginsel dat van een centrale dienst is.

De identiteitskaart is, wegens de aard en de bestemming ervan, te situeren in de betrekkingen met centrale diensten, d.i. diensten waarvan de werkring verder reikt dat het taalgebied waarin zij gevestigd zijn. Bijgevolg is artikel 129, § 2, tweede streepje, van de Grondwet van toepassing.

De federale overheid is bevoegd om het gebruik van de talen te regelen ten aanzien van de vermeldingen die op de identiteitskaart voorkomen. De gemeenschappen zijn daarentegen onbevoegd om die aangelegenheid te regelen.

B.4.1.7. Gelet op de beide adviezen van de Raad van State lijkt een beroep op artikel 32, § 6, van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen weinig zinvol. Luidens die bepaling kan een regering of het overlegcomité de afdeling wetgeving van de Raad van State verzoeken om binnen acht dagen een gemotiveerd advies uit te brengen over de vraag of het voorgedragen belangenconflict al dan niet vrij is van een bevoegdheidsconflict. Uit de adviezen van de Raad van State blijkt evenwel reeds dat het bestreden wetsontwerp geen bevoegdheidsoverschrijding bevat.

B.4.1.8. Vermits de door het Vlaams Parlement ingeroepen belangenschending alleen bestaat uit een bevoegdheidsoverschrijding en vermits uit de adviezen en het arrest nr. 62.963 van de Raad van State blijkt dat er geen bevoegdheidsoverschrijding is, is er evenmin een belangenconflict.

B.4.2. Het afwijkende standpunt van een minderheid

Dit standpunt werd verdedigd door één commissielid.

Ten aanzien van het belangenconflict

B.4.2.1. Een bevoegdheidsconflict kan wel degelijk een belangenconflict zijn. De aanwezigheid van een bevoegdheidsconflict houdt niet noodzakelijk de afwezigheid van een belangenconflict in. Een bevoegdheidsoverschrijding kan de belangen van een overheid ernstig schaden.

Luidens artikel 32, § 5, van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen wordt de procedure tot regeling van het belangenconflict overigens geschorst wanneer over dezelfde aangelegenheid een procedure in verband met een bevoegdheidsconflict is of wordt ingeleid. Uit deze bepaling blijkt dat eenzelfde aangelegenheid wel degelijk een bevoegdheidsconflict en een belangenconflict kan opleveren. Een samenloop van een bevoegdheids- en een belangenconflict is dus mogelijk.

B.4.2.2. In casu is er inderdaad sprake van een bevoegdheidsconflict dat echter zo'n verstrekkende gevolgen heeft dat het tevens een belangenconflict is. Het belang van de Vlaamse Gemeenschap wordt geschaad door de grote precedentswaarde van de bevoegdheidsoverschrijding.

Immers, zelfs indien het Arbitragehof een eventuele wet tot regeling van het taalgebruik inzake de identiteitskaarten vernietigt wegens schending van artikel 129 van de Grondwet, wijzigt dit op zich niets aan het standpunt van de federale overheid dat officiële documenten die worden verstrekt door gemeenten in ééntalige taalgebieden, om uiteenlopende redenen kunnen worden gepositioneerd in de betrekkingen met een «centrale dienst», zodat het taalgebruik op die documenten door de wetgever moet worden geregeld. Zo zou men bijvoorbeeld kunnen voorhouden dat de documenten die gebruikt worden bij de kiesverrichtingen weliswaar door de gemeenten worden verstrekt

doch door de federale overheid worden aangemaakt, waardoor zij te situeren zijn in de betrekkingen met een «centrale dienst» en de federale overheid bijgevolg bevoegd is het gebruik der talen te regelen. Zolang de federale overheid dit algemene standpunt aankleeft, worden de belangen van de gemeenschappen ernstig geschaad.

Ten aanzien van het bevoegdheidsconflict

B.4.2.3. Nu vaststaat dat het voorliggende bevoegdheidsconflict wel degelijk een belangenconflict inhoudt, volstaat het aan te tonen dat het bestreden wetsontwerp door bevoegdheidsoverschrijding wordt aangetast opdat er tevens sprake is van een effectieve belangenschade.

De opvatting die de identiteitskaarten verbindt met de «centrale diensten» is bijzonder betwistbaar. De Raad van State geeft terzake blijk van weinig rechtlijnigheid. In zijn arrest nr. 38.376 van 20 december 1991 oordeelde de Raad van State dat het afgeven van identiteitskaarten te situeren is in de betrekkingen met een «plaatselijke dienst» en dat bijgevolg de decreetgever bevoegd is voor de regeling van het gebruik der talen. In het arrest nr. 62.963 van 6 november 1996 legt de Raad een dwangsom op aan de Belgische Staat, waaruit de minister van Binnenlandse Zaken afleidt dat de federale overheid bevoegd is om het taalgebruik inzake de identiteitskaarten te regelen. In het advies van 12 maart 1997 bij een voorstel van decreet houdende het taalgebruik op de identiteitskaarten schrijft de Raad van State echter dat het arrest van 6 november 1996 «geen rekening (heeft) gehouden met de hypothese dat de taalwetgeving zelf gewijzigd zou worden, en zich dus ook niet, zelfs niet impliciet, (heeft) uitgesproken over de vraag welke overheid daarvoor bevoegd zou zijn» (zie Gedr. St., Senaat, nr. 1-571/5, 1996-1997, blz. 21, noot nr. 3).

In het beknopte advies van 3 februari 1997 over het betwiste wetsontwerp, evenals in het voormelde zeer omstandige advies van 12 maart 1997 kiest de afdeling wetgeving van de Raad van State voor de federale bevoegdheid.

In dat laatste advies schrijft de Raad evenwel dat «de bevoegdheid van de federale wetgever om de identiteitskaart te regelen weliswaar niet noodzakelijk de bevoegdheid (omvat) om in die aangelegenheid ook het gebruik der talen te regelen» (zie Gedr. St., Senaat, nr. 1-571/5, 1996-1997, blz. 21).

Het advies bevat ook de volgende veelbetekenende passage:

«De verenigde kamers zijn zich ervan bewust dat de opvatting die de identiteitskaart verbindt met de «plaatselijke diensten» ruim verspreid is.

Zo is, tijdens de parlementaire voorbereiding van het ontwerp dat geleid heeft tot de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken, de identiteitskaart genoemd als voorbeeld van een door een plaatselijke dienst uitgereikt getuigschrift.

Deze opvatting is nadien gedeeld door de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, door de afdeling wetgeving van de Raad van State en door de afdeling administratie van de Raad van State. Ook in de rechtsleer wordt die opvatting gehuldigd.» (*ibidem*, blz. 22).

B.4.2.4. De adviezen van 3 februari 1997 en 12 maart 1997 vormen derhalve een radicale en zeer betwistbare breuk met de aloude *communis opinio* die de identiteitskaart beschouwt als een door een plaatselijke dienst uitgereikt getuigschrift waarvan het gebruik der talen wordt geregeld door de gemeenschappen.

De beide recente adviezen van de Raad van State kunnen niet worden bijgetreden. Daaruit volgt dat het bestreden wetsontwerp aangetast is door bevoegdheidsoverschrijding. Zoals blijkt uit de voormelde punten B.4.2.1 en B.4.2.2, is deze bevoegdheidsoverschrijding van een dergelijke aard dat zij tevens ernstige schade toebrengt aan de belangen van het Vlaamse Parlement.

C. VERTREKKENDE VANUIT HET MEERDERHEIDSSTANDPUNT

adviseert de Senaat het Overlegcomité te besluiten tot de afwezigheid van een belangenconflict en de procedure tot regeling van het belangenconflict definitief af te sluiten.

La discussion est ouverte.
De bespreking is geopend.
Het woord is aan de rapporteur.

De heer Erdman (SP), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, bij deze brengt de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden een voorstel van gemotiveerd advies in het kader van de normale procedure die een gevolg is, enerzijds, van de motie die door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd en, anderzijds, van het overleg tussen het bureau van de Senaat en het uitgebreid bureau van het Vlaams Parlement dat nog niet tot resultaat heeft geleid. Wat dit aspect betreft verwijs ik naar mijn verslag over dit overleg met als bijlage de basisdocumenten waarnaar in de discussie wordt verwezen.

De procedure vereist inderdaad dat wanneer het overleg niet tot resultaat heeft geleid, de Senaat aan het Overlegcomité een gemotiveerd advies moet voorleggen.

Ik hecht eraan om de diensten en het secretariaat van de commissie te danken voor de zeer goede medewerking bij de voorbereiding en het tot stand brengen van het document. Wij zijn van oordeel dat dit in de eerste plaats didactisch moet zijn zoals de voorzitter van de commissie zei. Het mag niet alleen bestemd zijn voor grondwetspecialisten, professoren en commentatoren, maar het moet ook leesbaar zijn voor het grote publiek dat de problematiek moet kunnen volgen.

Sta mij toe nu niet in te gaan op het technische aspect van de problematiek die volledig wordt uiteengezet in mijn verslag en in het advies. Wij vertrekken vanuit een arrest van de Raad van State met betrekking tot de vermeldingen op de identiteitskaarten, waarbij een dwangsom wordt opgelegd aan de federale regering wanneer de problematiek niet voor een bepaalde datum wordt geregeld. Ik weet niet in hoeverre dwangsommen voor de federale regering afschrikwekkend zijn, aangezien zij zich niet gehouden heeft aan de termijn vooropgesteld om een regeling te treffen.

De federale regering heeft een wetsontwerp ingediend waarna het Vlaams Parlement het belangenconflict heeft ingeroepen. De discussie gaat essentieel over de interpretatie van artikel 129, § 2, derde alinea, van de Grondwet dat luidt: «De diensten waarvan de werkring verder reikt dan het taalgebied waarin ze gevestigd zijn.» Op het federale vlak en op het vlak van het Vlaams Parlement verschilt men van mening wat betreft de interpretatie van deze wettekst.

De stellingen zoals uiteengezet in het gemotiveerd advies na analyse van wat er is gezegd tijdens het overleg, kunnen als volgt summier worden weergegeven. De enen ontleden de problematiek als een zuiver bevoegdheidsconflict en geven de bevoegdheid om dit probleem op te lossen aan de door de wetgever aangeduide instelling, namelijk het Arbitragehof. De anderen, een zeer kleine minderheid, hebben een hele constructie uitgebouwd en stellen dat het bevoegdheidsconflict een belangenconflict inhoudt.

De discussie heeft zich hoofdzakelijk rond drie vragen ontwikkeld.

Ten eerste, is er telkens wanneer er sprake is van een bevoegdheidsconflict tegelijkertijd ook sprake van een belangenconflict?

Ten tweede, kan er een belangenconflict ontstaan naar aanleiding van een bevoegdheidsconflict?

Ten derde, is er sprake van een belangenconflict wanneer het zich bevindt in de fase van de bevoegdheidsuitholling of de bevoegdheidsevaluatie?

Deze opvattingen staan diametraal tegenover elkaar. De overgrote meerderheid van de commissieleden was van oordeel dat het gaat om een zuiver bevoegdheidsconflict en dat er dan ook in die zin moet worden geadviseerd.

De Senaat zal zich enkel moeten uitspreken over het punt C van het gemotiveerd advies dat luidt: «Vertrekkende vanuit het meerderheidsstandpunt adviseert de Senaat het Overlegcomité te besluiten tot de afwezigheid van een belangenconflict en de procedure tot regeling van het belangenconflict definitief af te sluiten».

Eventuele rechten die men zou kunnen inroepen met betrekking tot een bevoegdheidsconflict vormen een ander discussiepunt, vreemd aan de materie dat ons thans werd voorgelegd.

Terloops wil ik erop wijzen dat er geen regeling is voor het «bevoegdheidsconflict» tussen de Senaat en het Arbitragehof. Indien men zich in de Senaat zou wagen aan de oplossing van bevoegdheidsconflicten, is er geen enkel verhaal mogelijk aangezien het gaat om een materie die uitsluitend tot de bevoegdheid van het Arbitragehof behoort. Men zou in een impasse kunnen terechtkomen. Niet alleen zouden tegenstrijdige beslissingen worden genomen, maar het probleem zou bovendien niet worden opgelost. Onder meer om die reden hebben wij het document uitvoerig gestoffeerd en alle mogelijke gegevens verstrekt. Dit document zal wellicht een bron zijn van vele commentaren. De definitieve afbakening tussen de noties belangenconflict en bevoegdheidsconflict lijkt nog niet voor vandaag. De commentaren op het document zullen ongetwijfeld zeer waardevol zijn en zullen in de toekomst wellicht een constitutionele kluif vormen. In hoeverre de bevolking hiervan wakker ligt, laat ik in het midden. Het is misschien zinvol een duidelijke grens te trekken tussen wat belangrijk is voor de bevolking, enerzijds, en wat belangrijk is voor grondwetspecialisten, anderzijds. (*Applaus.*)

M. le président. — La parole est à M. Nothomb.

M. Nothomb (PSC). — Monsieur le président, je tiens tout d'abord à remercier et à féliciter notre éminent rapporteur.

C'est la deuxième fois, depuis la réforme constitutionnelle, entrée en vigueur en 1995, que le Sénat est saisi d'un conflit d'intérêts. Ce conflit d'intérêts est toutefois particulier dans la mesure où il a été déclenché à propos d'un projet de loi adopté par la commission de l'Intérieur du Sénat.

Le 18 mars 1997, la commission de l'Intérieur du Sénat, a adopté par sept voix contre une, et deux abstentions, un projet de loi qui détermine la langue des mentions de la carte d'identité.

Le 19 mars 1997, le Parlement flamand a adopté une motion relative à un conflit d'intérêts dans lequel il se déclare gravement lésé par le projet de loi adopté en commission du Sénat.

Le Parlement flamand estime que la délivrance d'une carte d'identité constitue un acte administratif d'un service local. Or, l'emploi des langues dans les services locaux, situés dans les régions unilingues, est réglé par le législateur décentralisé sauf en ce qui concerne les communes à statut linguistique spécial.

En revanche, le Conseil d'État, section législation Chambres réunies, estime que le législateur fédéral est compétent pour régler l'emploi des langues relatives aux titres des mentions et rubriques de la carte d'identité.

Les arguments en sens contraire prouvent que le conflit d'intérêts soulevé par le Parlement flamand est en réalité un conflit de compétences. Si l'on peut soutenir avec certains que les conflits de compétences peuvent inclure des conflits d'intérêts, le conflit de compétence doit prévaloir. Lorsqu'une collectivité excède ses compétences, elle peut léser les intérêts d'une autre collectivité mais dans un tel cas, il convient d'abord de déterminer s'il y a eu oui ou non excès de compétences pour apprécier si un préjudice a été subi par la collectivité qui s'en prévaut. La preuve est ainsi faite que le conflit de compétences prime le conflit d'intérêts.

Le législateur du 9 août 1980 a d'ailleurs clairement affirmé cette primauté du conflit de compétences sur le conflit d'intérêts. Le paragraphe 6 de l'article 32 stipule, en effet, que si le Comité de concertation est saisi d'un conflit d'intérêts, diverses autorités — le gouvernement, le Comité de concertation lui-même, un exécutif, le collège réuni — peuvent demander au Conseil d'État si le conflit soumis au Comité de concertation est, ou non, exempt d'un conflit de compétences.

Si le Conseil d'État conclut à l'existence d'un conflit de compétences, la procédure devant le Comité de concertation est définitivement close. Il en est de même, a fortiori, lorsque, comme dans le cas d'espèce, le Conseil d'État s'est déjà prononcé.

Cette primauté du conflit de compétences a été reconnue par le législateur du 9 août 1980 afin d'éviter de vaines négociations politiques au sein du Comité de concertation lorsque, selon l'avis du Conseil d'État, le conflit résulte du fait qu'une autorité nationale, régionale ou communautaire, a empiété sur les compétences d'une autre autorité.

Les conflits de compétences doivent se résoudre par la voie juridictionnelle, c'est-à-dire, devant la Cour d'arbitrage, s'il s'agit d'une norme législative, devant le Conseil d'État ou les cours et tribunaux, s'il s'agit d'une norme réglementaire.

En conséquence, le groupe PSC se rallie à la proposition d'avis formulée par la commission institutionnelle du Sénat en vertu de laquelle le Sénat demande au Comité de concertation de conclure à l'absence de conflit d'intérêts et de clore définitivement la procédure visant à régler le conflit d'intérêts.

Mon groupe se réjouit également du fait que, pour la première fois, la commission institutionnelle du Sénat a pu, à la quasi-unanimité, formuler un avis clair et précis au Comité de concertation. Je pense en effet que le Sénat a comme rôle pour l'avenir d'être le lieu où ces conflits doivent faire l'objet de délibérations et trouver leurs solutions.

Si le Sénat adopte cet avis, il apportera la preuve de sa capacité d'intervenir dans la procédure de conflit d'intérêts, dans le respect du principe de la loyauté fédérale. (*Applaudissements.*)

M. le président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, nous sommes d'accord avec la proposition d'avis de la commission des Affaires institutionnelles. Nous sommes également particulièrement heureux de ce que le Sénat joue cette fois effectivement ce rôle nouveau qui lui est attribué par la Constitution de se prononcer sur les conflits d'intérêts. Nous avons en effet gardé un souvenir assez amer du cas précédent — auquel M. Nothomb vient d'ailleurs de faire allusion — qui concernait le projet sur l'Office belge du Commerce extérieur.

Nous avons le sentiment que, la commission ne réussissant pas à s'accorder, nous avions rendu un avis qui n'en n'était pas un. Par contre, cette fois, il n'en va pas de même et, à cet égard, je voudrais souligner le rôle important joué dans ce dossier par le rapporteur concernant non pas son rapport très succinct mais sa participation à l'élaboration de l'avis de la commission.

L'avis du Sénat, parfaitement repris dans le rapport, est extrêmement clair. Le Parlement flamand soutient en effet qu'il y a excès de compétences, ce qui débouche sur un conflit d'intérêts. C'est évidemment tout à fait contradictoire car, au point de vue constitutionnel et légal, le conflit d'intérêts surgit lorsqu'un pouvoir intervient dans sa sphère de compétences lézant ainsi gravement les intérêts d'un autre pouvoir.

Dès que nous sortons des compétences — ce qui est la thèse du Parlement flamand —, nous sommes en présence d'un conflit de compétences qui doit absolument trouver une solution juridictionnelle, et ce à l'échelon de la Cour d'arbitrage. Selon moi, la thèse du Parlement flamand comporte une erreur juridique évidente. Si, par impossible, il arrivait qu'un conflit soit à la fois de compétences et d'intérêts, il devrait être réglé suivant la loi de réformes institutionnelles de 1980, par la procédure suivie pour un conflit de compétences.

Il est évident que la position du Sénat est juridiquement tout à fait correcte. Si certains la contestent du point de vue politique, je puis le comprendre; toutefois, juridiquement, je crois que nous avons parfaitement rempli notre rôle.

En ce qui concerne le problème de la compétence, je reconnais volontiers que le Conseil d'État a évolué puisqu'en 1985 son avis était différent de celui qu'il rend aujourd'hui. Mais, depuis 1991, la jurisprudence du Conseil d'État — tant dans ses arrêts que dans ses avis — est extrêmement précise. Elle considère que la matière des cartes d'identité relève du pouvoir central, le rôle des services communaux se limitant à assurer la distribution de celles-ci.

Je conclurai en disant que le groupe PRL-FDF votera avec beaucoup de satisfaction la proposition qui nous est faite, d'une part, parce que nous nous réjouissons que le Sénat remplisse son nouveau rôle et, d'autre part, parce que l'avis rendu nous semble juridiquement et politiquement tout à fait satisfaisant. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Coveliers.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de voorzitter, vooraf wens ik mij aan te sluiten bij de felicitaties betreffende het verslag. Ik heb de indruk dat er een begripsverwarring is tussen een bevoegdheidsconflict en een belangenconflict. Het gaat inderdaad om een hoogtechnologische federale structuur. Of nu de federale overheid of de Vlaamse Gemeenschap de bepalingen regelt, het resultaat is dat identiteitskaarten gelet op het Europees gebruik ervan, ook in de toekomst viertalig zullen zijn. Zowel de federale overheid als de Vlaamse Gemeenschap staan blijkbaar op hun strepen.

De definitie van het belangenconflict die door het Vlaams Parlement naar voren wordt geschoven, impliceert dat ieder bevoegdheidsconflict een belangenconflict inhoudt. Dat kan niet de bedoeling geweest zijn van de grondwetgever. Men kan al dan niet akkoord gaan met een grondwetswijziging, maar als democraat moet men de goedgekeurde wetten naleven.

Een belangrijk auteur die als bijberoep minister van Binnenlandse Zaken is, schrijft: «In algemene zin moet gesteld worden dat een belangenconflict ontstaat wanneer de federale Staat, een gemeenschap of een gewest maatregelen neemt die de belangen van een andere overheid ernstig zouden kunnen schaden, maar zonder dat de oorzaak daarvan te vinden is in de schending van een rechtsregel. Ook de afwezigheid of het ontbreken van een beslissing kan een bron zijn van een belangenconflict.»

Dezelfde auteur maakt zelfs een onderscheid tussen een virtueel bevoegdheidsconflict en een werkelijk bevoegdheidsconflict, waarbij het virtueel bevoegdheidsconflict onderscheiden moet worden van het belangenconflict en door de Raad van State moet worden opgelost langs de weg van zijn adviezen aan de verschillende wetgevende lichamen, en het effectief bevoegdheidsconflict moet worden opgelost door het Arbitragehof.

Uit de voorgeschiedenis van deze procedure leren wij dat ook de Raad van State van mening kan veranderen, wat ik toejuich omdat alleen dommeriken nooit veranderen.

De Raad van State was aanvankelijk van oordeel dat de identiteitskaart een louter gemeentelijke akte is. Indien dit correct is, dan is de stelling van het Vlaams Parlement juist. De auteur is daarop teruggekomen, rekening houdend met het gebruik van de identiteitskaart in Europa en heeft dan gezegd dat de gemeente niet de enige belanghebbende instelling is in deze, maar dat ook andere instellingen belang hebben bij het uitgeven van de identiteitskaart. De gemeente is dus eerder een tussenniveau tussen het federale bestuur, meer bepaald het ministerie van Binnenlandse Zaken en de burger. Ik weet niet of de theorie terzake van professor Vande Lanotte iets te maken heeft met zijn ministeriële bevoegdheid, wel stel ik vast dat hij wordt gevolgd door andere auteurs zonder academische opdracht.

Met onze uitspraak blijven we conform de laatste stellingname van de Raad van State, waarin wordt bepaald dat het identiteitsdocument door de federale overheid wordt uitgegeven en niet door de gemeenten.

Mijn fractie zal dit verslag goedkeuren omdat het juridisch correct is. Een belangenconflict heeft steeds een politiek aspect omdat belangen per definitie een politiek karakter hebben. In dit geval ontbreekt het politieke aspect omdat men voor een duidelijke rechtsregel staat. Wie van mening is dat deze rechtsregel fout is, moet een voorstel tot wijziging van de Grondwet indienen, zodat de bevoegdheid over het uitgeven van identiteitsdocumenten met respect voor de federale loyaleiteit, voortaan door een ander bestuursniveau dan het federale zou kunnen worden waargenomen.

Nu de Senaat krachtens zijn grondwettelijk vastgelegde bevoegdheid een uitspraak heeft gedaan en dit conflict als een bevoegdheidsconflict heeft bestempeld, zou ik, als ik Vlaams parlements lid was, consequent de voorziene rechtsmiddelen uitputten en de zaak aanhangig maken bij het Arbitragehof. Het Arbitragehof zal dienen uit te maken of de huidige stellingname van de

Raad van State die door de Senaat wordt bijgetreden, de juiste is. Ik vind dit niet erg, dit is logisch in een federaal systeem. Onze uitspraak kan een belangrijke grond voor rechtspraak vormen.

Stilaan zal dit het onderscheid verduidelijken tussen een belangenconflict, waarin een subjectief belang wordt geschaad, en een bevoegdheidsconflict, waarbij een rechtsregel, zelfs een ongeschreven rechtsregel wordt overtreden.

Mijnheer de voorzitter, het verslag is vanuit juridisch oogpunt zeer degelijk. Wij zullen het voorstel van gemotiveerd advies dan ook goedkeuren. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Hauthem.

De heer Van Hauthem (VI. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, op mijn beurt wil ik de rapporteur danken voor zijn uitstekend verslag dat wellicht een voorbeeldfunctie zal vervullen bij latere discussies over deze problematiek. Het verslag valt uiteen in drie gedeeltes: een eerste over het belangen- en het bevoegdheidsconflict, een tweede waarin het aangevochten wetsontwerp wordt gesitueerd en een derde waarin de diverse meningen en het uiteindelijke advies worden weergegeven.

Beide standpunten worden objectief en uitvoerig weergegeven, waarvoor mijn oprechte dank.

Volgens de meerderheid gaat het hier om een bevoegdheidsconflict en kan er bijgevolg geen sprake zijn van een belangenconflict. Indien er in dit bevoegdheidsconflict toch een belang wordt geschaad, dan nog kan er geen sprake zijn van een belangenconflict aangezien de federale overheid haar bevoegdheden niet heeft overschreden. Dat is mijns inziens een korte samenvatting van het standpunt van de overgrote meerderheid.

Ik kan dit standpunt niet delen en zal kort uiteenzetten waarom wij blijvend zullen worden geconfronteerd met de vraag of een bevoegdheids- en een belangenconflict gelijklopend kunnen zijn. De meerderheid is van mening dat zij niet gelijklopend kunnen zijn. Ik vecht dat aan. Ik ben van mening dat er in een bevoegdheidsconflict sprake kan zijn van het schaden van belangen in de mate dat de belangen het niveau van het conflict overstijgen. In deze zaak is dit ontegensprekelijk het geval.

Bovendien heeft de wetgever blijkbaar rekening gehouden met het feit dat de twee samen kunnen voorkomen, want artikel 32, paragraaf 6, bepaalt effectief dat men voor een aangelegenheid die wegens een bevoegdheidsconflict al aanhangig is gemaakt bij het Arbitragehof, geen belangenconflict meer kan invoeren. Omgekeerd sluit men niet uit dat voor eenzelfde aangelegenheid kan worden begonnen met een belangenconflict. De twee kunnen dus wel samen voorkomen. Wij hebben daar trouwens ervaring mee.

Het Vlaams Parlement is reeds een paar keer naar het Arbitragehof gestapt met een deel van de begroting van de Franse Gemeenschap, omdat het vond dat deze haar bevoegdheids-territorium te buiten was gegaan. Het Arbitragehof gaf het Vlaams Parlement gelijk, maar deed zijn uitspraak pas op het ogenblik dat de centen die op de begroting waren ingeschreven, al lang waren uitgegeven. De volgende keer probeerde men het met een belangenconflict, maar dan werd opgemerkt dat dit niet meer mogelijk was, omdat dezelfde aangelegenheid voor een tweede keer bij het Arbitragehof aanhangig was gemaakt. Dit toont aan dat een bevoegdheidsconflict en een belangenconflict wel degelijk samen kunnen voorkomen.

De zaak die wij vandaag bespreken, is mijns inziens wel degelijk een belangenconflict, omdat het gaat over meer dan alleen het taalgebruik op identiteitskaarten. Eigenlijk is de vraag of het gaat om een document van een plaatselijke dienst of om een document van een centrale dienst.

We moeten toch toegeven dat de Raad van State op dit punt nogal dubbelzinnige uitspraken deed. Er werd reeds verwezen naar het advies van 1985 aangaande het ontwerp van koninklijk besluit dat het taalgebruik op identiteitskaarten regelt. Daarna is het arrest-Vandezande van 20 december 1991 gevolgd, waarin de afdeling Administratie van de Raad van State uitdrukkelijk vermeldt dat een identiteitskaart wel degelijk een document is dat wordt uitgegeven door een plaatselijke dienst, in dat geval Leuven. In 1991 was de Raad van State blijkbaar nog altijd overtuigd van deze interpretatie en legde hij dit ook vast, niet in een

advies van de afdeling Wetgeving dat niet noodzakelijk moet worden gevolgd, maar in een arrest, een gerechtelijke uitspraak. Aangezien een identiteitskaart een document is dat door een plaatselijke dienst wordt uitgegeven, is het de gemeenschap die het taalgebruik moet regelen.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mag ik de heer Van Hauthem even onderbreken? Hoe kan de Raad van State dan aan de Belgische Staat een dwangsom opleggen? Er is een verschil tussen de vraag of de identiteitskaart al dan niet door een plaatselijke dienst ter beschikking wordt gesteld en de vraag of de taalregeling op het niveau van een plaatselijke dan wel van een centrale dienst moet worden uitgewerkt.

De heer Van Hauthem (VI. Bl.). — Ik wil alleen maar aantonen dat de Raad van State voor onduidelijkheid zorgt. Zijn eerste arrest van 1991 is zeer duidelijk. Met zijn tweede arrest van 1996 wordt aan de Belgische Staat een dwangsom opgelegd, omdat de klager geen document kon krijgen dat conform de geldende taalwetgeving is. Daaruit leidt de federale minister af dat het effectief om zijn bevoegdheid gaat want anders zou hij niet veroordeeld kunnen worden. Dat is een logische redenering, maar ik wil vooral aantonen dat de Raad van State hierin blijkbaar niet klaar ziet, want de ene keer zegt hij wit, de andere keer zwart.

Dan zijn er nog de twee adviezen van de Raad van State, één van de Franstalige kamer over het ontwerp van minister Vande Lanotte, één van de verenigde kamers over het voorstel van decreet dat ik samen met een collega heb ingediend. Het was ook mijn bedoeling op die manier een advies van de Raad van State over deze aangelegenheid en over de regeling van het taalgebruik te krijgen. Het advies over het ontwerp-Vande Lanotte is bijzonder kort en bepaalt dat het niet om een plaatselijke, maar om een centrale dienst gaat en dat bijgevolg de federale overheid bevoegd is om het taalgebruik te regelen.

In het tweede advies, dat van de verenigde kamers, doet de Raad van State meer moeite om uit te leggen waarom de federale overheid terzake bevoegd zou zijn. In het zeer omstandig advies geeft de Raad van State echter toe dat het in se om een document gaat dat wordt uitgereikt door een plaatselijke dienst.

Ik citeer enkele fragmenten uit dat advies: «De bevoegdheid van de federale wetgever om de identiteitskaart te regelen omvat weliswaar niet noodzakelijk de bevoegdheid om in die aangelegenheid ook het gebruik der talen te regelen. De verenigde kamers zijn er zich van bewust dat de opvatting die de identiteitskaart verbindt met plaatselijke diensten zeer ruim verspreid is. Zo is tijdens de parlementaire voorbereiding van het ontwerp, dat geleid heeft tot de wet van 22 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken, de identiteitskaart genoemd als voorbeeld van een door een plaatselijke dienst uitgereikt getuigenschrift. Deze opvatting is nadien gedeeld door de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, door de afdeling Wetgeving van de Raad van State en door de afdeling Administratie van de Raad van State. Ook in de rechtsleer wordt die opvatting gehuldigd.»

Blijkbaar moeten de verenigde kamers van de Raad van State een enorme bocht nemen om tot eenzelfde conclusie te komen als die van de Franstalige kamer over het ontwerp van vice-eerste minister Vande Lanotte.

De heer Erdman (SP), rapporteur. — De heer Van Hauthem maakt dezelfde fout als een collega tijdens het overleg. Als hij de tekst citeert, moet hij hem volledig citeren. Ik treed hier niet op als verdere van de Raad van State, maar hij stopt bij het eind van punt 4 van het advies.

De heer Van Hauthem (VI. Bl.). — Ik wou nog verder gaan.

De heer Erdman (SP), rapporteur. — De Raad van State zegt zelf: «De verenigde kamers zijn echter van oordeel dat tegen die opvattingen andere elementen gesteld kunnen worden.» Er wordt een complete analyse gemaakt. Het is niet omdat de Raad van State eerst een inventaris maakt van punten die passen in zijn redenering, dat hij kan beweren dat de Raad van State die redenering heeft gevolgd. Het tegendeel is waar.

De heer Van Hauthem (VI. Bl.). — Dat is juist. Nadien zegt de Raad inderdaad dat het document een andere functie heeft gekregen en bijgevolg kan worden beschouwd als zijnde uitgegeven door een centrale dienst. Ik vind het toch nogal vreemd dat over een wetsontwerp en een voorstel van decreet, die beide dezelfde aangelegenheid behandelen, in het ene geval de Raad van State zeer kort en zeer categoriek is en in het andere geval toch de moeite doet om uit te leggen waarom men tot dat standpunt is gekomen.

Zelfs in dat uitgebreide advies zegt de Raad met betrekking tot het tweede arrest, waarin de dwangsom werd opgelegd, dat men geen rekening heeft gehouden met de hypothese dat de taalwetgeving zou worden gewijzigd en zich zelfs niet impliciet heeft uitgesproken over de vraag welke overheid terzake bevoegd is. Vice-eerste Minister Vande Lanotte leidt uit het tweede arrest, het dwangsomarrest, af dat hij bevoegd is, aangezien hij wordt veroordeeld tot het betalen van een dwangsom. De Raad van State zegt nu in het advies bij het voorstel van decreet: «Daardoor heeft de Raad van State zich niet uitgesproken over de vraag welke overheid daarvoor bevoegd zou zijn.»

Ik kom tot de conclusie dat de afdeling Wetgeving en de afdeling Administratie van de Raad van State soms tegenstrijdige uitspraken doen. Volgens mij blijft de vraag open. Het gaat hier in essentie om een belangenconflict omdat het om de interpretatie gaat van wat nu precies een plaatselijke dienst en wat een centrale dienst is. Met het wetsontwerp van minister Vande Lanotte is de centrale dienst geen centrale dienst meer, aangezien hij enkel nog fungeert als doorgeefluik van de centrale overheid.

Als men die interpretatie aankleeft, betekent dit een ernstig precedent. Het gemeentelijke niveau heeft immers ook alleen maar een «doorgeefluikfunctie» voor alles wat met kiesverrichtingen te maken heeft van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Het probleem overstijgt dus die ene aangelegenheid van de identiteitskaarten. Het gaat immers om de interpretatie van wat een centrale dienst en wat een plaatselijke dienst is en de daarmee samenhangende bevoegdheden voor de regeling van het taalgebruik.

Mijn conclusie is dat het hier niet om een zuiver belangenconflict gaat. Ik blijf ervan overtuigd dat een bevoegdheids- en belangenconflict wel degelijk in elkaar verstrengeld kunnen raken. Aangezien het hier bovendien gaat over de interpretatie van wat een centrale dienst is, en wie er nu precies bevoegd is voor de regeling van het taalgebruik, kunnen wij de conclusies van de commissie niet goedkeuren. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de voorzitter, de uitvoerigheid van de vorige uiteenzettingen maakt het mij mogelijk het kort te houden. Ik dank trouwens ook de rapporteur voor de heldere manier waarop hij de twee standpunten in deze aangelegenheid naar voren heeft gebracht. Een zeer grote meerderheid sluit zich inderdaad aan bij het advies van de commissie, terwijl een zeer kleine minderheid, waartoe ook de Volksuniefractie hoort, zich blijft verzetten.

Ik voel mij echter heel wat meer op mijn gemak, wanneer ik de voorgeschiedenis onder ogen neem. In het Vlaams Parlement, dat zeker niet onbedachtzaam heeft gehandeld, was er een verpletterende meerderheid voor ons standpunt, namelijk 95 voor bij 5 onthoudingen. Die houding is bovendien achteraf bevestigd in de Overlegcommissie, waar zowel de voorzitter als diverse leden van het Vlaams Parlement bij hun standpunt zijn gebleven, ook toen er juridische kringen en de Senaat op hen inbeukten. De Volksuniefractie blijft erbij dat een bevoegdheidsconflict dusdanig verstrekkende gevolgen kan hebben dat het inderdaad een belangenconflict wordt.

Ik wil niet de hele argumentatie herhalen, maar enkel wijzen op twee essentiële elementen in deze discussie.

Ten eerste is er de zeer grote precedentswaarde. De heer Van Hauthem heeft reeds gewezen op wat ons in de hele kieswetgeving te wachten kan staan.

Ten tweede is er de kwestie van het taalgebruik in bestuurszaken, waarrond de discussie helemaal draait. Wij weten allen dat dit een bijzonder gevoelige aangelegenheid is, zodat een schending van de juiste bevoegdheidsverdeling hier onmiddellijk ernstige schade toebrengt aan de belangen van het Vlaams Parlement.

Het gaat hier niet om een alleenstaand dossier. Ook inzake het stemrecht voor EU-burgers gaapt er een grote kloof tussen de Vlaamse partijen in het Vlaams Parlement en diezelfde partijen in het federaal Parlement. Ik kijk met zeer veel belangstelling uit naar de houding van de gemeenschapssenatoren — een ondervoorzitter van het Vlaams Parlement behoort toch tot ons gremium — die zeker niet zonder kennis van zaken een standpunt innemen.

De Volksuniefractie zal het advies van de commissie niet goedkeuren, net zo min als wij enige medewerking zullen verlenen aan de uitwerking van het eigenlijke ontwerp. Wij blijven ervan overtuigd dat het federaal Parlement terzake niet bevoegd is. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer Erdman (SP), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, het is zeker niet mijn bedoeling op elke uiteenzetting te repliceren, te meer daar de twee standpunten uitvoerig in het verslag zijn weergegeven. Wel wil ik onderstrepen, zoals ik in de commissie reeds heb gedaan, dat er een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen het belang om een bevoegdheidsconflict aan te brengen, het belang zoals dat wordt beschreven in artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek, en het belang dat bedoeld wordt bij een belangenconflict. Ik heb de indruk dat verschillende sprekers die twee niet goed uit elkaar weten te houden.

Er ontstaat nu wel een bijzonder eigenaardige situatie, aangezien de Senaat zich niet alleen moet uitspreken over het wetsontwerp dat haar wordt voorgelegd, maar ook over de problematiek die haar vandaag wordt voorgelegd. Sommigen zouden kunnen beweren dat de Senaat daarmee tegelijk rechter en partij speelt. Ik stel voor dat de Senaat vanuit zijn dubbele rol, die ook door andere politieke instellingen wel eens wordt opgenomen, zich vandaag niet bezighoudt met het wetsontwerp als dusdanig, maar enkel met de vraag of er ja dan neen een belangenconflict bestaat.

Ten gevolge van de grondwetsherziening en de door ons gewilde autonomie van de federale instellingen, hebben wij steeds aanvaard dat onze instellingen elk een eigen dynamiek, een eigen beoordeling en een eigen sensibiteit voor een problematiek zoals deze kunnen hebben. Indien in de federale structuur naar een evenwicht tussen de instellingen wordt gezocht — wat essentieel is in een systeem waarin geen hiërarchie der normen bestaat — dan kan men niet beletten dat een instelling, zeker in haar wordingsgeschiedenis, een dynamiek ontwikkelt die niet noodzakelijk overeenkomt met de strikt juridische analyse die door een andere instelling wordt gemaakt. Wij bevinden ons inderdaad nog in een stadium gekenmerkt door het zoeken naar, het interpreteren van of het inhoudgeven aan de eigen bevoegdheden. Politieke invloeden spelen hierin natuurlijk een rol, maar volgens mij werd aan de Senaat een wetgevend-juridische taak toevertrouwd, die niet noodzakelijk de politieke implicaties die onze collega's in het Vlaams Parlement ertoe brachten dit probleem te stellen, moet weerspiegelen.

De voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt is de bespreking van het voorstel van gemotiveerd advies gesloten.

Plus personne ne demandant la parole, je déclare close la discussion de la proposition d'avis motivé.

Wij stemmen zo dadelijk over dit voorstel.

Il sera procédé tout à l'heure au vote sur cette proposition.

CRÉATION EN BELGIQUE
D'UN CENTRE POUR ENFANTS DISPARUS*Discussion des recommandations*OPRICHTING IN BELGIË
VAN EEN CENTRUM VOOR VERDWENEN KINDEREN*Bespreking van de aanbevelingen*

M. le président. — Nous abordons l'examen des recommandations.

Wij vatten de bespreking aan van de aanbevelingen.

Le texte est ainsi libellé :

« Sur la base de la visite du *National Center for Missing en Exploited Children* et des différentes discussions à ce sujet au sein de la Commission, celle-ci estime par comparaison :

1. Qu'un centre similaire, structuré selon les modalités présentées par M. Neirinckx, doit être mis sur pied dans un délai rapide en Belgique.

2. Que ce centre doit établir un partenariat étroit avec le N.C.M.E.C. américain.

3. Que ce centre doit être créé en partenariat avec les autres pays européens et étendre ses actions au niveau européen.

Le centre devra avoir dès le départ une dimension européenne. Il faut dès lors soit établir des contacts avec toutes les organisations semblables sur le territoire des 15 États membres de l'Union européenne (par exemple le N.M.P.H. au Royaume-Uni) soit inviter à la création de centres identiques sur ce territoire. La première étape sera la création d'un réseau européen, formalisé dans des conventions. Ensuite, dans une étape ultérieure, il faudra créer un réseau permanent, coordonné par le centre belge, qui assurera les contacts avec les centres d'autres parties du monde.

4. Que le centre doit être indépendant, être financé largement par un financement public (au moins 50%), principalement fédéral, et travailler en étroite collaboration avec les unités spécialisées en enlèvement d'enfants, les services de police et les organismes agréés, spécialisés en la matière. Le gouvernement a déjà inscrit 10 millions pour 1997.

Chaque contribution privée sera associée d'une convention éthique quant à l'usage du sponsoring.

Le financement public du centre devra, dès le départ, garantir la stabilité du centre.

5. Que le Sénat pourrait être associé à ce centre par une contribution financière annuelle.

6. Que ce centre doit assurer la vigilance à l'égard des enquêtes au sein des polices locales et spécialisées ou auprès des juges d'instructions ou du parquet.

Que ce centre doit par ailleurs pouvoir bénéficier de l'aide et du sponsoring du secteur privé indispensables pour développer un réseau d'affichage via les réseaux de distribution et une aide logistique informatique de pointe.

7. Que ce centre doit développer les mêmes techniques que le centre américain (vieillesse des photos, scanning et fax aux différentes polices, réseaux d'affichages, Internet, fiches toutes boîtes).

8. Que les missions du centre devront être définies avec précision :

- une ligne téléphonique d'urgence dotée d'un numéro à trois chiffres, utilisable par les enfants, diffusé dans les milieux scolaires et les lieux publics et repris dans les annuaires téléphoniques;
- diffusion des photos et vieillissement;
- suivi cas par cas;
- information;
- prévention, en particulier destinée aux parents et aux enfants;
- utilisation et généralisation des techniques les plus efficaces;

— prévention et lutte efficace contre toute forme de trafic d'enfants, de pédosexualité et pornographie d'enfants;

— aide aux victimes;

— formation et sensibilisation des services de police et des magistrats.

9. Que ce centre doit employer des équipes très professionnelles et être géré de manière indépendante en impliquant notamment dans son conseil d'administration ou dans un conseil de vigilance certains représentants d'associations spécialisées (Aide aux victimes), les parents des victimes désireux de s'y engager et les pouvoirs publics directement concernés.

Les parents peuvent être d'excellents porte-parole du centre.

10. Que, sans porter atteinte à l'autonomie du centre, l'utilisation des fonds publics sera contrôlée par la désignation d'un commissaire du gouvernement.

11. Que le recrutement au sein du centre sera élaboré selon des critères de professionnalisme et de spécialisation tenant compte des trois axes de la criminalité contre les enfants :

— abus au sein de la famille;

— enlèvements criminels et réseaux pédophiles;

— enlèvements parentaux.

Chaque axe criminel demande une expertise spécifique. Le centre ne traitera pas prioritairement de la disparition d'adultes.

12. Qu'il conviendra de définir avec précision les devoirs des corps de police et de la justice à l'égard du centre national, et vice-versa. La police et la justice seront tenues de collaborer avec le centre. Le Sénat recommande d'établir une circulaire précisant les modalités de la collaboration et de déterminer après un an, si une loi s'avère nécessaire.

13. Qu'il est souhaitable d'établir une collaboration étroite entre le centre et les communautés; le cas échéant, cela implique un financement sur base de projets spécifiques.

14. Qu'un rapport annuel sur l'activité du centre sera déposé au Sénat au mois de décembre. Le premier rapport sera déposé en décembre 1997.»

Na het bezoek aan het *National Center for Missing and Exploited Children* en op grond van de gesprekken binnen de commissie, meent deze:

1. Dat een vergelijkbaar centrum, met een structuur zoals voorgesteld door de heer Neirinckx, op korte termijn moet worden opgericht in België.

2. Dat dit centrum nauw moet samenwerken met het Amerikaanse centrum (NCMEC).

3. Dat dit centrum samen met de andere Europese landen moet worden opgericht en zijn actieterrein moet uitbreiden over het Europees grondgebied.

Het centrum zal vanaf het begin een Europese dimensie hebben. Er moeten dus ofwel contacten worden gelegd met alle gelijksoortige organisaties in de 15 Lid-Staten van de Europese Unie (bijvoorbeeld de NMPH in het Verenigd Koninkrijk), ofwel moet de oprichting van dergelijke centra in de Lid-Staten aangemoedigd worden. In een eerste fase moet een Europees netwerk worden opgezet, dat in conventies geformaliseerd wordt. In een volgende fase moet dat uitgroeien tot een permanent netwerk, waarvan het Belgisch centrum de koepel zal vormen en dat de contacten zal verzekeren met de centra in de andere delen van de wereld.

4. Dat dit centrum onafhankelijk moet zijn, een ruime publieke en hoofdzakelijk federale financiering (minstens 50%) moet genieten en nauw moet samenwerken met de diensten gespecialiseerd in de verdwijning van kinderen, met de politiediensten en met de erkende gespecialiseerde instellingen. De regering heeft reeds 10 miljoen uitgetrokken voor 1997.

Wel zal elke privé-bijdrage gepaard gaan met een ethische overeenkomst aangaande het gebruik van sponsoring.

De publieke financiering moet van bij de start de stabiliteit van het centrum verzekeren.

5. Dat de Senaat het centrum een jaarlijkse financiële bijdrage zou kunnen schenken.

6. Dat dit centrum de onderzoeken van de lokale en gespecialiseerde politiediensten of van de onderzoeksrechters of het parket van nabij moet volgen.

Dat dit centrum anderzijds gebruik moet kunnen maken van de hulp en de sponsoring van de privésector, die onontbeerlijk zijn voor het ontwikkelen van een netwerk voor de verspreiding van affiches en voor ondersteuning op het vlak van geavanceerde computertechnologie.

7. Dat dit centrum dezelfde technieken moet ontwikkelen als het Amerikaanse centrum (veroudering van foto's, scanning en fax naar de verschillende politiediensten, affiche-netwerken, aanwezigheid op Internet, verspreiding via brievenbussen).

8. Dat de taken van het centrum heel precies moeten worden vastgelegd:

— een «hot line» met een telefoonnummer met drie cijfers, dat door kinderen kan worden gebruikt en dat verspreid wordt in de scholen, in publieke plaatsen en dat wordt opgenomen in de telefoongidsen;

— verspreiding van foto's, ook met veroudering;

— voortgangsbewaking geval per geval;

— voorlichting;

— preventie, vooral gericht tot de ouders en de kinderen;

— veralgemeend gebruik van de meest efficiënte technieken;

— preventie en doelmatige strijd tegen elke vorm van handel in kinderen, pedoseksualiteit en kinderpornografie;

— slachtofferhulp;

— vorming en sensibilisering van politiediensten en magistraten.

9. Dat dit centrum moet beschikken over professionele medewerkers en op onafhankelijke wijze beheerd moet worden, wat met name betekent dat in de raad van bestuur of in een waakzaamheidscomité vertegenwoordigers zitten van gespecialiseerde verenigingen voor slachtofferhulp, van de ouders van de slachtoffers die zich hiervoor willen inzetten en van de rechtstreeks betrokken overheden.

De ouders kunnen uitstekende woordvoerders zijn van het centrum.

10. Dat, zonder afbreuk te doen aan de autonomie van het centrum, een regeringscommissaris zal worden aangesteld om de aanwending van de publieke fondsen te controleren.

11. Dat voor de aanwerving van medewerkers voor het centrum specifieke eisen inzake professionalisme en specialisatie zullen worden gesteld met inachtneming van de driedelige problematiek van de criminaliteit tegen kinderen:

— misbruik binnen de familie;

— misdadige ontvoeringen en pedofiele netwerken;

— ontvoeringen door de ouders.

Elk van deze drie categorieën vereist een bijzondere expertise. Het centrum zal zich niet prioritair bezighouden met de verdwijning van volwassenen.

12. Dat de wederzijdse verplichtingen van de politiediensten en het gerecht enerzijds en van het centrum anderzijds duidelijk zullen moeten worden gedefinieerd. De politie en het gerecht moeten nauw samenwerken met het centrum. De Senaat stelt voor de regels van deze samenwerking uit te werken in een circulaire en na een jaar te beslissen of het nodig is een wet te maken.

13. Dat nauwe samenwerking tussen het centrum en de gemeenschappen wenselijk is; eventueel impliceert dit een financiering op basis van specifieke projecten.

14. Dat in de maand december een jaarrapport over de activiteiten van het centrum zal worden voorgelegd aan de Senaat. Het eerste rapport wordt verwacht in december 1997.

La discussion est ouverte.

De bespreking is geopend.

La parole est à Mme Lizin, rapporteuse.

Mme Lizin (PS), rapporteuse. — Monsieur le président, le Sénat a tenu à mener une réflexion sur une des conclusions retenues par le Premier ministre à l'issue de sa première rencontre avec les parents d'enfants disparus.

Un centre pour les enfants disparus constitue une concrétisation importante des promesses faites aux parents dont les enfants ont été victimes d'actes ignobles qui ont bouleversé la population.

Le travail de la commission de l'Intérieur a été approfondi. Je voudrais remercier tous ses membres de leur contribution.

Nous avons examiné en détail comment fonctionnait le centre américain. Nous nous sommes rendus sur place pour évaluer son travail sur le territoire des États-Unis et l'importance de ses connexions internationales. Il est évident que les matières traitées par ce genre de centre imposent fréquemment une excellente interconnexion des centres de même nature et des recherches. Nous avons étudié les techniques de financement et, pour notre part, essayé de conforter la volonté de collaboration entre le centre américain et le futur centre belge.

Le Premier ministre nous a rendu compte de l'avancement des travaux préparatoires qui progressent de façon satisfaisante. Il a confié le travail pratique à M. Neirinckx, lequel mène un cheminement parfois difficile.

Enfin, nous avons entendu Mme Yore, représentante du centre américain.

Le rapport écrit contient toutes les précisions nécessaires sur l'ensemble de ces points.

La commission de l'Intérieur vous soumet un rapport qui se concentre sur une série de recommandations.

La plus importante consiste à demander, compte tenu de toutes les opinions émises aujourd'hui — il n'en est pas une seule qui ne le soit publiquement — que ce centre existe et démarre. Notre commission entend soutenir ce que M. Neirinckx déposera et souhaite lui prodiguer un très grand encouragement dans la voie de la décision et de la progression.

Notre proposition est donc très claire: un centre, structuré selon les modalités présentées par M. Neirinckx, doit être mis sur pied dans un délai rapide; ce centre doit établir avec le N.C.M.E.C. américain un partenariat étroit qui pourrait se présenter, par exemple, sous forme d'un siège au conseil d'administration, avec ou sans droit de vote — cela nous importe peu. Une fonction d'observateur serait suffisante à condition que ce partenariat s'exerce étroitement et nous avons eu le sentiment que telle était la volonté américaine.

Par ailleurs, il s'impose que ce centre travaille tout de suite à sa dimension européenne. Nous savons qu'entre-temps — l'actualité d'hier montre à quel point c'est vrai dans un pays voisin — les connexions internationales des réseaux s'organisent, et l'opération que vient de mener la France est très éclairante à ce sujet. La France s'est déjà mieux structurée depuis le drame que nous avons vécu; l'Italie, l'Allemagne et l'Espagne aussi. L'avancée à l'échelon européen est réelle et il faut la poursuivre.

Le centre doit aussi être indépendant, il n'est personne pour en douter dans cette assemblée et pour penser nécessairement qu'une structure privée soit la garantie absolue de cette indépendance. En effet, ce centre assume tout de même aussi une fonction publique et les autorités publiques sont loin d'être, en la matière, des parias. Il doit pouvoir bénéficier d'un financement public suffisant qui lui assure une base réelle de travail.

Sur ce point, monsieur le Premier ministre, je suis persuadée que vous veillerez à nous rassurer.

Nous pensons également que le sponsoring privé, qui est une technique utile, doit être associé à une réflexion sur le plan éthique afin d'éviter que des opérations importantes menées au profit des enfants disparus ne soient liées à des actions trop ouvertement commerciales. Le financement public doit garantir dès le départ la stabilité de financement du centre. Le Sénat pourrait y être associé, comme c'est le cas — des membres de la commission l'ont rappelé — pour celui des comités P et R.

En effet, les matières traitées se valent en importance. La vigilance du centre s'imposera à l'égard des enquêtes menées par les polices et des juges d'instruction, et ce — nous y avons insisté — dans le respect des pouvoirs de chacun. Nous souhaitons que le centre soit apte, mais c'est aussi une question de budget, à développer très vite les techniques les plus performantes, notamment celles que nous avons vues fonctionner aux États-Unis, et que les missions soient définies avec précision. Celles-ci sont connues et nul n'est besoin de les répéter.

Notre commission a beaucoup insisté sur le volet professionnel du recrutement qui doit avoir lieu à l'intérieur du centre de façon à s'assurer que les parents et les associations aient leur place dans le suivi des opérations et que le travail quotidien soit effectué à un très haut niveau. Les parents peuvent, par exemple, être d'excellents porte-parole du centre.

L'affectation des fonds publics doit être contrôlée. Tel sera le rôle du commissaire du gouvernement.

En ce qui concerne le recrutement, nous insistons sur l'importance de disposer d'un personnel spécialisé afin de pouvoir faire face aux différents problèmes susceptibles de survenir. En effet, il s'agit de matières humaines; aucun cas n'est semblable à un autre.

Le centre aura besoin d'experts en informatique pour stocker les informations relatives aux réseaux, mais également de personnes capables, dans d'autres cas, lorsqu'il s'agit d'enlèvements parentaux, par exemple, de mener à bien, notamment sur le plan international, des négociations parfois très difficiles — le ministère des Affaires étrangères en fait actuellement l'expérience — et qui demandent un investissement individuel extrêmement important. Chaque acte criminel commis à l'encontre d'un enfant requiert l'intervention de spécialistes. Il est essentiel que le centre ait les moyens de les recruter.

Il conviendra — il s'agit du dernier point important — de définir avec précision les devoirs des corps de police et de justice à l'égard du centre. Police et justice doivent être tenues de collaborer avec celui-ci. Nous souhaiterions une circulaire précise en ce sens. Au terme d'un an de fonctionnement, il conviendra de déterminer s'il est nécessaire ou non de modifier les lois afin de permettre une coopération au meilleur niveau.

Bien entendu, le Sénat souhaite obtenir un rapport annuel concernant l'activité du centre. Nous espérons un débat à ce sujet à la fin de cette année. Cela prouverait l'efficacité du support apporté, tant de votre côté que du mien, monsieur le Premier ministre, à la création de ce centre. (*Applaudissements.*)

M. le président. — Nous reprendrons cette discussion dans quelques instants.

Wij hervatten zo dadelijk deze bespreking.

HOMMAGE À LA MÉMOIRE DE M. EDMOND LEBURTON, MINISTRE D'ÉTAT

HULDE AAN DE NAGEDACHTENIS VAN DE HEER EDMOND LEBURTON, MINISTER VAN STAAT

M. le président se lève et prononce les paroles suivantes que l'assemblée écoute debout: Chers collègues, c'est un homme d'État qui a profondément influencé la vie politique et sociale de la Belgique que nous venons de perdre.

Edmond Leburton a mené une carrière exceptionnelle. En effet, il a exercé les plus hautes fonctions: celle de président d'assemblée, celle de Premier ministre, celle de président de parti et celle de président d'une grande mutualité.

Son empreinte sur le déroulement des événements a été à la fois forte et d'une durée exceptionnelle.

Il est né en avril 1915, à Lantremange, qui se situe dans cette Hesbaye ondoiyante, dont les habitants ont la réputation d'être tenaces, têtus, opiniâtres, tout en ne manquant pas de subtilité.

Son père, employé de banque et lui aussi Hesbignon, avait choisi une épouse d'origine tongroise. C'est sans doute une des premières raisons pour lesquelles Edmond Leburton s'est targué d'être un «vrai Belge».

Sa formation se passera à Liège. Après des humanités gréco-latines à l'athénée royal, il obtient, en 1937, une licence en sciences politiques et sociales à l'Université de Liège. Jamais, cependant, on ne lui connaîtra de chauvinisme principautaire. Par contre, ses convictions socialistes naissent tôt, puisque, adolescent, il milite dans les Jeunes Gardes socialistes, dans une période de montée du fascisme.

Devenu d'abord fonctionnaire au ministère du Travail, il s'engage dans la Résistance, où il deviendra commandant de secteur de l'armée secrète et agent des services de renseignements et d'action.

À la Libération, il est désigné comme chef de cabinet de Léon-Eli Troclet, ministre du Travail et de la Prévoyance sociale. Il avait précédemment été collaborateur d'Achille Delattre et d'Achille Van Acker. Il a pu ainsi collaborer à la mise au point des grands principes de la sécurité sociale.

En février 1946, Edmond Leburton est élu député de l'arrondissement de Huy-Waremme. Il restera parlementaire, sans interruption, jusqu'en 1981.

Il devient ministre, pour la première fois, en 1954 dans le gouvernement Van Acker IV. Il lui est confié le département de la Santé publique, qu'il gèrera jusqu'en 1958.

Après les grandes grèves de 1960-1961, il reprend place dans le gouvernement Lefèvre-Spaak, en qualité de ministre de la Prévoyance sociale. Il élabore la loi sur l'assurance maladie, qui amènera de nombreux médecins à pratiquer la grève des soins, événement sans précédent à l'époque.

Dans le gouvernement Harmel-Spinoy, en 1965, il assure la coordination de la politique d'infrastructure.

C'est en janvier 1969 qu'il succède aux Affaires économiques à Joseph Merlot, tragiquement décédé. À ce département, il aura, comme à son habitude, une influence prépondérante, puisqu'il mettra en place la loi du 30 décembre 1970 d'expansion économique, laquelle porte son nom.

De 1971 à 1973, il exerce alors les fonctions de coprésident du parti socialiste.

En janvier 1973, il dirige, en qualité de Premier ministre, le gouvernement tripartite Leburton-Tindemans-De Clercq. Pour la première fois, un socialiste wallon devient chef de gouvernement.

De 1977 à 1979, Edmond Leburton assume la présidence de la Chambre des représentants.

Sa Majesté le Roi a estimé alors que ses mérites le portaient à la dignité de ministre d'État.

Voilà résumés les grandes lignes et les moments forts de sa carrière politique nationale.

Toutefois, Edmond Leburton, homme d'une énergie infatigable, a assumé d'autres fonctions importantes dans lesquelles sa personnalité marquante s'est également affirmée.

Sa carrière communale, à la ville de Waremme, est tout aussi exemplaire.

Il est, en effet, resté bourgmestre pendant 40 ans, de 1947 à 1987.

On lui doit un essor économique de la ville. Il a également fait preuve, dans ce domaine, de ses qualités de gestionnaire. Une de ses principales préoccupations consistait dans la lutte contre le chômage et dans la promotion de ses administrés.

La troisième grande activité d'Edmond Leburton a consisté dans la direction de l'Union nationale des mutualités socialistes, dont il fut président de 1959 à 1985.

Une des caractéristiques essentielles de cet homme hors du commun tenait à son souci d'assurer et d'augmenter la protection sociale des citoyens.

À ce propos, il ne faut pas non plus ignorer son activité parlementaire.

Citons, notamment, ses propositions de loi organisant l'inspection médicale scolaire, celle relative aux spécialités pharmaceutiques, celle sur le statut des indépendants.

Plusieurs des propositions qu'il déposa ont d'ailleurs abouti et sont devenues des textes législatifs: lois sur l'assistance publique, sur les accidents du travail, sur la création d'un Conseil national de la coopération, sur la création d'un Institut des réviseurs d'entreprises.

Cette liste incomplète montre qu'Edmond Leburton, dans ses convictions profondes, était un socialiste principalement préoccupé par l'augmentation du bien-être de la population, que ce soit dans le domaine social ou dans le domaine économique.

Il a eu la chance, grâce à son opiniâtreté, de transformer souvent ses désirs en réalités, privilège qui n'appartient qu'à peu de personnes.

Sa vie a été remplie à la fois de projets et d'actions, comme peu d'existences ont pu l'être.

Il s'est aussi révélé un ardent défenseur de la démocratie par les efforts qu'il a toujours déployés pour concilier les points de vue opposés.

Ses discours, qu'il les ait prononcés comme ministre ou à d'autres titres, témoignent de sa modération et de sa volonté de négociation.

Au nom du Sénat et en mon nom personnel, je m'associe à la tristesse de sa famille pour la perte d'un mari et la perte d'un père hors du commun. Et je présente à ses proches nos plus vives condoléances.

La parole est au Premier ministre.

M. Dehaene, Premier ministre. — Monsieur le président, je tiens à m'associer à l'hommage que vous venez de rendre à la mémoire du ministre d'État Edmond Leburton, ancien Premier ministre.

Sa carrière a été placée sous le signe de la fidélité à son idéal et à ses convictions profondes. Il était fier de ce que son destin l'a conduit à être Premier ministre, car il aimait son pays.

Hij was een eminent en beminnelijk persoon. In welke functie ook, steeds stond hij zijn beste krachten ten dienste van het land, waarbij zijn grote verdraagzaamheid en ruimdenkendheid bij eenieder opviel.

Le ministre d'État Edmond Leburton était un homme qui avait un sens élevé de l'État et une sollicitude de chaque instant pour ses concitoyens. Il laisse le souvenir d'une personnalité particulièrement attachante.

Au nom du gouvernement, je présente mes sincères condoléances à Mme Leburton et à sa famille. (*L'assemblée se recueille quelques instants.*)

WETSONTWERP TOT BEPALING VAN HET AANBRENGEN VAN SOMMIGE VERMELDINGEN OP DE IDENTITEITSKAART BEDOELD IN ARTIKEL 6, § 1, VAN DE WET VAN 19 JULI 1991 BETREFFENDE DE BEVOLKINGSREGISTERS EN DE IDENTITEITSKAARTEN EN TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 8 AUGUSTUS 1983 TOT REGELING VAN EEN RIJKSREGISTER VAN DE NATUURLIJKE PERSONEN, EN TOT REGELING VAN HET TAALGEBRUIK VOOR DEZE VERMELDINGEN (BELANGENCONFLICT)

Voorstel van gemotiveerd advies

Stemming

PROJET DE LOI PRÉVOYANT L'APPOSITION DE CERTAINES MENTIONS SUR LA CARTE D'IDENTITÉ VISÉE À L'ARTICLE 6, § 1er, DE LA LOI DU 19 JUILLET 1991 RELATIVE AUX REGISTRES DE LA POPULATION ET AUX CARTES D'IDENTITÉ ET MODIFIANT LA LOI DU 8 AOÛT 1983 ORGANISANT UN REGISTRE NATIONAL DES PERSONNES PHYSIQUES, ET RÉGLANT L'EMPLOI DES LANGUES POUR CES MENTIONS (CONFLIT D'INTÉRÊTS)

Proposition d'avis motivé

Vote

De voorzitter. — Wij stemmen thans over het voorstel van gemotiveerd advies.

Nous devons nous prononcer maintenant sur la proposition d'avis motivé dont je vous rappelle les termes :

«Le Sénat recommande au Comité de concertation de conclure à l'absence de conflit d'intérêts et de clôturer définitivement la procédure visant à régler le conflit d'intérêts.»

«De Senaat adviseert het Overlegcomité te besluiten tot de afwezigheid van een belangenconflict en de procedure tot regeling van het belangenconflict definitief af te sluiten.»

Het woord is aan de heer Coveliers voor een verklaring voor de stemming.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de voorzitter, wij hadden stemafspraken gemaakt met twee collega's. Wij zullen echter het advies volgen, zodat de naam van deze twee collega's, die terecht afwezig zijn, niet zullen worden vermeld. Vandaar dat ik wens mee te delen dat de heren Tobback en Staes om stemafspraken hebben verzocht.

De voorzitter. — Ik dank u voor deze hoffelijkheid.

Wij gaan nu over tot de stemming.

Nous passons au vote.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

54 leden zijn aanwezig.

54 membres sont présents.

47 stemmen ja.

47 votent oui.

5 stemmen neen.

5 votent non.

2 onthouden zich.

2 s'abstiennent.

Derhalve is het voorstel van gemotiveerd advies aangenomen.

En conséquence, la proposition d'avis motivé est adoptée.

Het zal worden voorgelegd aan de eerste minister, die voorzitter is van het Overlegcomité.

Elle sera soumise au Premier ministre, président du Comité de concertation.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Bock, Bourgeois, Boutmans, Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Desmedt, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Foret, Happart, Hatry, Hazette, Hostekint, Hotyat, Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Swaelen, Mme Thijs, MM. Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Vergote et Mme Willame-Boonen.

Neen hebben gestemd :

Ont voté non :

MM. Buelens, Loones, Vandenbroeke, Van Hauthem et Verreycken.

Onthouden hebben zich :

Se sont abstenus :

MM. Delcroix et Weyts.

OPRICHTING IN BELGIË
VAN EEN CENTRUM VOOR VERDWENEN KINDEREN*Hervatting van de bespreking van de aanbevelingen*CRÉATION EN BELGIQUE
D'UN CENTRE POUR ENFANTS DISPARUS*Reprise de la discussion des recommandations***De voorzitter.** — Wij hervatten de bespreking.

Nous reprenons la discussion.

Het woord is aan mevrouw Leduc.

Mevrouw Leduc (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik sluit mij aan bij de wijze woorden van mevrouw Lizin, die op een uitstekende wijze de discussie in de commissie over de oprichting in België van een centrum voor verdwenen en misbruikte kinderen verduidelijkt. Wij vragen de eerste minister om vooral aandacht te besteden aan de aanbevelingen geformuleerd in het verslag. Wij zouden eigenlijk dagelijks aan deze aanbevelingen moeten worden herinnerd, tot op het ogenblik dat zij gerealiseerd zijn.

Ik wil nog enkele punten in herinnering brengen. Wij werden samen met de hele Belgische bevolking enorm verontrust door de verdwijning van de kinderen in 1995. In de pers hebben wij toen bijna dagelijks kunnen lezen over kinderen die al jaren vermist waren en uit de aandacht verdwenen waren. Vervolgens waren wij gruwelijk geschokt toen wij vernamen welk triest lot de kinderen was beschoren. Wij hebben moeten vaststellen dat noch wij, noch de justitie voldoende gedaan hebben. De ouders, die met verschrikkelijke angst, twijfel, wanhoop en pijn gezocht hebben naar hun kinderen, hebben ons uiteindelijk de weg gewezen naar oplossingen.

*De heer Moens, ondervoorzitter,
treedt als voorzitter op*

Het centrum voor vermiste en misbruikte kinderen in de Verenigde Staten was een voorbeeld voor iedereen die het bezocht, waaronder de eerste minister, een delegatie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en een aantal deskundigen.

Het werk dat daar met vallen en opstaan is geleverd, moeten wij niet louter overnemen, maar wij moeten het aanpassen aan de Belgische en de Europese situatie. Wij moeten ervan leren en ervoor zorgen dat het centrum hier er zo vlug mogelijk komt. Ik weet dat het zeer gevaarlijk is om datums voorop te stellen. Men heeft het gehad over «binnenkort» en «juni». Ondertussen is het bijna juli. Wij hebben misschien veel verwezenlijkt, maar in de ogen van de publieke opinie hebben wij nog niet genoeg gedaan.

Ik vind het erg dat ik in de pers moet lezen dat het de schuld van de ouders is, dat het centrum nog niet opgericht is. Ik betwijfel dit. Een paar dagen geleden las ik de woorden van één van de ouders, die volgens mij de bedenkingen van alle ouders verwoordde: «Ik blijf geloven en ik blijf vooral hopen dat het probleem van de ontvoerde, misbruikte en vermoorde kinderen eens terdege zal aangepakt worden.» Dat vraagt de bevolking. Dat vragen de ouders.

Mevrouw Lizin heeft reeds op treffende wijze gezegd dat wij de ouders als woordvoerders moeten gebruiken. Ik zou zelfs zeggen dat wij de ouders in het licht van de aanbevelingen moeten gebruiken als «geprivilegeerde getuigen» die weten wat het is om in dergelijke omstandigheden een kind te verliezen en te zien misbruikt worden.

Ik verwijs zeer uitdrukkelijk naar de aanbevelingen van het rapport. Mevrouw Lizin heeft erop gewezen dat men in de ons omringende landen misschien al verder gevorderd is. Ik vind niet dat wij over één nacht ijs moeten gaan en alles meteen moeten realiseren, maar bepaalde punten kunnen wij onmiddellijk realiseren.

Ik heb al zo vaak gezegd dat er een dringende noodlijn moet komen met een heel eenvoudig nummer, dat men zelfs in een panieksituatie onmiddellijk kan vormen. Een dergelijke noodlijn

had de redding kunnen zijn van de vermoorde kinderen. Een dergelijke noodlijn kan de redding betekenen van kinderen die worden misbruikt of die zich in een andere noodsituatie bevinden.

Waarom wordt die *hot line*, die 111-lijn niet onmiddellijk geïnstalleerd? Voor mij mag het ook een ander nummer zijn, als het maar een gemakkelijk nummer is, dat kinderen kunnen onthouden. Deze gratis lijn moet onmiddellijk worden geïnstalleerd.

Volgens de Chinese wijsheid kan om het even welk complex probleem worden opgelost, indien het wordt opgesplitst in kleine deelproblemen, die apart worden opgelost.

Verder uitstel is onaanvaardbaar, de bevolking verwacht dat er initiatieven worden genomen. Wij mogen de ouders, die al zoveel ellende hebben meegemaakt, niet opnieuw teleurstellen. Wij mogen onze plicht niet verzuimen en moeten ervoor zorgen dat de aanbevelingen voor de oprichting van het centrum zo vlug mogelijk worden uitgevoerd.

Hiervoor moeten wij ons allemaal prioritair inzetten. Deze problemen dulden geen uitstel meer. Ik zelf zal doen wat ik kan. Indien wij allemaal onze uiterste best doen en deze zaak niet op de lange baan schuiven, komen wij tegemoet aan wat de bevolking van ons verlangt. (*Applaus.*)

M. le président. — La parole est à Mme Cornet d'Elzius.

Mme Cornet d'Elzius (PRL-FDF). — Monsieur le président, à la suite de la Marche blanche, le Conseil des ministres du 22 octobre a pris la décision de créer un centre pour enfants disparus. Une indispensable période d'information et de réflexion s'en est suivie, afin d'étudier la faisabilité de l'opération, notamment sous l'égide de la Fondation Roi Baudouin. Malheureusement, depuis cette date, nous avons assisté à une perte de temps considérable en débats d'ordre psychologique qui ont révélés certaines divergences de vues et certains clivages entre les différents personnes à la base de ce projet. C'est évidemment regrettable car, sous l'impulsion du député européen Philippe Monfils, le Parlement européen a déjà voté, au début de cette année, un crédit de 120 millions de francs pour le soutien d'un programme d'action de lutte contre la maltraitance. La participation d'organisations non-gouvernementales, et donc le fonctionnement d'un centre de recherche, peut entrer dans ce programme. Or, il n'y a pas encore de projet concret du côté belge.

Le Parlement européen attend une initiative concrète et finalisée de notre pays pour débloquer les fonds. Un danger est que ce budget se volatilise et se dilue dans d'autres actions qui sont au point mais dont le degré d'urgence est moins élevé.

Permettez-moi à présent de vous faire part de ma propre vision du centre pour enfants disparus. Il s'agit des pistes qui méritent d'être approfondies dans une optique d'efficacité au service de toutes les familles concernées par le drame d'une disparition. Certaines de ces réflexions ont déjà été intégrées pour partie dans les recommandations de la commission.

En ce qui concerne la mission de ce centre, utilisé comme outil essentiel et concret pour retrouver les enfants disparus, il est clair qu'il devra travailler avec les autorités judiciaires et de police dans un schéma où chacun respectera l'autonomie de l'autre.

Face à ces tâches importantes et difficiles, il ne nous paraît pas souhaitable de faire aussi de ce centre un organisme de pression ou de vigilance, c'est-à-dire de surveillance et de contrôle, d'une part, des actes des pouvoirs publics visant à prévenir et à lutter contre la maltraitance, et d'autre part, des enquêtes au sein des polices locales et spécialisées, ainsi qu'auprès des juges d'instruction et parquets.

Mêler les deux fonctions, c'est inévitablement affaiblir la crédibilité du centre comme outil opérationnel et la force de ses avis en tant qu'organe de réflexion. C'est d'ailleurs la cause de l'échec du centre britannique.

Nous proposerions une autre solution qui consiste à séparer les deux missions: d'une part, un centre traitant des cas de disparitions d'enfants avec, éventuellement, une assistance aux victimes et aux familles et, d'autre part, une fondation pour l'enfance qui réunirait, avec les parents des victimes, les représentants des grands organismes travaillant dans le secteur de l'enfance.

Cette fondation aurait pour objectif de réfléchir à la mise au point de nouveaux projets, de suivre les expériences étrangères, de donner des avis sur les projets de loi, décrets et arrêtés concernant la problématique de l'enfance.

Quant à la structure du centre, notre préférence va à l'établissement d'utilité publique, c'est-à-dire un organisme privé, mais dont l'esprit est plus conforme à l'objectif poursuivi qui est d'intérêt général.

Pour ce qui est du financement indispensable au fonctionnement du centre, il est pour nous impensable qu'il soit privé, même si ce n'est que partiellement. En effet, la recherche des enfants disparus et l'aide aux familles ainsi qu'aux victimes s'inscrivent dans les missions fondamentales de l'État: protéger les citoyens les plus faibles.

La proportion d'au moins 50 % de financement public retenue dans les recommandations ne me paraît pas suffisante.

On ne peut laisser au bon vouloir d'une initiative privée, le soin de déterminer le degré de viabilité du centre. Imagine-t-on une firme de boissons gazeuses sponsoriser l'envoi des paras belges en Afrique? Imagine-t-on des juges en partie payés par le privé? Imagine-t-on le directeur du centre renégocier les contrats avec les sociétés privées, comme on le fait à Anderlecht ou au Standard?

La comparaison avec le centre américain ne tient pas: l'Europe n'a pas de tradition de sponsoring permanent. Le centre ne peut évoluer au gré des humeurs changeantes des parrains.

Cela n'empêche évidemment pas, que la viabilité du centre une fois garantie par le service public, des partenaires privés puissent utilement apporter un financement complémentaire.

Il est également utile de préciser que financement public ne veut pas dire gestion par les pouvoirs publics. Le budget est fixé sur la base du cadre, des statuts, des dépenses d'investissement, de matériel et de fonctionnement. Le centre détermine de manière autonome son type d'action. Mais naturellement, il est logique et cohérent que les pouvoirs publics vérifient la bonne utilisation des subsides, c'est-à-dire le fait qu'ils soient dépensés aux fins pour lesquelles ils ont été attribués.

Il faut évidemment écarter l'argument suivant lequel l'État s'immiscerait dans la gestion quotidienne du centre. Jusqu'à preuve du contraire, l'État n'est jamais intervenu pour discuter le choix des consultations de nourrissons, pas plus que des équipes S.O.S. Enfants décidées par l'O.N.E., lequel est pourtant subsidié à concurrence de plusieurs milliards. Le secteur social et de la santé ne peut d'ailleurs vivre que par les subsides de l'État, lesquels sont octroyés sur la base de critères objectifs et permettent évidemment à chacun des organismes de décider, en toute autonomie, dans le cadre de la compétence qui lui est attribuée.

Quant au fonctionnement du centre, celui-ci disposerait d'une banque de données, dans le respect des dispositions de la vie privée. Promoteur d'actions opérationnelles en cas de disparition d'enfants, le centre devrait lui-même — notamment par ses antennes locales — assurer l'exercice de sa mission essentielle: contribuer à la recherche des enfants disparus.

La mission d'assistance aux parents et victimes est plus délicate. Les organisations de ce type existent déjà depuis longtemps, le terreau associatif étant fort riche — tout au moins en nombre d'organismes — en Belgique.

C'est l'occasion de procéder à une radioscopie de tous les organismes qui travaillent dans le secteur de la prévention de la maltraitance et de l'assistance aux victimes. Sont certainement concernées les équipes S.O.S. Enfants de l'O.N.E., actuellement, plus de 3 500 dossiers de maltraitance traités. Sont aussi visés les services d'aide aux victimes existants. Quelque 25 à 30 organismes travaillent déjà dans ces deux secteurs spécifiques.

Le centre pourrait travailler via des contrats clairs de collaboration avec ces organismes et, sans doute, avec d'autres services sociaux qui réorienteraient leurs actions vers le secteur de la prévention ou de l'intervention en cas de maltraitance, tels les C.P.A.S., les services d'aide aux jeunes, etc. Cela éviterait de doubler inutilement les actions menées et de construire un centre

administrativement hypertrophié et centralisé, dont l'efficacité serait sans doute sujette à interrogation. Par contre, cela permettrait de réduire les rivalités ou les conflits de coordination.

Le personnel du centre, quant à lui, doit évidemment être recruté sur la base de compétences professionnelles, notamment pour tout l'aspect technique relatif à l'informatique, la technique de traitement de l'image, la constitution de banques de données, et le multilinguisme pour les contacts internationaux, mais aussi pour tout l'aspect administratif, à savoir la gestion du personnel, la comptabilité, la direction générale...

Le monde étant ce qu'il est, on sait que le bon démarrage «médiatique» du centre dépend du choix du dirigeant. S'il est souhaitable qu'il recueille un large consensus de départ parmi tous ceux qui, légitimement, placent un grand espoir dans ce centre, il convient de ne pas oublier que la mission du directeur sera de le faire fonctionner quotidiennement, ce qui demande une connaissance parfaite des rouages du monde administratif, social et judiciaire belge, mais aussi du monde européen et international. C'est une terrible responsabilité.

Pour conclure, je dirai qu'en ce qui concerne le «caractère» européen du centre, même si le sort affreux des petites victimes récentes s'est joué dans notre pays et même dans notre région, le caractère transnational de la maltraitance a été souvent démontré. Il faut donc créer un véritable tissu opérationnel de relations sur le territoire des quinze États européens. À cet égard, encore une fois, l'exemple du centre américain n'est nullement décisif. Il y a évidemment moins de différence «de civilisation» entre le Minnesota et l'Arkansas qu'entre le Danemark et la Grèce ou encore entre la Floride et la Californie, qu'entre la Grande-Bretagne et l'Autriche ou même la Belgique. Si on veut créer un réseau européen, ce n'est pas d'autorité à partir du centre belge que cela pourra se faire. Il faut que chaque État désigne une structure poursuivant un objectif identique. La France vient d'ouvrir son centre; l'Italie et l'Allemagne également, et d'autres pays vont très prochainement leur emboîter le pas.

Enfin, le débat mené au Sénat, que nous concluons aujourd'hui, est certes intéressant, cependant il ne prendra de signification réelle que s'il permet de dénouer le blocage actuel. J'en appelle donc au bon sens et à la bonne volonté de tous dans l'intérêt des enfants.

C'est dans cet esprit que nous approuverons ces recommandations bien qu'elles ne répondent pas à tous nos souhaits. J'insiste encore tout particulièrement sur la première recommandation qui exhorte à la mise en œuvre urgente du centre pour enfants disparus.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, uit respect voor de kinderen over wie het gaat, hun ouders en hun nabestaanden zullen wij de aanbevelingen goedkeuren. Het rapport draagt overigens in grote mate onze goedkeuring weg. Dat er echter wordt gepleit om het centrum gedeeltelijk door sponsoring te laten financieren, gaat mij te ver. Ik ga akkoord met privé-financiering, fundraising, schenkingen van ondernemingen, fiscale aftrekbaarheid en dergelijke. Dat men zo laag gevallen is dat men een actie voor verdwenen, verkrachte en vermoorde kinderen gedeeltelijk zou financieren met verdeckte reclame, gaat mij toch te ver. Op dat vlak distantieer ik mij dan ook van de aanbevelingen. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer D'Hooghe.

De heer D'Hooghe (CVP). — Mijnheer de voorzitter, bij de bespreking van de aanbevelingen omtrent de oprichting in ons land van een centrum voor verdwenen kinderen kan ik relatief kort zijn. Een beperkt aantal aanbevelingen verdient enige toelichting of commentaar.

Het lijkt mij wenselijk het nut van een dergelijk centrum te benadrukken. De gebeurtenissen die België het voorbije jaar door elkaar schudden en op een ontvucherende maar dramatische wijze deden ontwaken, illustreren de noodzaak van een dergelijk centrum en geven aan in welke richting het dient te functioneren.

De aanbevelingen uit het rapport van de senaatscommissie vestigen er de aandacht op dat de werking niet beperkt kan blijven tot het aspect misbruik van kinderen in het kader van criminele netwerken. Dat dit laatste een aandachtspunt vormt, is de evidentie zelf, vooral na de vaststellingen rond de zaak-Dutroux.

Ook misbruik van kinderen door familieleden en personen in hun onmiddellijke omgeving maken een belangrijk onderdeel uit van het aandachtsveld. Wellicht is precies deze categorie van kindermishandeling het grootst. De benadering is ook het pijnlijkst, omwille van de familieband en de kennissenkring.

De ontvoering van kinderen door hun ouders, gewikkeld in een echtscheidingsprocedure, verdient eveneens onze aandacht. Dit doet zich vooral voor in cultureel gemengde huwelijken.

Elk van deze categorieën vereist een aangepaste aanpak, een eigen psychologische benadering en een eigen politionele aanpak. De taken die het centrum hierbij zal moeten opnemen, zijn in aanbeveling 8 nauwkeurig opgesomd.

De CVP onderschrijft deze taakinvolving ten volle en verleent hierbij haar steun. Deze aanbevelingen betekenen evenwel slechts het *minimum minimorum* voor de familie en de omgeving van de slachtoffers, maar zijn toch een essentiële bouwsteen in het verwezenlijken van meer gerechtigheid in onze samenleving. Zij zijn de terecht inlossing van de belofte, geformuleerd door de premier na de Witte Mars van 20 oktober jongstleden, en een antwoord op de meest expliciete oproep van de bevolking van het voorbije decennium. Alleen al omwille van de inlossing van deze belofte, is wat vandaag in de Senaat gebeurt, niet onbelangrijk. Als dit vandaag kan gebeuren, laten wij dan niet wachten tot morgen.

Verder heb ik een bedenking bij wat de jongste weken een zeer delicaat punt bleek te zijn: de samenstelling van de raad van bestuur van het centrum. Twee aspecten hiervan wil ik beklemtonen.

Ten eerste onderschrijft de CVP dat er een stap werd teruggezet en er slechts één waarnemer van overheidswege in de raad van bestuur wordt voorzien. Dit is geen onbelangrijk symbool en men heeft terecht deze houding aangenomen.

Als wij uit het drama van de verdwenen kinderen één les moeten trekken, is het deze van de nederigheid. Noch de politiek, noch de magistratuur, noch de Belgische instellingen moeten vandaag op het voorplan staan, maar wel de ouders, de slachtoffers, de nabestaanden en zij die het leed moeten dragen.

Ten tweede hoeven de ouders niet rouwig gestemd te zijn omdat ze slechts een minderheidspositie in de raad van bestuur zullen bekleden. Dit betekent immers niet dat zij niet de eerste stem zullen hebben. Ik hoop dat het centrum bij consensus kan handelen.

De positie van de ouders dient vanuit twee invalshoeken te worden bekeken.

Enerzijds zijn zij uiteraard het nauwst betrokken bij de gevolgen van deze criminaliteit — de emotionele band is intens en moeilijk onder woorden te brengen — maar de ouders en nabestaanden kunnen inzien dat emoties in sommige omstandigheden een hindernis kunnen vormen voor de concrete oplossing van de problemen.

Anderzijds kunnen ouders en nabestaanden beter dan wie ook begrijpen waarin die criminaliteit bestaat. Het is makkelijk op deze tribune te verklaren dat wij de situatie trachten te begrijpen, maar alleen wie die penibele omstandigheden heeft moeten doorleven, kan de ware toedracht ervan begrijpen. In dit verband durf ik te verwijzen naar de uitspraken van mevrouw Yore tijdens de hoorzitting van 19 maart jongstleden, zoals weergegeven op pagina 34 van het rapport.

De samenstelling van de raad van bestuur waarborgt een reële inbreng van de ouders en garandeert de aanwezigheid van hulpverleners, deskundigen en verenigingen. Dit is een goede combinatie en de CVP treedt de aanbevelingen dan ook volmondig bij.

De werking van een dergelijk centrum mag echter niet gestoeld zijn op de verhouding meerderheid-minderheid, maar worden gedragen door een consensus en door de drang om de doelstellingen te realiseren.

Ten derde wil ik een bedenking formuleren bij de verhouding tussen het centrum en de openbare diensten. Hoe zal het centrum zich verhouden ten aanzien van de federale autoriteiten, de politie en de gerechtelijke diensten? Hoe wordt het concept «geprivilegeerde gesprekspartners» in juridische termen vertaald?

De heer Neirinckx zegt hierover: «De werking van het centrum mag geen aanleiding geven tot bevoegdheidsconflicten met de overheidsdiensten en de verenigingen die in deze sector optreden en waarvan de activiteiten niet in het centrum opgenomen worden. Daartoe moet het centrum door middel van precieze protocollen duidelijke afspraken maken met deze diensten en verenigingen.»

Op het einde van aanbeveling 12 wordt gesuggereerd in een overgangsjaar te voorzien, vooraleer de definitieve regelingen vast te leggen. Hierbij wil ik toch een vraagteken plaatsen.

Het precieze wettelijke kader, de knelpunten in de wetgeving, de opdracht van het centrum en de praktijk van het Amerikaanse centrum zijn genoegzaam gekend. Waarom wil men dan nog een overgangsjaar in acht nemen alvorens de gemaakte afspraken definitief vast te leggen en de nodige initiatieven te nemen om de wetgeving te wijzigen? Een spoedige afhandeling kan de situatie alleen verduidelijken en overbodige stof tot discussie wegruimen.

Mijnheer de voorzitter, ik zal mijn toespraak hiertoe beperken. Bij de andere aanbevelingen hadden wij geen fundamentele opmerkingen. Wij kunnen deze bijtreden en verheugen er ons over dat met de oprichting van dit centrum niet alleen een gedane belofte wordt nagekomen, maar tevens wordt geantwoord op één van de belangrijkste zorgen van onze bevolking. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Sémer.

Mevrouw Sémer (SP). — Mijnheer de voorzitter, ik wil mijn uiteenzetting beginnen met enkele bedenkingen over emotionaliteit en het kanaliseren ervan. De verontwaardiging was groot, we voelden ons allen verbonden, we zouden erover waken dat dit nooit meer gebeurde, we gingen de wereld veranderen en alles wit kleuren. Een half jaar later, bij het operationeel maken van een prachtig initiatief zoals het centrum voor vermiste kinderen, blijkt hoe moeilijk het is een dergelijke emotionaliteit te kanaliseren. Dat is jammer. De uitbarsting van volkswede die op verscheidene vlakken een «revolutie» in het benaderen van kinderen moest teweeg brengen en die de gruwel van de criminele pedofilie in zijn totale omvang aan het licht zou brengen, dreigt uit te monden in kleine, verdeelde initiatieven. Het gebrek aan samenhang en coördinatie dat aan de basis lag van het mislopen van het onderzoek naar de verdwenen en vermoorde kinderen, zien we opnieuw opduiken, nu vooral bij de ouders van de slachtoffertjes. Die verdeeldheid roept vragen op naar de representativiteit van sommige ouders.

Alvorens in te gaan op de aanbevelingen bij de oprichting van het centrum voor vermiste kinderen, wil de SP-fractie daarom eerst enkele bedenkingen maken bij het persbericht van het steuncomité van sommige ouders.

Wat de gewaarborgde onafhankelijkheid van het centrum betreft, is het evident dat het in de eerste plaats ten dienste moet staan van de vermiste kinderen, hun ouders en familie. Daarom is het aangewezen dat het centrum onafhankelijk van de overheid kan optreden. Er wordt overigens voorzien in een bestuurlijke autonomie waarbij het centrum een geprivilegeerde gesprekspartner zal worden van de federale autoriteiten, zowel van Justitie, als van Binnenlandse Zaken en politie.

Wanneer de ouders opmerken dat ze samenwerking met de federale autoriteiten in de toekomst niet uitsluiten, moeten we hen erop wijzen dat deze samenwerking volstrekt noodzakelijk is. Het hoeft immers geen betoog dat voor een goede werking van het centrum een nauwe samenwerking met de politiediensten vereist is.

Deze samenwerking moet evenwel gebaseerd zijn op een duidelijke afbakening van de respectieve taken. Zo is het aangewezen de politiediensten te verplichten alle verdwijningen onmiddellijk aan het centrum te melden, dit naar analogie van het NCMEC. Het centrum moet op zijn beurt ook alle ontvangen informatie aan de politiediensten doorgeven.

Ik kom nu tot enkele beschouwingen over de aanbevelingen. Over de noodzaak aan technische middelen zal iedereen het wel eens zijn. Gelet op de zeer specifieke taken is het evident dat het centrum over de nodige geavanceerde technische middelen moet kunnen beschikken. Zonder adequate infrastructuur en gespecialiseerde technologie is de kans zeer reëel dat het initiatief wordt tot de zoveelste instelling zonder effectieve meerwaarde, wat te allen prijze moet worden vermeden.

Het is goed dat de commissie en de ouders van de verdwenen kinderen het erover eens zijn dat het centrum over dezelfde technische middelen dient te beschikken als het NCMEC.

Voor het uitvoeren van de taken van het centrum zijn een aangepaste technologie, een eigen website en een aansluiting op Internet vereist.

Voor het verouderen van foto's van verdwenen kinderen heeft het NCMEC een techniek ontwikkeld die uitstekende resultaten oplevert. Het aanbod om België deze apparatuur ter beschikking te stellen moet in dankbaarheid worden aanvaard. De hieraan verbonden voorwaarde dat België instemt met een opleidingsprogramma door het NCMEC, kan alleen maar als evident worden aangezien.

Voor de nieuwste opsporingstechnieken moet België in de leer gaan bij de Amerikanen, omdat het hier gaat om een nieuw toepassingsdomein. Men mag dit echter niet beperken tot het «leren gebruiken» van de software, men moet ook de onderliggende concepten leren kennen. Dit moet garanderen dat we in de snel evoluerende wereld van de informatietechnologie blijven. Zo zijn er op het ogenblik al interuniversitaire vakgroepen die bereid zijn ten behoeve van het centrum een netwerkstructuur op te bouwen — ook op Europees vlak — voor technologische onderzoeks- en ontwikkelingsaspecten en voor het oplossen van probleemgevallen inzake spraak- en beeldverwerking waarvoor specifieke kennis en onderzoeksexpertises nodig zijn.

Er kan geen twijfel bestaan over de noodzaak van de installatie van een «hot line». De principes die daarbij moeten worden gehanteerd staan in het verslag. Ik heb het enkel nogal moeilijk met de opmerking betreffende het probleem dat zou kunnen rijzen, indien ouders bij een onrustwekkende verdwijning van hun kind geen beroep wensen te doen op het centrum. Er wordt gesuggereerd dat het centrum in elk geval zou proberen de hulp die het kan bieden door de ouders te doen aanvaarden.

Men dient zich evenwel te hoeden voor het imago van «gedwongen hulpverlening», wat door sommige ouders misschien niet zou worden geapprecieerd. Het spreekt vanzelf dat de nodige omzichtigheid geboden is bij de verspreiding van signalen en de behandeling van beeldmateriaal.

In het verslag wordt niet gepreciseerd dat de verspreiding van signalen en beeldmateriaal enkel betrekking kan hebben op de verdwenen kinderen. Het eventueel verspreiden van signalen van verdachten lijkt mij een te vergaande bevoegdheid voor het centrum. Het is misschien aangewezen deze beperking te vermelden. In de Verenigde Staten kan enkel in het kader van ontvoeringen door de ouders en op verzoek van de politie of een rechter het NCMEC voor de gelijktijdige verspreiding van het signalement van de verdachte en het kind zorgen.

Bij de taakvermelding, vorming en sensibilisering van politiediensten en magistraten dient te worden gewezen op mogelijke versnippering van de middelen en inspanningen. Om dit te vermijden kan het centrum gebruik maken van de deskundigheid van onze universiteiten met hun publicaties en reeds bestaande of geplande vormingssessies en bijscholingen over het ondervragen van kinderen die getuige of slachtoffer zijn van een misdrijf.

Preventie, vorming, documentatie en een inventarisatie van initiatieven en instellingen die soms onvoldoende gekend zijn, is noodzakelijk.

De eis van sommige ouders voor het aanleggen van een databank met alle gegevens over veroordeelden werd terecht geweigerd. Een duidelijke afbakening van de respectieve taken van het centrum en van de politiediensten is eveneens hoogst noodzakelijk. Ik begrijp de aarzelingen van de ouders, maar ik hoop toch dat het centrum spoedig operationeel zal zijn.

M. le président. — La parole est à Mme Milquet.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le président, je serai brève car je partage entièrement l'avis de plusieurs intervenants sur de nombreux points. Je me bornerai donc à exposer à nouveau notre démarche qui n'est en rien un doublon des initiatives prises par le gouvernement dans le cadre de la création du centre européen. Il s'agit plutôt d'un appel pressant pour dénouer les dissensions existant notamment entre les familles et les A.S.B.L.

Lors de notre visite au centre américain, nous nous sommes rendus compte qu'il attendait impatiemment des signes de notre part. Nous avons aussi constaté qu'un nombre important d'initiatives européennes en cours d'élaboration risquaient de concurrencer le projet de la Belgique.

Par ailleurs, en raison de l'émotion suscitée dans le pays et de l'attente de la population, il était important de concrétiser le signe fort que vous aviez déjà donné.

Nous étions terriblement inquiets des dernières crispations intervenues qui, relayées par la presse, risquaient de handicaper tout à fait le projet.

Nous avons donc voulu nous adresser au gouvernement pour l'encourager dans sa démarche et je crois que cet appel a été entendu. Je me réjouis de la décision qui a été prise d'aller de l'avant avec tous ceux qui ont la volonté de participer à ce centre. Je respecte l'émotion et les critiques légitimes de certains parents. Mais, lorsque l'on constate que le gouvernement essaye de prendre une décision qui correspond aux attentes de la population et que son expert est parvenu, en 63 jours, à mettre sur pied une charte répondant à nos attentes en termes de missions claires, on peut difficilement parler de récupération politicienne, sinon, ce serait le cas chaque fois que des autorités politiques prennent des décisions dans ce pays!

Lors de la Marche blanche, la population nous avait demandé d'agir rapidement. Si nous ne l'avions pas fait, on aurait reproché à l'État de ne pas répondre aux désirs des citoyens. Certaines dérives mériteraient d'être recadrées très clairement.

Je pense aussi qu'il ne faut pas se tromper de rôle dans ce centre. Il ne s'agit pas d'organiser un lobby constant par rapport à un gouvernement ou à des institutions judiciaires. L'objectif de ce centre relève de la mission de service public. À ce titre, il est tout à fait légitime, au départ, que les initiatives viennent du gouvernement et que des principes de collaboration précis soient prévus avec les autorités judiciaires et policières.

Comme je viens de le souligner, le but n'est pas de faire du lobby, mais de retrouver des enfants qui disparaissent. Croire que l'on perd son âme parce que l'on collabore avec les institutions chargées de faire les enquêtes, c'est également une dérive. Ce n'est pas parce qu'il y a des dysfonctionnements en matière policière que l'on doit craindre que ce centre travaille, à terme, avec la gendarmerie, la police judiciaire ou les services restructurés qui seront peut-être mis sur pied dans quelques mois.

Il est essentiel d'établir correctement la collaboration qui doit exister entre les différents services et de maintenir ce rôle de vigilance et de pression sur les enquêtes. Le centre doit travailler de manière indépendante avec un financement public qui, contrairement aux critiques que l'on entend, assure beaucoup plus son indépendance qu'un financement privé, même si j'estime que le sponsoring est indispensable surtout en nature. C'est grâce à lui que le centre pourra disposer de la logistique et de réseaux de distribution et d'affichage par le biais des grandes sociétés de distribution.

Le projet est satisfaisant et, pour autant que l'on clarifie la collaboration avec les autorités judiciaires et que l'on impose légalement, à terme, une obligation d'information mutuelle entre les services et le centre, je pense que nous pouvons continuer dans la même direction. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Buelens.

De heer Buelens (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, de toeval- lige ontdekking van de vermoorde kinderen en al wat daarom- trent sedertdien bekend geraakte, hebben België in de hele wereld een kwalijke reputatie bezorgd, overigens volkomen terecht. De bevolking werd geconfronteerd met onthutsende feiten, met een hopeloze knoeiboel bij politie, rijkswacht en gerecht, om niet te spreken van de ergerlijke, soms misdadige slordigheid, onverschilligheid en verderfelijke naijver op politieel en gerechtelijk gebied.

De witte mars, waarop zonder enige Barnum-reclame honderd- duizenden spontaan en op een waardige en indrukwekkende wijze kwamen getuigen van hun verontwaardiging, verontrustte de politici en voornamelijk de regerende partijen. Onder druk van deze manifestatie werd plots zowat een revolutie op politiek gebied beloofd. Het moest nu eens gedaan zijn met politieke benoemingen, er moest orde en eenheid komen in het politieke en gerechtelijke beleid.

Naar het voorbeeld van Amerika en om tegemoet te komen aan de diep geschokte ouders, zou er een centrum voor verdwenen kinderen komen. In tegenstelling tot mevrouw Sémer en mevrouw Milquet, ben ik van mening dat eerste minister Dehaene de gemeoederen wel degelijk goed heeft gekanaliseerd en dat er een grote politieke recuperatie heeft plaatsgegrepen.

Van premier Dehaene wordt van alles en nog wat gezegd, maar zeker is dat politiek handig en leep op de gebeurtenissen inspelen, zijn voornaamste troef is. Bijgevolg werden de ouders ontvangen en werd beloofd al wat er maar te beloven viel, om de gemeoederen te bedaren. Onder het mom van bedachtzaamheid werden vergaderingen belegd, commissies opgericht, werd overleg gepleegd en werd vooral tijd gewonnen. Zodoende staan wij nu politiek zo ver dat men kan spreken van een politieke recuperatie van de woede, zoals Sp. in « 't Pallieterke » van vorige week nog opmerkte.

Ondertussen is alles terug in de oude vertrouwde politieke banen geleid. De politieke benoemingen zijn opnieuw aan de orde, ik verwijs naar de benoemingen bij de Raad van State, de pionnetjes worden op de strategische plaatsen gezet, de heer Vande Lanotte denkt er niet aan af te treden zoals eerder door de ouders werd geëist en de heer Wathélet strijkt onbezorgd zijn royale vergoeding als Europees rechter op. De heer Van Peel, in het zog van baggerschip Dehaene, vindt het gedrag van de misdadig zorgeloze oud-minister van Justitie geen regeringscrisis waard. Voor die moloch van een regering worden blijkbaar zelfs kinderen geofferd.

Als zoethouder blijft nog het centrum voor vermiste kinderen, waarvan ik de noodzaak zeker niet betwist, integendeel. Ook aan dit initiatief, aan die belofte, heeft men echter al een Belgische draai gegeven. Het oorspronkelijk idee van een onafhankelijk centrum dat uiteraard hecht zou samenwerken met politie, rijkswacht en gerecht, en waar al de bestaande hulporganisaties bij zouden worden betrokken, is nu, in opzet tenminste, een overheidsinstituut, als een verlengstuk van de rijkswacht gepland. De Koning Boudewijn-stichting, die officieel de oprichting en de organisatie in handen heeft, kan niets zonder de bevoegding en het akkoord van het kabinet van de Eerste minister.

Wat zal er in huis komen van de financiering van het project en in hoever zal de particuliere inbreng, het partnership met ondernemingen kunnen worden gerealiseerd? Heeft men al contacten gelegd met computerfirma's, met ondernemingen in de voedings- branche, met affiche-partners die gratis foto's verspreiden, en dergelijke meer?

In het NCEMC dringt men aan op een speciale opleiding voor de politie, niet alleen met het oog op een beter contact met de ouders, maar ook voor een efficiëntere aanpak van de verdwij- ningszaak. Hoe ziet men dat hier, waar op dit ogenblik onder de politiediensten niet de minste eenheid bestaat en ieder in zijn eigen egestelling kruipet na de verwarrende en onthutsende onthullingen van elkaar bestrijdende diensten? Zijn onze inlichting- diensten bereid een «National Crime Information Compu- ter», zoals die van het FBI, op te richten, waar alle informatie over verdwenen kinderen wordt opgeslagen en waartoe het centrum toegang zou moeten hebben? Of gaat men op het kinderachtige af

elkaar inlichtingen blijven onthouden, zoals het spelletje nu ge- speeld wordt? Zal men werk maken van het opmaken van een register van gekende pedofielen zoals in de Verenigde Staten, waar men op een schrijnende manier heeft ondervonden, zoals het rapport vermeldt, dat dit noodzakelijk is om een snelle oplossing te garanderen? Wat met de wet-Lejeune voor dit soort misdadi- gers, over wie mevrouw Yore van het NCEMC in harde bewo- odingen sprak en die zij «sexual pervers and monsters» noemde? Blijft men dit soort misdadigers, zoals bij koninklijke en andere verjaardagen, met de gebruikelijke lankmoedigheid behandelen, zoals vandaag nog in *De Standaard* wordt geïllustreerd, wetend dat het haast altijd recidivisten zijn?

Er rijzen nog heel wat vragen bij de oprichting van een centrum voor verdwenen kinderen. Ook misbruikte kinderen zouden in een dergelijk centrum moeten kunnen opgevangen. Het Vlaams Blok vindt dat er voldoende redenen zijn om de oprichting van zo een centrum te steunen. Het kind is niet meer veilig in zijn gezin. Aan het begrip «gezin» wordt op alle moge- lijke manieren afbreuk gedaan. Men heeft luchtig alle afwijkende gezinsvormen leren aanvaarden zodat men tegenwoordig zelfs spreekt van homofiele en lesbische «ouderparen», een parodie op het ouderschap. Het kind is niet meer veilig op straat, niet omdat de stoepen ongelijk zijn — de heer Vande Lanotte beweert dat dit voor de ouderlingen een probleem vormt — maar omdat door een algemeen verval van de zeden ook onmondige kinderen tot lustobject werden. Dat is niet verwonderlijk als een zekere Brys van het Roze Actiefrent op de BRT mag komen verkondigen, dat dit front eist dat de minimale leeftijd voor seksuele relaties tot 12 jaar wordt verlaagd. Wat denkt mevrouw Smet van dit opbod?

Zoals in het rapport wordt vermeld, is het kind ook niet meer veilig voor ontvoeringen. Het politiek correct denken verbiedt mij te besluiten dat dit één van de gevolgen zou zijn van de multicultu- rele trend. Het Vlaams Blok wil bijgevolg de oprichting van een centrum voor vermiste en uitgebuite kinderen van ganser harte steunen op voorwaarde dat het ten minste een Europese variatie van de betrekkelijk succesvolle Amerikaanse formule wordt. Wij wensen een Europese — geen Belgische — en vooral een a-politieke instelling. De kwalijke roep van dit land alleen al is immers in tegenspraak met het vooropgezette doel.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Sémer.

Mevrouw Sémer (SP). — Mijnheer de voorzitter, ik wens de aandacht van de heer Buelens te vestigen op het feit dat hij mijn woorden verkeerd interpreteert. Ik heb helemaal niet gezegd dat de premier er niet in is geslaagd de emoties van de bevolking te kanaliseren. Ik sta integendeel vol bewondering voor het resultaat dat reeds bereikt werd met dit centrum voor verdwenen kinderen. Ik meende dit toch even te moeten rechtzetten.

M. le président. — La parole est au Premier ministre.

M. Dehaene, Premier ministre. — Monsieur le président, le rapport que la commission de l'Intérieur a approuvé le 15 mai dernier comprend une analyse détaillée et complète de la problé- matique. Les recommandations constituent une contribution importante dans le lancement du centre et je remercie le Sénat, et en particulier, Mmes Lizin et Milquet pour leur engagement dans ce dossier.

Le gouvernement a tenu les engagements pris le soir de la Marche blanche pour rendre possible la création du centre pour enfants disparus désiré par les parents. Cela n'a pas été facile ni très rapide, puisqu'il fallait laisser une dynamique positive se créer parmi les parents. À cet égard, il faut reconnaître que l'apport de la Fondation Roi Baudouin qui a mis M. Neirinckx à la disposition du projet, a été jugé très positif par les parents. Cette contribution a sans doute été déterminante pour atteindre l'objectif poursuivi. Le mérite principal en revient à M. Neirinckx.

Quand je lis les recommandations finales de votre rapport, j'y retrouve la plupart des éléments de base de la création du centre européen pour enfants disparus et exploités. Il y a donc une unité de vue dans ce dossier et je m'en réjouis.

Le samedi 24 mai, les parents présents à la réunion finale se sont mis d'accord sur le projet. Cet accord se manifeste par la signature d'une « charte » reprenant les caractéristiques générales du futur centre et ses missions principales.

Presque tous les points de friction entre les parents, et entre les parents et les associations ont été résolus, en particulier leur représentation au sein du conseil d'administration.

Depuis lors, certains parents organisateurs de la Marche blanche se sont cependant distancés de la charte. C'est leur droit, mais je le regrette. La porte reste ouverte et je suis convaincu qu'ils pourront apporter leur soutien au centre dès qu'ils auront constaté qu'il fonctionne de manière indépendante et efficace.

Eén punt staat nog ter discussie: sommige ouders wensen dat het centrum toegang krijgt tot de politionele en gerechtelijke gegevens « waarmee seksuele delinquenten die reeds werden veroordeeld wegens geweld tegen kinderen, kunnen worden opgespoord, hun *modus operandi* kan worden vastgesteld en hun handelingen kunnen worden nagegaan ». In het Amerikaanse centrum is dit niet mogelijk en ook de experts zijn terzake niet erg enthousiast.

Dat punt zal aan de orde komen in het gesprek dat een delegatie van het centrum — de heer Neirinckx en een groep ouders — zal hebben met het ministerie van Justitie over de betrekkingen tussen het centrum, de politiediensten en de magistratuur. Die beraadslaging moet leiden tot het ondertekenen van een protocol waarin de uitwisseling van informatie tussen het centrum, de politiediensten en justitie zal worden beschreven. Voorts zullen de respectieve verplichtingen worden vastgelegd met het oog op een optimale coördinatie.

De raad van bestuur bestaat uit twee ouders die worden aangewezen door de « waakzaamheidsraad ». Deze raad is samengesteld uit de ouders van vermiste kinderen, twee vertegenwoordigers aangewezen door de betrokken VZW's, twee vertegenwoordigers van verenigingen voor slachtofferhulp, deskundigen, personen van de civiele maatschappij onder wie de voorzitter van de raad van bestuur en een vertegenwoordiger van de Koning Boudewijn Stichting.

De heer Daniel Cardon de Lichtbuer, ere-voorzitter van de Bank Brussel Lambert, heeft aanvaard voorzitter te worden van de raad van bestuur van het centrum.

In een particulier en autonoom centrum is het logisch dat de Belgische overheid in de raad van bestuur maar vertegenwoordigd is door één persoon met raadgevende stem, onverminderd de bestaande controles op de toekenning en op de aanwending van de subsidies. Hierover ontstond tijdens de onderhandelingen op een bepaald ogenblik een zekere spanning tussen de ouders en de heer Neirinckx. Wij hebben uitdrukkelijk gezegd dat wij er geen voorstander van waren, dat de vertegenwoordigers van de regering in het centrum zitting zouden hebben. Dit zal de onafhankelijkheid en autonomie van het centrum immers versterken.

Wij hebben de Europese Commissie gevraagd een waarnemer van de Europese Gemeenschap aan te wijzen, wat zal gebeuren. Wij hebben hetzelfde gevraagd aan het Amerikaans centrum voor vermiste kinderen. De eerste vergadering van de raad van bestuur zal plaatshebben op 24 juni eerstkomend.

Les statuts du centre européen ont été déposés hier devant un notaire et l'acte proprement dit sera passé en début de semaine prochaine. Le centre est donc juridiquement créé et a pris la forme d'un établissement d'utilité publique. Les discussions en vue de la signature d'un protocole avec le ministre de la Justice débutent demain. Elles devraient se conclure fin juin ou début juillet.

M. Neirinckx poursuit ses contacts avec les pouvoirs publics et les associations privées des pays voisins en vue de constituer un réseau de centres partenaires dont le centre européen sera le pôle central. Cette formule paraît à ce stade la plus cohérente.

Le budget de mon département comprend un crédit de 10 millions destiné au centre pour l'année 1997. Ce montant sera mis prochainement à la disposition du centre. Au Conseil des ministres de vendredi prochain, le gouvernement tranchera sur sa participation structurelle pour les années suivantes. Celle-ci doit être importante dans le cadre du projet de budget du centre. Les discussions avec les sponsors sont en cours, de même que la prépa-

ration sur le plan informatique. Tout est donc fait pour que le centre commence ses activités opérationnelles en septembre. (*Applaudissements.*)

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion est close.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de bespreking gesloten.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur les recommandations.

De stemming over de aanbevelingen heeft later plaats.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. HATRY AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL SUR « LA POLITISATION DE SON ADMINISTRATION ET NOTAMMENT LES CONCILIEATEURS SOCIAUX »

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER HATRY AAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID OVER « DE POLITISERING VAN HAAR ADMINISTRATIE, MEER BEPAALD DE SOCIALE BEMIDDELAARS »

M. le président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de M. Hatry au ministre de l'Emploi et du Travail.

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le président, le problème des conciliateurs sociaux n'est pas nouveau. Je me permets de vous rappeler que le 2 janvier 1994, j'ai demandé, lors d'une demande d'explications un certain nombre d'éléments d'information sur votre politique en la matière. Je disais notamment que le Conseil des ministres avait pris des mesures destinées à promouvoir l'emploi. Parmi ces mesures figurait la nomination de quatre conciliateurs sociaux pour des entreprises en difficultés.

Un communiqué de presse du Premier ministre a annoncé le 3 décembre 1993 qu'un arrêté royal portant sur les conditions d'engagement des dits conciliateurs sociaux avait été adopté. Selon ce communiqué, le projet d'arrêté royal renforçait les conditions d'engagement. Un diplôme en législation sociale et du travail, et un certain nombre d'années d'expérience des problèmes sociaux et des relations sociales étaient notamment exigés.

Cependant, ajoutais-je, le communiqué de presse ne précisait cependant pas si la détention d'une carte de membre de la C.S.C. ou de la F.G.T.B. faisait partie des conditions requises, bien qu'en pratique il en soit ainsi.

En effet, à la seule exception d'un syndicaliste libéral, tous les conciliateurs sociaux avaient, à cette époque, une étiquette qui avait été la suite d'une carrière syndicale ou d'activités dans ce domaine. Aucun conciliateur social, précisais-je, originaire des milieux patronaux n'a jamais été nommé par aucun des prédécesseurs de l'actuel ministre, ce qui donne une orientation singulièrement biaisée au corps des conciliateurs sociaux.

Je me souviens personnellement que des candidats parfaitement qualifiés provenant de fédérations professionnelles, celle du verre, par exemple, qui se trouvait en difficultés à l'époque, ont toujours été écartés sans aucune raison valable, bien qu'ils aient présenté des qualités conformes aux conditions de recrutement.

Je demandais au ministre s'il comptait persévérer dans cette direction. Je crains malheureusement que les faits me donnent raison, parce que le ministre persévère dans cette direction.

En effet, on s'écarte de plus en plus des dispositions contenues dans l'arrêté royal du 23 juillet 1969 qui créait le Service des relations collectives du travail et fixait le statut du personnel. Cet arrêté royal prévoyait, de façon tout à fait exceptionnelle, la création d'un corps de conciliateurs sociaux recrutés directement — et non via le Secrétariat permanent de recrutement — de façon à pouvoir engager des personnes spécialisées en la matière. Les conditions générales — nationalité, bonne conduite, etc. — étaient les conditions habituelles. Pour accéder au rang 14, il fallait être âgé de 35 ans et avoir dix années d'expérience, et, pour

accéder au rang 15, avoir 35 ans, une expérience de dix ans des problèmes sociaux et une expérience de trois ans dans le domaine des relations entre employeurs et travailleurs.

Ces conditions ont été allégées par l'arrêté royal du 10 janvier 1994 pour permettre des nominations ad hoc. Ainsi, l'âge nécessaire pour devenir conciliateur social a été réduit à 30 ans et toute condition fixant un âge minimum a disparu dans le cas du conciliateur social adjoint. Cette dernière modification a permis de nommer un conciliateur social adjoint de 32 ans; cette personne émane du cabinet du ministre et a, bien entendu, la coloration politique adéquate.

L'arrêté de 1994 modifie les conditions d'accès à l'emploi de conciliateur social.

Première hypothèse: être en possession d'un diplôme de l'enseignement secondaire supérieur ou assimilé et avoir une expérience de douze ans au moins en matière de problèmes sociaux, dont huit dans le domaine des relations entre employeurs et travailleurs.

Deuxième hypothèse: avoir un diplôme de l'enseignement supérieur de type court et une expérience de dix ans, dont huit dans le domaine des relations entre employeurs et travailleurs.

Troisième hypothèse: avoir un diplôme de l'enseignement supérieur de type long et huit ans d'expérience en matière de relations entre employeurs et travailleurs. La même condition s'applique aux fonctionnaires de l'État de rang 1.

Les conditions relatives à la durée de l'expérience ont également été allégées en ce qui concerne les conciliateurs sociaux adjoints.

Toutefois, je rappelle qu'à l'origine, aucune exigence n'était prévue en termes de diplôme. Depuis 1994, certaines conditions font timidement leur apparition, mais elles peuvent toutefois être compensées par une expérience utile.

Le point principal des transformations en cours réside cependant dans les changements qui sont en train d'intervenir dans les relations entre l'administration du ministère et le corps des conciliateurs sociaux.

Il n'existait, au départ, aucune passerelle possible entre l'emploi de conciliateur social et d'autres postes de fonctionnaires au ministère de l'Emploi et du Travail. Cette exception au recrutement par le S.P.R. était tolérée à condition que les conciliateurs sociaux restent dans leur domaine et ne puissent pas accéder à d'autres fonctions au sein du ministère. Or, et c'est ce qui justifie cette demande d'explications, la situation a changé en la matière. La mobilité s'est généralisée dans les services fédéraux et certains conciliateurs ont maintenant la possibilité de devenir fonctionnaire de rang 14, 15 ou 16 après avoir rempli la fonction de conciliateur social et sans avoir dû passer un examen au S.P.R. Les conditions de recrutement qui s'appliquent habituellement à de tels fonctionnaires de l'administration sont ainsi tout à fait contournées.

Quelle est, aujourd'hui, la composition du corps des fonctionnaires du ministère de l'Emploi et du Travail? Le cadre comporte 24 places, dont 23 sont occupées. La famille sociale-chrétienne assume douze de ces fonctions: sept CVP et cinq PSC, tous d'orientation démocrate-chrétienne comme je l'ai souligné voici un moment. La famille socialiste occupe neuf fonctions: cinq PS et quatre SP. Nous en arrivons ainsi à un total de 21 fonctionnaires, auxquels il convient d'ajouter une personne cataloguée PRL — peut-être un syndicaliste libéral qui s'est égaré par accident ou erreur — ainsi qu'un fonctionnaire VU. La prédominance des deux types de familles politiques proches des deux mouvements syndicalistes, C.S.C. et F.G.T.B. est donc totale.

Malgré les critiques déjà émises en 1994 et dont je viens de faire état, tout cela serait à la limite de l'acceptable si le problème ne devait pas bientôt se poser en termes différents en raison de difficultés de recrutement de fonctionnaires de la bonne couleur au ministère de l'Emploi et du Travail. Il faut savoir que la plupart des fonctions de directeur général au ministère de l'Emploi et du Travail sont à pourvoir — cinq postes sur huit — dans les prochaines semaines ou dans les prochains mois. Que se passera-t-il? La mobilité générale ayant été décidée — en principe, je ne suis pas contre — les fonctionnaires assurant les tâches de conciliateurs sociaux ne sont plus «parqués» dans leur travail et

peuvent désormais devenir des fonctionnaires généraux du ministère de l'Emploi et du Travail, passant ainsi au-dessus de la tête de tous les fonctionnaires des autres départements ministériels.

En septembre 1997, cinq emplois de directeur général seront vacants. Etant donné qu'à l'heure actuelle, aucun fonctionnaire CVP ne se trouve dans les conditions requises pour être candidat à un emploi de rang 16, celui de directeur général, selon toute vraisemblance, ces cinq directeurs généraux seront nommés au départ du corps des conciliateurs sociaux. En conséquence, un transfert sera effectué. D'ailleurs, l'organe du Gerfa, *Diagnostic*, ne manque pas de souligner que le poste de conciliateur social est devenu un magnifique marchepied rapide et efficace pour le lotissement des hautes fonctions du ministère de l'Emploi et du Travail et peut-être d'autres départements fédéraux.

Parmi les premiers conciliateurs et les conciliateurs sociaux de rang 15, le CVP dispose de trois hommes bien connus qui viennent d'être nommés. La tentation est donc forte de catapulter deux conciliateurs sociaux aux postes vacants de directeur général. C'est probablement la condition imposée par le CVP à ses partenaires gouvernementaux pour pouvoir maintenir un contrôle sur ce département ministériel qui, sans cela, échapperait totalement à l'influence du parti du ministre actuel.

Sachant ce qui risque de se produire, on se rend compte à quel point la nouvelle culture politique est une notion différente dans la pratique, d'une part, et dans les propos tenus à la Chambre, au Sénat et dans les «caucus» politiques, d'autre part.

Permettez-moi de lire un autre extrait de *Diagnostic*: «L'analyse de ce dossier démontre à suffisance le caractère mensonger des déclarations des hommes politiques relatives à la dépolitisation de la Fonction publique. Une fois de plus, les partis et les syndicats ont créé un secteur particulièrement juteux dans lequel ils placent leurs affidés à récompenser ou à recaser. Mieux, cette pratique est cette fois organisée par les syndicats socialiste et social-chrétien qui se sont réservés les quatre cinquièmes des conciliateurs sociaux et dont le discours sur la fonction publique est particulièrement en porte-à-faux avec leur propre pratique habituelle. À l'avenir, la situation risque de devenir encore plus grave puisque la réglementation permet maintenant aux conciliateurs sociaux de postuler à un poste de directeur général de rang 16 dans un ministère fédéral.»

Le monde social-chrétien, madame la ministre, n'a donc tiré aucun enseignement des leçons du passé. La Fonction publique continue à être gérée à la petite semaine et au gré des avantages octroyés à une certaine clientèle.

Autre élément surprenant de clientélisme, dans le *Moniteur belge* du 13 mai dernier, vous avez fait paraître quatre arrêtés royaux retirant les nominations de quatre conciliateurs et conciliateurs-adjoints et renommant immédiatement ceux-ci dans leur grade. Ces nominations étant sur le point d'être cassées par le Conseil d'État, vous avez voulu éviter cet écueil en les renommant sur le champ et en ne commettant plus ainsi les fautes de procédure qui s'étaient produites lors de leur première nomination.

Le procédé utilisé est peu élégant. De plus, il montre que vous préparez un passage tout à fait inadmissible de ces fonctionnaires dans les structures du ministère de l'Emploi et du Travail, alors qu'ils ne devaient pas y entrer, mais accomplir des tâches dans la fonction de conciliateur social, pour laquelle ils étaient spécialisés et avaient été recrutés.

Je vous pose quatre questions, madame la ministre.

Premièrement, afin de combler les emplois vacants de directeur général dans votre administration, comptez-vous recourir à la possibilité nouvelle qui vous semble offerte d'y nommer des conciliateurs sociaux de rang 15, qui seront transférés dans le staff du ministère?

Deuxièmement, est-il exact que vous ayez l'intention par cette voie de renforcer, et ce pour de longues années, la position de votre parti au sein de l'administration du ministère de l'Emploi et du Travail?

Troisièmement, comment justifiez-vous la manœuvre utilisée qui a paru dans le *Moniteur belge* du 13 mai 1997, pour essayer de valider certaines nominations de conciliateurs et de conciliateurs-

adjoints alors que des recours, qui seront vraisemblablement reçus, ont été introduits au Conseil d'État en vue de l'annulation de ces quatre nominations ?

Quatrièmement, n'y a-t-il pas une contradiction flagrante entre le discours tenu par le gouvernement, notamment par le Premier ministre, à propos de la recherche de la dépolitisation de l'administration et l'application, dans le chef de la Ministre de l'Emploi et du Travail, de législations et de réglementations qui renforcent davantage cette politisation, entre autres par le biais du réservoir de fonctionnaires politisés que sont les conciliateurs sociaux, comme ils l'ont toujours été depuis 1969 ? (*Applaudissements.*)

M. le président. — La parole est à Mme Smet, ministre.

Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, chargée de la Politique d'égalité des chances entre hommes et femmes. — Monsieur le président, en réponse aux questions de M. Hatry, je communique les renseignements suivants.

En premier lieu, pour remplir les emplois vacants de directeur général dans les différentes directions de mon département, je suivrai les prescriptions réglementaires en vigueur. Dans l'état actuel des choses, un premier appel a été publié conformément aux prescriptions en vigueur au *Moniteur belge* du 30 mai 1997. L'appel s'adresse à tous les agents de l'État qui sont titulaires d'un grade classé au rang 15 avec au moins un an d'ancienneté de grade. Je n'ai formulé aucune proposition visant à élargir ou réduire l'accès au grade du rang 16 et je me borne à appliquer la réglementation existante. En lecteur attentif du *Moniteur belge*, je suppose que M. Hatry aura remarqué que d'autres départements fonctionnent de la même manière.

En deuxième lieu, étant donné que les candidatures sont adressées au secrétaire général du département, je ne suis pas au courant de la liste des personnes ayant introduit leur candidature et je n'ai pas demandé à en être informée. Cette situation est tout à fait normale étant donné que les candidatures sont examinées par le conseil de direction et que les propositions de ce dernier me sont soumises en fin de procédure. Aussi, je juge inconvenante la question de l'honorable sénateur sur ce point.

M. Hatry m'a également interrogée à propos de certains arrêtés royaux. Le fait que des nominations aient été supprimées dans le chef de certains conciliateurs sociaux et que de nouvelles nominations aient été accordées me met dans une position délicate. En effet, il s'agit de nominations qui datent de 1991, c'est-à-dire d'avant mon entrée en fonction au département. Une procédure a effectivement été engagée devant le Conseil d'État en la matière. Tant que ce différend n'aura pas été tranché par le juge administratif, il me sera impossible de faire des déclarations publiques sur le fondement de l'affaire.

Je puis toutefois vous dire que ces mesures ont été prises, d'une part, parce que le gouvernement et le Conseil d'État adoptent une approche fondamentalement différente sur certains aspects de la procédure et, d'autre part, parce qu'il convient de garantir la continuité du service public. En effet, les personnes visées ont été nommées en 1991 et nous sommes en 1997; je les ai à nouveau nommées en suivant la procédure prescrite.

Quant aux questions relatives aux intentions que croit discerner M. Hatry, je précise qu'il ne m'appartient pas de formuler des considérations générales sur le plan de la politique gouvernementale en matière de fonction publique. Mon collègue de la Fonction publique et M. le Premier ministre sont plus compétents que moi sur ce point.

M. le président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le président, je remercie la ministre de sa réponse cependant, fort peu circonstanciée.

Je ne crois pas avoir été inconvenant. Selon moi, il est préférable d'aborder ce type de question avant même que de telles pratiques soient mises en œuvre, précisément pour éviter que soient prises des décisions inconvenantes au ministère de l'Emploi et du Travail.

Si mon intervention a pour unique effet d'attirer l'attention de la titulaire du département sur un problème et d'amener celle-ci à examiner à la loupe ce qui se passera en la matière, elle n'aura pas été inutile. Je suis persuadé que, dorénavant, Mme la ministre sera très attentive à l'évolution de la situation sur ce plan, car elle sait qu'elle sera l'objet d'un contrôle parlementaire vigilant.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

Mesdames, messieurs, je vous propose d'interrompre ici nos travaux.

Ik stel voor onze werkzaamheden te onderbreken. (*Instemming.*)

Le Sénat se réunira à 15 heures.

De Senaat vergadert opnieuw om 15 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 12 h 55.*)

(*De vergadering wordt gesloten om 12.55 uur.*)

SÉANCE DE L'APRÈS-MIDI — NAMIDDAGVERGADERING

PRÉSIDENCE DE M. SWAELEN, PRÉSIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 05.
De vergadering wordt geopend om 15.05 uur.

EXCUSÉE — VERONTSCHULDIGD

Mme Bribosia-Picard, en mission à l'étranger, demande d'excuser son absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Bribosia-Picard, met opdracht in het buitenland.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MESSAGES

Chambre des représentants

BOODSCHAPPEN

Kamer van volksvertegenwoordigers

M. le président. — Par messages du 12 juin 1997, reçus le 13 juin 1997, la Chambre des représentants a transmis au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance du 12 juin 1997, les projets de loi ci-après:

1° modifiant l'article 110 du Code des impôts sur les revenus 1992 en vue d'exécuter l'article 104, 3°, I, du même code;

2° modifiant la loi du 25 mars 1964 sur les médicaments.

Ces projets de loi règlent des matières visées à l'article 78 de la Constitution. La date limite pour l'évocation est le lundi 30 juin 1997.

Bij boodschappen van 12 juni 1997, ontvangen op 13 juni 1997, heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat overgezonden, zoals ze ter vergadering van 12 juni 1997 werden aangenomen, de volgende wetsontwerpen:

1° tot wijziging van artikel 110 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 met het oog op de uitvoering van artikel 104, 3°, I, van hetzelfde wetboek;

2° tot wijziging van de wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen.

Deze wetsontwerpen regelen aangelegenheden als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet. De uiterste datum voor evocatie is maandag 30 juni 1997.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1996-1997
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1996-1997

Par messages du 18 juin 1997, reçus le 19 juin 1997, la Chambre des représentants a fait connaître au Sénat qu'elle a adopté, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance du 18 juin 1997, les projets de loi ci-après:

1° accordant le titre de ville à la commune de Florenville;

2° modifiant l'article 38 du Code des impôts sur les revenus 1992, en vue d'encourager fiscalement l'utilisation de la bicyclette sur le chemin du travail.

Ces projets de loi règlent des matières visées à l'article 78 de la Constitution. La date limite pour l'évocation est le lundi 4 juillet 1997.

Bij boodschappen van 18 juni 1997, ontvangen op 19 juni 1997, heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat overgezonden, zoals ze ter vergadering van 18 juni 1997 werden aangenomen, de volgende wetsontwerpen:

1° tot toekenning van de titel van stad aan de gemeente Florenville;

2° tot wijziging van artikel 38 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 om het fietsgebruik voor het woonwerkverkeer fiscaal aan te moedigen.

Deze wetsontwerpen regelen aangelegenheden als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet. De uiterste datum voor evocatie is maandag 4 juli 1997.

Ensuite, par message du 12 juin 1997, la Chambre des représentants a fait connaître au Sénat qu'elle a adopté, tel qu'il lui a été transmis par le Sénat, le projet de loi modifiant les lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973.

Vervolgens heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers, bij boodschap van 12 juni 1997, aan de Senaat laten weten dat zij heeft aangenomen, zoals het haar door de Senaat werd overgezonden, het wetsontwerp tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

Par message du 12 juin 1997, la Chambre des représentants a fait connaître au Sénat qu'elle a adopté et soumettra à la sanction royale, le projet de loi ajustant le budget des Voies et Moyens de l'année budgétaire 1997.

Bij boodschap van 12 juni 1997, heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat laten weten dat zij heeft aangenomen en aan de Koning ter bekrachtiging zal voorleggen, het wetsontwerp houdende aanpassing van de Rijksmiddelenbegroting van het begrotingsjaar 1997.

Finalement, par messages du 18 juin 1997, la Chambre des représentants a fait connaître au Sénat qu'elle a adopté et soumettra à la sanction royale:

1° le projet de loi contenant le deuxième ajustement du budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1997;

2° le projet d'acte de naturalisations.

Ten slotte, bij boodschap van 18 juni 1997, heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat laten weten dat zij heeft aangenomen en aan de Koning ter bekrachtiging zal voorleggen:

1° het wetsontwerp houdende tweede aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1997;

2° het ontwerp van akte van naturalisaties.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMMUNICATION

Banque-carrefour de la sécurité sociale

MEDEDELING

Kruispuntbank van de sociale zekerheid

M. le président. — En vertu de l'article 37 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, le président et les membres du comité de surveillance de la banque sont nommés alternativement par la Chambre des représentants et par le Sénat sur une liste de deux candidats présentés par le Conseil des ministres.

Le mandat du président du comité de surveillance est venu à échéance.

Il appartient au Sénat de procéder à la nomination du nouveau président.

Par lettre du 10 juin 1997, le ministre des Affaires sociales a informé le Sénat que le 30 mai dernier, le Conseil des ministres a décidé de proposer comme premier candidat, M. Foulek Ringelheim, président du Tribunal de commerce de Nivelles, président sortant du comité de surveillance, et comme deuxième candidat, Mme Nicole Lepoivre, juge au Tribunal du travail de Nivelles.

Le bureau propose de procéder le jeudi 26 juin prochain l'après-midi au scrutin secret pour cette nomination.

Overeenkomstig artikel 37 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank voor de sociale zekerheid worden de voorzitter en de leden van het toezichtscomité om de beurt door de Kamer van volksvertegenwoordigers en door de Senaat benoemd uit een dubbeltal dat door de Ministerraad wordt voorgedragen.

Het mandaat van de voorzitter van het toezichtscomité is verstreken.

Het komt aan de Senaat toe een nieuwe voorzitter te benoemen.

Bij brief van 10 juni 1997 meldt de minister van Sociale Zaken aan de Senaat dat de Ministerraad op 30 mei laatstleden beslist heeft als eerste kandidaat voor te dragen de heer Foulek Ringelheim, voorzitter van de Rechtbank van Koophandel van Nijvel, uittredend voorzitter van het toezichtscomité, en als tweede kandidaat, mevrouw Nicole Lepoivre, rechter in de arbeidsrechtbank van Nijvel.

Het bureau stelt voor tot de geheime stemming voor deze benoeming over te gaan op donderdag 26 juni aanstaande in de namiddag.

Pas d'objections ?

Geen bezwaar ?

Il en sera donc ainsi.

Dan is aldus besloten.

ÉVOCATION — EVOCATIE

M. le président. — Par message du 19 juin 1997, le Sénat a informé la Chambre des représentants de la mise en œuvre, ce même jour, de l'évocation du projet de loi relative au Casier judiciaire central.

De Senaat heeft bij boodschap van 19 juni 1997 aan de Kamer van volksvertegenwoordigers ter kennis gebracht dat tot evocatie is overgegaan, op diezelfde datum, van het wetsontwerp betreffende het Centraal Strafregister.

Celui-ci a été envoyé à la commission de la Justice.

Het werd verzonden naar de commissie voor de Justicie.

COLLÈGE DE RECRUTEMENT DES MAGISTRATS

WERVINGSCOLLEGE DER MAGISTRATEN

M. le président. — Le *Moniteur belge* du 14 mai 1997 a publié l'appel aux candidats pour une place vacante de membre suppléant, ayant la qualité de magistrat du ministère public, au jury du rôle linguistique français du Collège de recrutement des magistrats.

Cette place est devenue vacante par suite de la démission de M. Detry en tant que membre effectif et de son remplacement par M. Michel Enckels, précédemment membre suppléant.

Conformément à l'article 259bis du Code judiciaire, il incombe au Sénat de pourvoir à cette vacance.

Je vous propose de procéder à cette nomination au cours de notre séance du jeudi 26 juin prochain l'après-midi.

Le document portant la liste des postulants qui ont fait parvenir leur candidature au Sénat dans le délai prescrit, sera distribué sous le n° 675.

In het *Belgisch Staatsblad* van 14 mei 1997 verscheen een oproep tot kandidaten voor een openstaande plaats van plaatsvervangend lid, dat de hoedanigheid bezit van magistraat van het openbaar ministerie, van de Franstalige examencommissie van het Wervingscollege der magistraten.

Deze plaats is opengevallen ingevolge het ontslag van de heer Detry als effectief lid en zijn vervanging door de heer Michel Enckels, voorheen plaatsvervangend lid.

Overeenkomstig artikel 259bis van het *Gerechtelijk Wetboek* behoort het aan de Senaat in deze vacature te voorzien.

Ik stel u voor tot deze benoeming over te gaan tijdens onze vergadering van donderdag 26 juni eerstkomend 's namiddags.

Het gedrukte stuk met de lijst van de namen van de gegadigden die hun kandidatuur binnen de gestelde termijn aan de Senaat hebben doen toekomen, zal worden rondgedeeld onder het nr. 675.

Le Sénat est-il d'accord ?

Is de Senaat het hiermee eens ?

Il en sera donc ainsi.

Dan zal aldus geschieden.

DEMANDES D'EXPLICATIONS

Dépôt — Renvoi à la séance plénière

VRAGEN OM UITLEG

Indiening — Opnieuw verzonden naar de plenaire vergadering

M. le président. — Le bureau a été saisi des demandes d'explications suivantes :

1. de M. Coene au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «le protocole d'accord entre le gouvernement fédéral et les communautés et régions sur la politique de la santé et plus spécialement sur la rationalisation du nombre des lits d'hôpitaux»;

— Renvoi à la séance plénière.

2. de Mme Thijs au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «la réforme de l'A.G.C.D. et sa transformation en D.C.D.»;

— Renvoi à la séance plénière.

3. de M. Goris au ministre de la Défense nationale sur «l'état d'avancement du programme Trigat»;

— Renvoi à la séance plénière.

4. de Mme Lizin au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «les perspectives de coopération économique avec l'Algérie»;

— Renvoi à la séance plénière.

5. de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «le protocole sur la Défense européenne et le contenu de la politique de sécurité et de défense dans la C.I.G.»;

— Renvoi à la séance plénière.

6. de Mme de Bethune au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «les effets nuisibles des bancs solaires sur la santé publique»;

— Renvoi à la séance plénière.

7. de Mme Mayence-Goossens au Premier ministre sur «l'incohérence de la politique étrangère de la Belgique, plus particulièrement en ce qui concerne 'l'aide liée', refusée ou mise en cause par le secrétaire d'État à la Coopération au Développement»;

— Renvoi à la séance plénière.

8. de M. Vandenberghe au ministre de la Justice sur «les difficultés qui existent au niveau de la direction des sociétés holdings et les conflits d'intérêts qui peuvent surgir entre les actionnaires».

— Renvoi à la séance plénière.

Het bureau heeft volgende vragen om uitleg ontvangen :

1. van de heer Coene aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «het protokolakkoord tussen de federale regering en de gewesten en gemeenschappen over het gezondheidsbeleid en meer bepaald over de rationalisatie van het aantal ziekenhuisbedden»;

— Opnieuw verzending naar de plenaire vergadering.

2. van mevrouw Thijs aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «de hervorming van het ABOS en de omvorming tot het DOS»;

— Opnieuw verzending naar de plenaire vergadering.

3. van de heer Goris aan de minister van Landsverdediging over «de stand van zaken in het Trigat-programma»;

— Opnieuw verzending naar de plenaire vergadering.

4. van mevrouw Lizin aan de vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de vooruitzichten op economische samenwerking met Algerije»;

— Opnieuw verzending naar de plenaire vergadering.

5. van mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken over «het protocol over de Europese Defensie en de inhoud van het veiligheids- en defensiebeleid in de IGC»;

— Opnieuw verzending naar de plenaire vergadering.

6. van mevrouw de Bethune aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «de nadelige effecten van het zonnebankgebruik op de volksgezondheid»;

— Opnieuw verzending naar de plenaire vergadering.

7. van mevrouw Mayence-Goossens aan de eerste minister over «het gebrek aan samenhang in het Belgisch buitenlands beleid, in het bijzonder met betrekking tot de 'gebonden hulp' die door de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking wordt geweigerd of betwist»;

— Opnieuw verzending naar de plenaire vergadering.

8. van de heer Vandenberghe aan de minister van Justitie over «de bestaande problemen bij holdingmaatschappijen en de mogelijke belangenconflicten tussen aandeelhouders».

— Opnieuw verzending naar de plenaire vergadering.

DEMANDES D'EXPLICATIONS — VRAGEN OM UITLEG

Dépôt — Indiening

M. le président. — Le bureau a été saisi des demandes d'explications suivantes :

1. de M. Desmedt au ministre de la Justice sur «la situation difficile au Tribunal de première instance et au Parquet du procureur du Roi de Bruxelles en fonction notamment de la législation sur l'emploi des langues en matière judiciaire»;

— Envoi à la séance plénière.

2. de M. Hostekint au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «des lieux de sépulture séparés pour les musulmans de Belgique»;

— Envoi à la séance plénière.

3. de M. Goris au ministre de la Défense nationale sur «l'achat de 54 véhicules blindés 6x6 pour la brigade paracommando»;

— Envoi à la séance plénière.

4. de Mme de Bethune au ministre des Affaires étrangères sur «la situation à Brazzaville»;

— Envoi à la séance plénière.

5. de M. Buelens au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «la constitution de bandes et l'usage du chantage dans les communes de la périphérie anversoise»;

— Envoi à la séance plénière.

6. de Mme Delcourt-Pêtre au ministre des Affaires étrangères sur «la délivrance d'extraits d'actes de naissance de Zaïrois qui désirent la naturalisation»;

— Envoi à la séance plénière.

7. de M. Goris au ministre de la Défense nationale sur «les drones servant de cibles aériennes dans le cadre des exercices de tir de fusées Mistral»;

— Envoi à la séance plénière.

8. de M. Ph. Charlier au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «l'avis de la Commission de la protection de la vie privée concernant la création d'une centrale positive des risques de crédit aux particuliers».

— Envoi à la séance plénière.

Het bureau heeft volgende vragen om uitleg ontvangen :

1. van de heer Desmedt aan de minister van Justitie over «de moeilijke situatie bij de Rechtbank van Eerste Aanleg en het Parket van de procureur des Konings te Brussel, meer bepaald in het licht van de wetgeving op het gebruik der talen in gerechtszaken»;

— Verzending naar de plenaire vergadering.

2. van de heer Hostekint aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de aparte begraafplaatsen voor islamieten in België»;

— Verzending naar de plenaire vergadering.

3. van de heer Goris aan de minister van Landsverdediging over «de aankoop van 54 6x6 pantservoertuigen voor de paracommandobrigade»;

— Verzending naar de plenaire vergadering.

4. van mevrouw de Bethune aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de toestand in Brazzaville»;

— Verzending naar de plenaire vergadering.

5. van de heer Buelens aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de bendevoorming en chantage in de Antwerpse randgemeenten»;

— Verzending naar de plenaire vergadering.

6. van mevrouw Delcourt-Pêtre aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de afgifte van uittreksels van geboorteakten aan Zairezen die de Belgische nationaliteit willen verkrijgen»;

— Verzending naar de plenaire vergadering.

7. van de heer Goris aan de minister van Landsverdediging over «de luchtdoel drones van Mistralraketten»;

— Verzending naar de plenaire vergadering.

8. van de heer Ph. Charlier aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het advies van de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer over oprichting van een positieve kredietcentrale voor particulieren».

— Verzending naar de plenaire vergadering.

PROPOSITIONS DE LOI — WETSVORSTELLEN

Prise en considération — Inoverwegingneming

M. le président. — L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions de loi.

Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van wetsvoorstellen.

La liste des propositions de loi à prendre en considération, a été distribuée, avec indication des commissions auxquelles le bureau envisage de les envoyer.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler, de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Sauf suggestions divergentes, je considérerai les propositions de loi comme prises en considération et envoyées aux commissions indiquées par le bureau.

De lijst van de in overweging te nemen wetsvoorstellen met opgave van de commissies waarnaar het bureau van plan is ze te verzenden, is rondgedeeld.

Leden die opmerkingen mochten hebben, gelieven mij die voor het einde van de vergadering te doen kennen.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, neem ik aan dat die wetsvoorstellen in overweging zijn genomen en verzonden naar de commissies die door het bureau zijn aangeduid.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER ANCIAUX AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE EUROTOP EN DE VERTEGENWOORDIGING VAN VLAANDEREN OP DEZE TOP»

QUESTION ORALE DE M. ANCIAUX AU PREMIER MINISTRE SUR «LE SOMMET EUROPÉEN ET LA REPRÉSENTATION FLAMANDE À CELUI-CI»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Anciaux aan de eerste minister.

Minister Derycke antwoordt namens de eerste minister.

Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, op de Eurotop te Amsterdam werd weer eens vastgesteld dat wordt voorbijgegaan aan het feit dat het Vlaams Parlement, maar ook de

andere assemblees van de deelgebieden, voor zijn bevoegdheids-sfeer in dezelfde mate bevoegd is als het federale Parlement. Dit betekent onder meer dat het Vlaams Parlement op voet van gelijkheid moet worden betrokken bij de regelingen die de Intergouvernementele Conferentie uitwerkt inzake de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie.

Wat de vertegenwoordiging van Vlaanderen op de IGC te Turijn betreft, werd overeengekomen dat de aanwezigheid van minister-president Van den Brande op de openingszitting moest worden beschouwd als de vertegenwoordiging van de gemeenschappen en de gewesten.

Op vergaderingen op het niveau van de persoonlijke vertegenwoordigers van de ministers werd de persoonlijke vertegenwoordiger van de Belgische minister bijgestaan door een vertegenwoordiger van de gemeenschappen en gewesten wanneer het ging om materies die tot hun bevoegdheid behoren of om materies die tegelijkertijd de federale overheid en de gemeenschappen en de gewesten aanbelangen. Dit lijkt ons de logica zelve.

Hoe komt het dat op de Eurotop te Amsterdam alleen de federale regering aanwezig was, maar geen vertegenwoordiger van de gemeenschappen en de gewesten, en zelfs geen ambtenaren?

Hoe denkt de eerste minister politiek gewicht te geven aan de gemeenschappen en de gewesten binnen de Europese Unie als zij zelfs niet worden betrokken bij de top in Amsterdam?

In welke mate werden de gemeenschappen en de gewesten betrokken bij de voorbereiding van de Eurotop? Acht de eerste minister het betrekken van de gemeenschappen en de gewesten bij de voorbereiding van een Eurotop niet absoluut noodzakelijk? Acht de eerste minister de aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de gemeenschappen en de gewesten op een Eurotop niet nodig?

Ik heb het voorsnog over een Eurotop en niet over het begrip dat in Amsterdam op een andere manier werd uitgesproken, met name EU ROT OP!

De voorzitter. — Het woord is aan minister Derycke.

De heer Derycke, minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, de eerste minister heeft mij verzocht de vraag van de heer Anciaux te beantwoorden. Dit is niet onlogisch aangezien de minister van Buitenlandse Zaken in het verleden en wellicht ook in de toekomst verantwoordelijk is voor de goede coördinatie met de gemeenschappen en de gewesten met betrekking tot het Europese beleid.

Ik ben het er volkomen mee eens dat de gemeenschappen en de gewesten absoluut moeten worden betrokken bij het Europese beleid in het algemeen en zeker bij het herschrijven van een stuk van de Europese grondwet. Aan deze opvatting, die de basis van ons grondwettelijk systeem vormt, mag zeker niet worden getornd. *What has been done, has been done.* Wij moeten er niet op terugkomen. Ik heb overigens niet te klagen over de samenwerking met de gewesten en de gemeenschappen.

Het ligt in de lijn van deze filosofie dat er met betrekking tot de Europese dossiers permanent met de gewesten en de gemeenschappen wordt overlegd. Dit overleg werd geïntensifieerd voor het nieuw Verdrag van Amsterdam via een speciale coördinatie-structuur, die sinds 1996 werd opgericht bij een beslissing van de federale Ministerraad en formeel werd goedgekeurd door de Interministeriële Conferentie van het buitenlands beleid, de fameuze ICBB, waarin onder meer Vlaanderen door zijn minister-president vertegenwoordigd is.

De IGC-coördinatie heeft voorbeeldig gewerkt, wat zich overigens heeft doen gevoelen in de resultaten in Amsterdam. Aan een hele reeks specifieke verzuchtingen van de gewesten en de gemeenschappen werd op een bevredigende wijze tegemoetgekomen, wat me tot tevredenheid stemt. Dit is onder meer te danken aan de goede samenwerking tussen de federale regering en de gewest- en de gemeenschapsregeringen. Deze samenwerking is trouwens hechter gebleken dan in vele andere federale staten het geval is.

Wat de fysieke vertegenwoordiging betreft, vestig ik de aandacht op het onderscheid dat moet worden gemaakt tussen ministeriële IGC-vergaderingen en de Europese Raad. Over-

eenkomstig artikel D van het Verdrag van de Europese Unie is deze laatste samengesteld uit: «de staatshoofden en regeringsleiders van de Lid-Staten en de voorzitter van de Commissie. Zij worden bijgestaan door de ministers van Buitenlandse Zaken van de Lid-Staten en door een lid van de Commissie.» Vandaar dat men spreekt van een Europese Top.

Dat betekent dat enkel die beleidsverantwoordelijken toegang krijgen tot de bijeenkomst. De enige uitzondering die daarop wordt gemaakt, met uitdrukkelijke instemming van het voorzitterschap, zijn de debatten van de Europese Raad over de EMU. De ministers van Financiën kunnen daaraan deelnemen voor de duur van deze specifieke gedachtenwisseling. Dit was thans ook het geval. Naast de staatshoofden en regeringsleiders en de ministers van Buitenlandse Zaken was ook onze minister van Financiën aanwezig voor het gedeelte van de vergadering van maandag dat de EMU betrof.

Aangezien de IGC werd afgesloten door de Europese Raad, die overigens ook andere punten op de agenda had staan, zoals bepaalde aspecten van de buitenlandse politiek, waren de gewesten en de gemeenschappen evenmin als andere bevoegde leden van de federale regering daarop aanwezig. Om alle misverstanden te vermijden, werd dit vooraf overlegd op een ICBB die plaatsvond aan de vooravond van de IGC, en ook medegedeeld.

De openingszitting van de IGC in Turijn, waarnaar de heer Anciaux verwees, was een bijeenkomst van de ministers van Buitenlandse Zaken, maar vond plaats in aansluiting op een Europese Raad. In het kader van de beurtrol werd ik vergezeld door de Vlaamse minister-president, wiens opgemerkte uiteenzetting overigens niet door alle Lid-Staten werd gesmaakt.

Op alle daaropvolgende ministeriële IGC-bijeenkomsten heb ik de gemaakte afspraak nauwgezet gerespecteerd en de bevoegde ministeriële vertegenwoordiger van gemeenschappen en gewesten telkens uitgenodigd mij te vergezellen, ook al werd van die mogelijkheid niet altijd gebruik gemaakt.

Daarenboven heb ik toegestaan dat de ministeriële vertegenwoordiger van de gewesten en de gemeenschappen — wanneer hij mij erom verzocht — een gedeelte van de spreektijd van België heeft kunnen benutten om eigen klemtonen te leggen, wat evenmin gebruikelijk is. België is het enige land dat dit toestaat. Alleen Oostenrijk heeft dit ook eenmaal gedaan.

Precies omdat ik een dynamische samenwerking met gewesten en gemeenschappen zo belangrijk vind, heb ik zowel voor de bijeenkomsten van de persoonlijke vertegenwoordigers als voor deze van de expertengroepen, aan de gemeenschappen en de gewesten, overeenkomstig de gemaakte afspraken, steeds toegang gegeven tot de delegatie wanneer bepaalde materies ter sprake kwamen. Zoals ik reeds heb beklemtoond, ligt deze samenwerking mede aan de basis van de vrij grote successen die wij hebben behaald inzake gewestelijke en gemeenschapsmateries. Dat kan overigens ook worden afgeleid uit de ruime aandacht die de pers daaraan heeft besteed.

Ten slotte spreekt het voor zich dat de ondertekening van het Verdrag zal geschieden overeenkomstig het Samenwerkingsakkoord inzake Gemengde Verdragen en dat ook de bevoegden van de deelparlementen ten volle zullen worden gerespecteerd. Ook hun instemming is vereist alvorens België het nieuwe verdrag zal kunnen ratificeren.

Mijnheer de voorzitter, door te refereren aan het verleden is mijn antwoord iets langer uitgevallen dan gebruikelijk, maar met het oog op een goede samenwerking in de toekomst denk ik dat dit nuttig is.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux voor een repliek.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, ik dank minister Derycke voor zijn antwoord. Ik ben blij dat ook hij wijst op het belang en de noodzaak om de gemeenschappen en de gewesten nauw te betrekken bij — wat hij zelf heeft genoemd — het herschrijven van de Europese grondwet. Bij de voorbereidende zittingen en bij de openingszitting van de Intergouvernementele Conferentie heeft er een nauwe samenwerking plaatsgevonden, maar de minister zal niet ontkennen dat de eigenlijke

beslissingen nog steeds op de Top zelf worden genomen en dat daar nog altijd fundamentele veranderingen kunnen worden aangebracht aan wat vooraf was overeengekomen.

Het is overbodig in dit verband te wijzen op het onvoorstelbare democratisch deficit waaraan zulke topvergaderingen lijden, want enkelen beslissen er over miljoenen anderen, zonder dat de eerste minister of de regering hun standpunt vooraf ter goedkeuring aan het federale Parlement hebben voorgelegd. De premier kan op de Top eigenlijk vertellen wat hij wil, zij het dat hij nadien kan blootstaan aan de kritiek van de Kamer of van de Senaat. Het Europees Parlement wordt evenmin betrokken bij de voorbereiding van de Top en bovendien worden de gemeenschappen en de gewesten niet eens uitgenodigd.

Ik vind dat wij in deze kwestie niet ver genoeg gaan. Het komt niet aan de andere Europese landen toe om te bepalen hoe de federale constructie in België moet worden uitgebouwd en wie de beleidsverantwoordelijken in België zijn. Dit alles wordt bepaald door de Belgische Grondwet en die schrijft voor dat gewesten en gemeenschappen evenwaardig en exclusief bevoegd zijn voor de bevoegdheidsdomeinen die hen worden toevertrouwd en dat deze bevoegdheden niet aan de federale bevoegdheden ondergeschikt zijn. Het is dus niet aan de federale eerste minister of de federale regering om namens de hele federatie het woord te nemen in het buitenland. Sommige bevoegdheden waarover de gouvernementele top te Amsterdam beslissingen heeft genomen, behoren niet of slechts gedeeltelijk tot de federale bevoegdheden. Deze benadering is fundamenteel strijdig met de principes die in de Grondwet van deze federale Staat werden vastgelegd.

Ook al weet ik dat sommige andere landen hiervoor als de dood zijn, omdat het andere volkeren en regio's tot een soortgelijk optreden zou kunnen drijven, vind ik dat wij onze nek moeten durven uitsteken. Door dat niet te doen, gaan we eigenlijk in de fout.

Ik moet het Verdrag, eerlijk gezegd, nog grondig onderzoeken en ik beloof dat zeer snel te doen. Ik heb vandaag de volledige tekst gekregen, maar ik ben niet zo tevreden over wat ik tot op heden heb gehoord. Eerlijk gezegd heb ik helemaal niet de indruk dat aan alle verzuchtingen is tegemoetgekomen. Ik weet dat er tijdens de onderhandelingen van de IGC positieve stappen zijn gedaan, maar globaal sta ik zeer sceptisch tegenover het Verdrag van Amsterdam, zoals wij met de VU ook zeer sceptisch stonden tegenover het Verdrag van Maastricht, dat door het Verdrag van Amsterdam eigenlijk slechts een aantal cosmetische ingrepen ondergaat. Tot zover mijn eerste reactie.

De voorzitter. — Het woord is aan minister Derycke.

De heer Derycke, minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, over de inhoud kunnen wij het later nog hebben, maar ik ga niet akkoord met wat de heer Anciaux heeft gezegd. Ik heb de indruk dat vooral inzake de eerste pijler, voor mij de harde kern van het Europees Verdrag, een opmerkelijke vooruitgang is geboekt, tot spijt van wie het benijdt. De resultaten op het gebied van de tweede pijler zijn niet fameus, maar dat was ook niet te verwachten. Europa zit nog altijd in de overgang van een structuur van nationale Staten naar een meer federale organisatie waarin de regio's volop worden erkend. Deze fase zal nog een tijdje duren. Voor de derde pijler en het institutionele kader, zullen wij nog veel meer tijd nodig hebben, maar dat is een ander debat.

Ik kom nog even terug op de moeilijke positie van België als federaal land in de Europese Unie. Wij staan daar inderdaad nog steeds vrij geïsoleerd. Andere federaal gestructureerd Lid-Staten volgen ons soms wel, soms niet. België wordt als dusdanig wel gerespecteerd, men heeft geen keuze, maar wij moeten daar elke keer toch opnieuw voor vechten. Zolang de Unie geen verbond is van 15 federale Staten, moet men geen positieve ingesteldheid tegenover regio's verwachten, wat niet wil zeggen dat wij op dit punt moeten inbinden. Ik herhaal dat bepaalde landen allerminst blij waren met de aanwezigheid van minister-president Van den Brande in Turijn. Het spel moet echter gespeeld worden volgens de regels en ik wil daarvan geen millimeter afwijken.

Men kan de regering moeilijk verwijten dat zij het federale Parlement niet heeft voorbereid. Ik heb echter voorbereidingsvergaderingen meegemaakt waarop hooguit twee of drie parlementsleden aanwezig waren. Ik kan een overzicht geven van alle vergaderingen, het waren er meer dan tien. Ik zal geen namen van personen of partijen noemen, maar ik heb slechts één vergadering gehad met meer dan tien parlementsleden. Ik zie daar dus een gebrek aan belangstelling. De voorzitter van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden is hier aanwezig en ik wil hem dan ook zeggen dat iedereen hierin zijn verantwoordelijkheid moet nemen. De situatie is wat zij is, en wanneer het regionale Parlement behoefte heeft aan meer informatie, dan kan dat worden geregeld. Ik denk echter dat de assemblees van de deelgebieden mans genoeg zijn om zelf te beoordelen wat zij wel en niet hebben bereikt.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE M. FORET AU PREMIER MINISTRE SUR «LES RELATIONS ENTRE LA BELGIQUE ET LES PAYS-BAS À LA SUITE DU SOMMET D'AMSTERDAM»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER FORET AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE BETREKKINGEN TUSSEN BELGIË EN NEDERLAND NA DE TOP VAN AMSTERDAM»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Foret au Premier ministre.

M. Derycke, ministre des Affaires étrangères répondra en lieu et place du Premier ministre.

La parole est à M. Foret.

M. Foret (PRL-FDF). — Monsieur le président, avant de développer ma question, je ferai une brève observation. Dans le cadre des questions orales de ce jour, ayant entendu celle de M. Anciaux et la réponse du ministre au cours des quinze dernières minutes, j'ai le sentiment d'avoir assisté au développement d'une demande d'explications. Certes, le sujet est intéressant; le problème ne se situe pas à ce niveau, mais à mes yeux, si nous ne nous en tenons pas strictement aux règles quant à notre méthode de travail, des problèmes vont se poser et, ce faisant, nous risquons de dévaloriser notre temps de travail.

Le ministre des Affaires étrangères est très compétent et je le remercie d'être parmi nous. Je sais qu'il se trouvait lui aussi à Amsterdam. Mais, sur des points aussi importants — celui qui vient d'être abordé et ma propre question —, il est regrettable que le ministre concerné ne soit pas présent pour répondre.

Cela dit, pour m'en tenir moi-même à la règle que je viens de rappeler, j'en viens à ma question orale.

La presse néerlandaise dans son ensemble critique vivement l'attitude du Premier ministre au cours des négociations relatives au Traité sur l'Union européenne. Il semble d'ailleurs que les divergences de points de vues entre la Belgique et les Pays-Bas se soient cristallisées dans un conflit de personnes entre le Premier ministre et son homologue néerlandais, M. Wim Kok.

J'ai sous les yeux des exemplaires du *De Telegraaf*, du *Volkskrant* et du *Dagblad*: la presse néerlandaise reproche notamment au Premier ministre son attitude «hargneuse» révélatrice d'une certaine «frustration» à l'égard des résultats obtenus lors du Sommet.

Par ailleurs, en réplique la délégation belge aurait, selon certaines sources, remis en cause le Traité Benelux. Ces quelques considérations m'amènent à poser les questions suivantes.

Le Premier ministre estime-t-il avoir fait l'objet d'une campagne de désinformation de la part de la presse néerlandaise? Le cas échéant, quelles en sont les raisons et quels en sont les instigateurs? Quel est l'état des relations diplomatiques entre la Belgique et les

Pays-Bas après le Sommet d'Amsterdam? Est-il exact que le Premier ministre a menacé de remettre en cause le Traité Benelux? À elle seule, cette question justifierait la présence du Premier ministre.

Le cas échéant, estime-t-il raisonnable d'évoquer un tel chantage au cours d'une réunion internationale censée renforcer l'unité et la solidarité entre les pays européens? Comment voit-il se régler le différend entre nos deux pays?

J'ai entendu ses propos, hier, à la télévision hollandaise et j'ai lu son communiqué de ce matin. Néanmoins, des problèmes réels ne se sont-ils pas posés dans les relations entre la Belgique et les Pays-Bas? En tout état de cause, le ministre des Affaires étrangères peut-il nous faire part de sa vision personnelle à ce sujet?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Derycke.

De heer Derycke, minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, ik zal het antwoord van de eerste minister voorlezen. Aangezien de premier altijd korte antwoorden geeft, zal de tijd die mijn antwoord op de vorige vraag heeft gevraagd, worden gecompenseerd.

J'en viens à la réponse formulée par le Premier ministre.

Premièrement, il est inexact de dire que l'ensemble de la presse néerlandaise fait écho de telles rumeurs. La presse belge cite d'ailleurs des journalistes néerlandais qui ne sont pas de cet avis. À cet égard, le Premier ministre vous renvoie à une citation d'un journaliste néerlandophone dans *Het Nieuwsblad* faisant référence à un collègue journaliste néerlandais; ce dernier se réjouit des initiatives du Premier ministre belge et le félicite pour avoir défendu l'intégration européenne.

Deuxièmement, il est tout aussi faux de prétendre — comme le Premier ministre l'a déjà expliqué à plusieurs reprises — qu'un conflit personnel a eu lieu entre le ministre-président M. Kok et le Premier ministre.

Le Premier ministre souligne qu'au contraire, il a explicitement adressé ses félicitations au ministre-président pour la façon dont la présidence néerlandaise a préparé et dirigé ce Sommet. Comme j'y étais présent, je puis vous confirmer ce fait.

Le Premier ministre n'a donc nullement l'intention de continuer à prêter attention à ce que l'on estime devoir écrire sur un conflit présumé.

Il souligne qu'il n'y a pas le moindre conflit, que les relations diplomatiques entre la Belgique et les Pays-Bas sont toujours aussi excellentes que la semaine dernière.

Par ailleurs, le Premier ministre répète ce qu'il a déjà dit hier devant la Commission consultative, à savoir que le Benelux a fait du bon travail et qu'il n'est pas question de rupture et encore moins de tension dans nos relations.

Le Premier ministre déclare que ce serait une victoire pour la qualité de la démocratie et des débats parlementaires si on pouvait dépasser le niveau des rumeurs et se concentrer sur l'essentiel pour trouver une solution au problème des citoyens, à savoir la promotion du processus d'unification européenne.

M. le président. — La parole est à M. Foret pour une réplique.

M. Foret (PRL-FDF). — Monsieur le président, je prends acte de la réponse du ministre des Affaires étrangères, et je l'en remercie. Il avait raison de souligner que la réponse du Premier ministre était brève; pour ma part, je m'attendais à une réponse dilatoire et, sur ce point, je ne suis pas d'accord.

Soyons francs: le Premier ministre nous tient des propos généraux et généraux pour souligner que les Néerlandais et les Belges s'apprécient et s'aiment peut-être encore plus qu'avant. Cependant, les mots ne peuvent dissimuler la réalité des choses. Les mots ne peuvent cacher la réalité des comportements ni celle des traités tels qu'ils ont été adoptés à Amsterdam. Ne nous vilions pas la face: il s'agit bien évidemment d'un échec; cet échec, c'est aussi celui des positions défendues par le Benelux. Même s'il n'y a pas de querelle de personnes, nous pouvons constater une fracture dans les positions du Benelux, qui se traduit malheureusement aussi dans la réalité des accords européens finalement conclus.

J'ajouterai que cet échec diplomatique, ce divorce progressif entre la Belgique et les Pays-Bas, apparaît dans un contexte européen qui ne manque pas de m'inquiéter: après avoir terni ses relations avec la Grande-Bretagne voici quelques années, dans le cadre des affaires relatives à la défense nationale, spécialement dans le dossier des obus, la Belgique, par la voix de son ministre de la Justice a, il y a quelques jours, traduit son énervement vis-à-vis de la France dans le cadre du dossier Dassault. Apparaît maintenant un certain divorce entre notre pays et les Pays-Bas. On est en droit de se demander où la Belgique, pays européen par excellence, pourra encore se trouver quelques alliés.

Cette situation ne me paraît guère encourageante. Nous devons certainement reparler de ce Traité d'Amsterdam et émettre des considérations plus approfondies à ce sujet. J'y reviendrai en temps opportun, mais qu'il me soit simplement permis de souligner combien les résultats nous paraissent bien en deça de nos espérances, même si nous ne négligeons pas certains acquis qui ont pu être engrangés.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

QUESTION ORALE DE M. HATRY AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «LA PARTIALITÉ DE L'OFFICE DE CONTRÔLE DES ASSURANCES DANS LES CONFLITS D'INTÉRÊT DANS LESQUELS SE TROUVENT COMPROMISES DES COMPAGNIES D'ASSURANCES ASSUJETTIES À CET ORGANISME»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HATRY AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «DE PARTIJDIGHEID VAN DE CONTROLEDIENST VOOR DE VERZEKERINGEN IN DE BELANGENCONFLICTEN WAARIN VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJEN BETROKKEN ZIJN DIE AAN HET TOEZICHT VAN DIE DIENST ONDERWORPEN ZIJN»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Hatry au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications.

M. le ministre Colla, répondra en lieu et place de son collègue.

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le président, la Belgique fait l'objet d'une procédure en manquement de la Commission européenne basée sur le fait que l'Office de contrôle des assurances considère que l'ensemble des règles belges en matière d'assurances doit être imposé aux assureurs et courtiers opérant de l'étranger avec les clients résidant en Belgique.

De nombreuses plaintes adressées à l'O.C.A. sont traitées de façon scandaleuse par cet organisme qui ne prend aucunement à cœur les intérêts légitimes des assurés: une compagnie d'assurance assure à la fois la victime et le responsable d'un sinistre automobile où les dégâts sont minimes et sont couverts en grande partie par la franchise. Or, la compagnie règle immédiatement les dégâts, sans demander l'avis du responsable.

Ce responsable est donc d'office placé dans une catégorie bonus-malus supérieure, dont la seule application représente, pour la compagnie d'assurance, un multiple annuel de l'indemnité qu'elle a dû payer! L'O.C.A. prétend ne pas intervenir malgré le conflit d'intérêt patent entre les deux contrats qui lui sont soumis.

L'accord de l'auteur de l'accident contre les intérêts duquel la compagnie a manifestement agi, n'a pas été sollicité.

L'aveuglement intéressé de l'O.C.A. rendra encore plus difficile la tâche de l'État belge dans son plaidoyer pour le maintien du système actuel de bonus-malus dans notre pays.

Le vice-Premier ministre compte-t-il réagir à de tels excès? Quelle sera son attitude à l'égard de ce type de problème où les intérêts des assurés sont manifestement négligés?

M. le président. — La parole est à M. Colla, ministre.

M. Colla, ministre de la Santé publique et des Pensions. — Monsieur le président, je vous donne lecture des éléments de réponse qui m'ont été transmis par mon collègue, M. Di Rupo.

«Les assurés qui ont un litige avec leur assureur peuvent s'adresser à un service spécialisé de l'Office de contrôle des assurances.

Ce service essaie de trouver une solution pour chaque cas particulier. Il se base notamment sur la jurisprudence et la doctrine en matière d'assurance.

Cependant, une solution favorable à l'assuré n'est pas possible dans tous les cas et ce pour différentes raisons: soit la matière échappe à la compétence de l'O.C.A., soit l'assuré n'a pas raison, soit l'entreprise d'assurance ne partage pas le point de vue de l'O.C.A.

Dans tous ces cas, le plaignant peut s'adresser aux cours et tribunaux. L'O.C.A. informe toujours les intéressés de cette possibilité.

Il est arrivé que certains plaignants soient déçus de ne pas avoir gain de cause. De là à estimer que l'O.C.A. n'agit pas de manière impartiale, il n'y a qu'un pas vite franchi par certains.

Dans le cas cité, selon mes informations, les choses ne se seraient pas exactement déroulées de la manière décrite par l'honorable membre.

L'assuré avait heurté un véhicule en stationnement. Néanmoins, il contestait sa responsabilité. Son assureur estimait cette position indéfendable. Il aurait fait part à l'assuré de sa décision d'indemniser la victime. L'assuré n'aurait pas réagi et l'assureur a effectivement payé le sinistre.

Dans un deuxième temps, l'assuré s'est adressé à son assureur «protection juridique», différent de l'assureur R.C. Celui-ci a, lui aussi, estimé que le cas était indéfendable.

Dans un troisième temps, l'assuré a contesté l'application du bonus-malus. L'argument était que la Commission européenne estime que le bonus-malus belge est contraire aux directives «assurances».

Cette position est également indéfendable. Ce que la Commission reproche au bonus-malus belge, ce sont ses dispositions tarifaires, imposées à toutes les entreprises. La Commission n'a jamais dit que les entreprises ne pouvaient pas appliquer de bonus-malus.

Dans le cas présent, le bonus-malus est une disposition du contrat entre l'assuré et son assureur. Les dispositions de ce contrat doivent être respectées. Cet élément est indépendant de la discussion sur la validité du bonus-malus belge par rapport aux directives. Je rappelle d'ailleurs que la juridiction compétente pour se prononcer sur cette validité est la Cour européenne de justice. À ce jour, elle ne l'a pas encore fait.

Selon mes informations, il me semble donc que l'O.C.A. a correctement appliqué la législation et la jurisprudence en l'espèce.

J'étudie actuellement des modifications au système bonus-malus, sans attendre la décision de la Cour de justice. Ces modifications rencontrent les critiques de la Commission européenne. Elles seront intégrées dans l'ordre juridique belge en fonction de la décision qui serait prise par la Cour.»

M. le président. — La parole est à M. Hatry pour une réplique.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le président, la réponse fournie par M. Di Rupo appelle deux remarques.

Tout d'abord, les éléments relatifs à ce cas concret, signalés par l'O.C.A. au ministre de l'Économie, sont inexacts. L'O.C.A. n'a pas averti l'assuré du paiement et ne l'a pas informé quant au fait qu'il pouvait contester ce paiement.

Ensuite, personne ne songe à remettre en cause l'existence d'un ou de plusieurs systèmes bonus-malus, intégrés dans les assurances. Ce qu'il convient de contester, c'est le fait qu'en Belgique, pratiquement toutes les compagnies d'assurances sont obligées d'appliquer le même système. Il en résulte une forme d'entente

qui, en vertu de l'article 85 du Traité, est totalement interdite sans notification et sans autorisation délivrée par la Commission européenne, sur la base de critères précis, bien connus, favorables aux consommateurs.

Quoi qu'il en soit, j'attends avec intérêt les propositions que fera le ministre de l'Economie en vue de corriger la situation actuelle qui, à mon sens, est indéfendable eu égard aux Traités européens et aux règles applicables en matière de respect de la concurrence, règles qui doivent s'imposer au secteur des assurances comme à tous les autres.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VERREYCKEN AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE AFPERSINGS-PRAKTIJKEN VAN JEUGDBENDES»

QUESTION ORALE DE M. VERREYCKEN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LES PRATIQUES DE CHANTAGE DES BANDES DE JEUNES»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Verreycken aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken.

Minister Colla antwoordt namens zijn collega.

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, in Antwerpen, vanwaar de minister die mij antwoordt toevallig ook afkomstig is, zijn circa 50 jeugdbendes actief.

Eenentwintig ervan zouden volledig samengesteld zijn uit vreemdelingen, 15 bestaan uit Belgen al dan niet recent genaturaliseerd en de overige zijn samengesteld uit personen van verschillende nationaliteiten. Aangenomen kan worden dat ook in andere stedelijke gebieden gelijkwaardige bendes actief zijn.

Sommige van deze bendes zijn gespecialiseerd in het zogenaamde «racketeering». Dit gebeurt grootschalig bij het afpersen van handelaren en foorkramers in ruil voor bescherming. De afpersers schrikken er niet voor terug om onwillige betalende te terroriseren, bijvoorbeeld door luchtdruggeweren af te vuren op uitbaatsters en zelfs op klanten van kermisattracties. Dit gebeurt ook kleinschalig bij het eisen van betaling voor het parkeren op openbare parkeergelegenheden. Bij niet-betaling vindt de eigenaar zijn wagen stevast beschadigd terug.

Ondertussen werd mij signaleerd dat ook café- en dancingsuitbaters in deze regio deze afpersingsactiviteiten moeten ondergaan op straffe van terrorisering van het cliënteel.

Hieromtrent wil ik de vice-eerste minister volgende vragen stellen. Zijn deze afpersingen een stedelijk, mogelijk zelfs een Antwerps fenomeen? Bestaan er aanwijzingen dat deze praktijken toenemen? Welke algemene of specifieke maatregelen worden genomen tegen deze praktijken? Is er sprake van een gedoogbeleid, omdat de bekende «racketeeringbendes» zijn samengesteld uit niet-Europeanen? Het scheldwoord «racisme» kan immers zeer snel gehanteerd worden tegen degenen die deze bendes betugelen. De pleitbezorgers van de smeltkroesmaatschappij aarzelen bovendien niet om dit scheldwoord te pas en te onpas te gebruiken.

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, hiermee breng ik het antwoord dat vice-eerste minister Vande Lanotte mij heeft bezorgd.

In antwoord op de vraag wat aan het probleem wordt gedaan, herinnert hij eraan dat de problematiek van de geweldcriminaliteit door jongerengroepen in Antwerpen werd opgenomen

in het veiligheidscharter, dat op 5 februari 1997 werd ondertekend. Hij verwijst naar de krachtlijnen die in de bijlage van dat charter zijn opgenomen. Bij de politie van Antwerpen bestaat er overigens een cel Jongeren-groepsgeweld, die gespecialiseerd is in dat domein.

Volgens zijn informatie is er in Antwerpen geen sprake van enig gedoogbeleid.

Hij preciseert dat de genoemde praktijken strafrechtelijk vaak een erg verschillende kwalificatie krijgen, gaande van diefstal met geweld, diefstal gewapenderhand, afpersing, bedreiging enzovoort. De problematiek is in zijn globaliteit niet zo eenvoudig te vatten. Bovendien mag niet elke afpersing zomaar aan jeugdbendes worden toegeschreven. Winkeliers en horecauitbaters kunnen ook in een andere criminele context slachtoffer worden van dergelijke praktijken.

Vice-eerste minister Vande Lanotte wacht de resultaten van een enquête naar de *dark points* af om te antwoorden op de vraag of dit een typisch Antwerps fenomeen is. Uit de reeds ontvangen antwoorden blijkt wel dat eenzelfde fenomeen nog niet werd gesignaleerd in Gent of in Luik. De antwoorden van Charleroi of Brussel zijn nog niet gekend.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken voor een repliek.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Uiteraard apprecieer ik het feit dat minister Colla in de plaats van de minister van Binnenlandse Zaken antwoordt. Gewoonlijk maak ik daarover een opmerking maar in dit geval meen ik dat er voldoende redenen zijn om te aanvaarden, dat een collega zich opwerpt om het antwoord van de minister te verwoorden.

Politiebronnen bevestigen mij dat er wel degelijk sprake is van *racketeering* in Antwerpen. Het is heel opvallend dat er dit jaar op de Antwerpse Sinksenfoor nog geen enkele klacht voor gauwiefstal, zakkenrollerij of handtasdiefstal werd ingediend. Dit is onmogelijk gezien daar duizenden mensen nonchalant met geld rondlopen en afgeleid zijn door de attracties. Bepaalde bendes worden betaald dat er niet zou worden gestolen. Iedereen weet dat, maar geen enkele foorkramer of handelaar zal dit toegeven. Toch wijzen alle signalen in de richting van de gekende jeugdbendes. Deze bendes zijn inderdaad gekend, maar het probleem is dat ze zo talrijk zijn en zo veel leden kennen.

Mijn vraag over het gedoogbeleid stoelt op mijn ervaring. Men vrees dat indien bepaalde jeugdbendes selectief worden aangepakt, men met scheldtechnieken zal te maken krijgen, niet alleen vanwege de jeugdbendes die hiermee vaker omspringen, maar ook vanwege goedmenende personen die ervan uitgaan dat zij van racisme zullen worden beschuldigd indien ze de kleine criminaliteit bij de jeugdbendes zoeken. Wie zich bezondigt aan een wetsovertreding moet evenwel worden gesanctioneerd.

Ik heb een heel specifieke vraag gesteld en zal ze in de toekomst nogmaals herhalen, maar dit doet niets af aan de waarde die ik aan zijn antwoord hecht.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER GORIS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE PROBLEMEN MET DE RECENT GEKOCHTE HELICOPTER VOOR DE RIJKSWACHT, DE MD EXPLORER VAN MC DONNELL DOUGLAS»

QUESTION ORALE DE M. GORIS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LES PROBLÈMES QUE CAUSE L'HELICOPTÈRE MD EXPLORER DE MC DONNELL DOUGLAS, QUI A ÉTÉ ACHETÉ RÉCEMMENT POUR LA GENDARMERIE»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Goris aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken.

Minister Colla antwoordt namens zijn collega.

Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris. — Mijnheer de voorzitter, ik betreur het uiteraard dat de vice-eerste minister ons niet zelf te woord kan staan, maar wij hebben er in de huidige omstandigheden alle begrip voor. De vice-eerste minister wenst immers aanwezig te zijn op de begrafenis van gewezen eerste minister Leburton.

Reeds in december interpelleerde ik de vice-eerste minister uitvoerig over de aankoop van de helicopters en wees ik op de moeilijkheden bij de certificatie en op het gevaar voor eventuele kinderziekten van dit toestel. De tijd bewijst vandaag mijn gelijk, want nauwelijks vier maanden na de ingebruikname van de splinternieuwe MD 900 Explorer moest dit toestel reeds tien dagen aan de grond blijven wegens technische moeilijkheden. Op 8 mei jongstleden werd namelijk in de Verenigde Staten een breuk vastgesteld in een vitaal onderdeel van de rotoraandrijving.

Twintig dagen later heeft de constructeur Mc Donnell Douglas aan een veertigtal eigenaars over heel de wereld een *Service Bulletin* gestuurd met de mededeling «*Immediate. No further flight or ground operation allowed.*» Een vaktijdschrift vermeldt dat dit onderdeel volledig hertekend, opnieuw geproduceerd en getest zal moeten worden en dat er daarvoor geen einddatum kan worden vooropgesteld. Volgens onze informatie zou de Belgische helicopter reeds sedert 9 juni opnieuw de lucht in zijn, dankzij de installatie door de constructeur van een hertekend onderdeel voor de rotor.

Is er een nieuw certificatieprocedure noodzakelijk na de hertekening van dit vitale onderdeel? Zo ja, is deze procedure enkel nodig voor de toestellen van de burgerluchtvaart? Verandert hetgeen nu is gebeurd iets aan de levering van het tweede toestel en de bestelling van het derde? Welk standpunt neemt de regering in?

In geval er zich een defect voordoet is de enige reservehelicopter waarover wij beschikken de Puma. Wat is de inzetbaarheid en het aantal beschikbare vliegers van dit toestel?

Mag ik er tot slot aan herinneren dat ik de vice-eerste minister op 25 januari jongstleden een schriftelijke vraag heb gesteld betreffende een kopij van de technische fiches van de respectievelijk aanbestede en geleverde Explorer. Vanmorgen ontving ik een antwoord dat mij helemaal niet bevredigt. Ik zal daarop kort terugkomen in mijn repliek.

De voorzitter. — Het woord is aan de minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, een certificatie is nodig voor burgertoestellen. Alhoewel het strikt genomen niet om een burgertoestel gaat maar om een staatsvliegtuig, geeft de minister van Binnenlandse Zaken de voorkeur aan het certificaat van de FAA als controle- en veiligheidsgarantie. Het nieuwe onderdeel werd voor de ingebruikname door de FAA gecertificeerd.

Het voorval verandert niets aan de levering van het tweede toestel die gepland is voor augustus 1997. Voor het derde toestel kan er in 1998 een optie worden genomen, maar de beslissing daarover is nog niet gevallen.

De Puma is inzetbaar als reserve. Het aantal beschikbare vliegers is theoretisch onbeperkt. Na een economisch-technologische afweging, werd beslist het in bedrijf te houden. De vraag rijst of men bereid is voor een technisch verouderd toestel nog revisiekosten te betalen en er moet ook worden nagegaan of er nog wisselstukken voorradig zijn.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Goris voor een repliek.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor het antwoord. Ik meen dat een aantal burgertoestellen nog altijd aan de grond wordt gehouden ondanks de certificatie van dat onderdeel.

Met betrekking tot de Puma wens ik nog even te onderstrepen dat dit toestel volgens mijn informatie 120 vliegers heeft, wat zeer weinig is, waarna het een grondige en erg dure revisie moet ondergaan, wat niet verantwoord is.

Ik heb verwezen naar mijn schriftelijke vraag van 25 februari jongstleden waarin ik de vice-eerste minister een aantal documenten heb gevraagd, onder meer met betrekking tot de prijs en de technische fiches. Over de prijs heeft men mij al inlichtingen bezorgd, maar de vice-eerste minister weigert mij de technische fiches van het toestel mee te delen, meer specifiek de fiches van het aanbestede toestel en de fiches van het geleverde toestel. Aangezien het gaat om een prototype dat nog werd bijgewerkt tijdens de maanden die de levering voorafgingen, zijn die fiches niet identiek.

De vice-eerste minister verwijst naar artikel 55 van het koninklijk besluit van 22 april 1977, dat echter enkel en alleen betrekking heeft op de prijs en niet op de technische fiches.

De vice-eerste minister verwijst eveneens naar artikel 3, paragraaf 3, van het ministerieel besluit van 10 augustus 1977 over de overheidsopdrachten. Ik heb dat opgezocht. Paragraaf 3 is daarin onvindbaar en ik vind het evenmin terug in de nieuwe wet van 1996.

Ik zal de vice-premier bijgevolg binnenkort een vraag om uitleg stellen, omdat ik deze materie niet voldoende kan behandelen in een mondelinge vraag. Ik begrijp echter helemaal niet waarom de Senaat geen inzage krijgt in de technische fiches van een burger-toestel. Het gaat hier helemaal niet om een militair toestel en het is dus aan geen enkele geheimhouding onderworpen.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VERGOTE AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN OVER «HET TOESTAAN VAN VIS- EN VLEESVERKOOP IN ALLE WINKELS»

QUESTION ORALE DE M. VERGOTE AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES POISSONS SUR «L'AUTORISATION DE VENDRE DU POISSON ET DE LA VIANDE DANS TOUS LES MAGASINS»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Vergote aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen.

Het woord is aan de heer Vergote.

De heer Vergote (VLD). — Mijnheer de voorzitter, via de pers vernemen we dat de minister een omzendbrief verstuurd naar het Instituut voor Veterinaire Keuring, waarin wordt bepaald dat «op alle plaatsen waar voedingsmiddelen worden verkocht, voortaan de verkoop van levende mosselen, ingevroren of diepgevroren vis of vlees en gekoelde vleesbereidingen toegelaten worden». De minister beweert een reeds bestaande situatie te legaliseren en in te spelen op een gewijzigd koopgedrag van de consument. Naar aanleiding van deze beslissing zal de controle op de hygiënische normen en de kwaliteitsnormen door het IVK worden opgedreven. De slaggers, die de jongste jaren zwaar getroffen werden door de gevolgen van de dolle-koeienziekte, hormoentoestanden en de varkenspest, reageren verbolgen en stappen naar de Raad van State. Zij voelen zich immers gevisieerd omdat het vertrouwen in de slager door de maatregel van de minister wordt ondergraven.

Graag kreeg ik van de minister een antwoord op de volgende vragen. In welke mate heeft de minister bij het nemen van deze maatregel rekening gehouden met de bezwaren van de slaggers? Heeft de minister deze beslissing genomen in overleg met minister Pinxten, die verantwoordelijk is voor middenstand en KMO's?

Beschikt het IVK over voldoende middelen en personeel om een adequate inspectie uit te voeren op alle verkooppunten? Dreigt de consument door deze maatregel niet eerder te worden benadeeld, omdat de herkomst en de kwaliteit van deze producten minder aan controle onderhevig zullen zijn? Is de minister er zich ten slotte van bewust dat zijn maatregel zal leiden tot faillissementen bij de beenhouwers en de spekslagers?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, de heer Vergote weet ongetwijfeld even goed als ik dat de vlees- en visverkoop wordt geregeld door de koninklijke besluiten van 1955 en 1976 in uitvoering van de wet van 1952. Dit geldt spijtig genoeg niet voor de verkoop van gevogelte. Tot zover het formele gedeelte van mijn antwoord.

Wij worden al jaren geconfronteerd met een situatie die voorzichtig gezegd niet helemaal legaal is. Reeds in mijn jeugd droeg mijn moeder mij soms op om 100 gram ham te halen bij de kruidenier en niet bij de beenhouwer. We worden geconfronteerd met de praktijk dat supermarkten, superettes en andere verkooppunten sinds jaar en dag vlees aanbieden. Men moet echter weten wat men wil. Ofwel is men van mening dat dit niet kan, noch in het heden, noch in de toekomst. In dat geval moet ik inspecteurs naar alle supermarkten sturen om al het vlees uit de rekken te halen. De mensen zijn deze praktijk echter gewend, zodat bij een dergelijke actie een storm van protest zal losbarsten. Bovendien zullen onze inspecteurs in bepaalde gevallen processen-verbaal moeten opstellen. Ik neem aan dat Justitie andere katten te geselen heeft. Kortom, ofwel wordt al het vlees *manu militari* uit alle verkooppunten verwijderd, ofwel accepteert men deze al jaren bestaande praktijk.

De omzendbrief bepaalt dat in de verkooppunten minimale garanties moeten worden geboden op het vlak van kwaliteit en hygiëne. Wat de kwaliteit betreft, moet het vlees bij een erkende uitsnijder worden aangekocht. Wat de hygiëne betreft, moet worden opgelegd dat het vlees op een aanvaardbare manier wordt voorverpakt en dat er een aantal regels in verband met de koeling wordt gevolgd. Dat is de uiteindelijke draagwijdte van de omzendbrief.

Ik heb gisteren nog in de Kamer gezegd dat deze toestand aanleiding kan geven tot allerlei dwaze situaties, zoals een bakker die vis verkoopt. Ik wil er overigens op wijzen dat ik de beenhouwers de kost niet wil geven die blikken en bokalen groenten en soep verkopen. Ik kan mij niet goed inbeelden op welke manier deze beweging een halt kan worden toegeroepen teneinde de aloude tradities in ere te herstellen. De omzendbrief zal zeker geen aanleiding geven tot faillissementen. In principe beschikken wij over voldoende keurders, maar de omzendbrief verandert niets aan de huidige praktijk. Er worden echter wel minimale vereisten opgelegd in het voordeel van de consument.

Op dit ogenblik wordt er gewerkt aan een nieuwe en gemodereniseerde wetgeving, waarbij de huidige praktijk wordt gereglementeerd en waardoor tegelijkertijd het bestaan en de validiteit van beroepen zoals beenhouwer, bakker en vishandelaar in de mate van het mogelijke in ere worden hersteld en hun voortbestaan wordt gegarandeerd.

Ik herhaal dat wij op een realistische manier moeten tewerkgaan. Wanneer men de evolutie van een gangbare praktijk verdedigt, moet de toepassing van minimale vereisten worden opgelegd. Uit de aangepaste wetgeving zal blijken dat wij wel degelijk respect hebben voor de beroepen in kwestie.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Vergote voor een repliek.

De heer Vergote (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn openhartig antwoord.

Ik ben het ermee eens dat het consumentengedrag in belangrijke mate is gewijzigd. Door de omzendbrief wordt de bestaande toestand echter gelegitimeerd. Het grote probleem van de slaggers is dat er ook voorverpakt vers vlees mag worden verkocht bij niet-slaggers zonder bijstand van een slager.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Zo is de toestand nu eenmaal. Het gaat niet om supermarkten die over een slaggersafdeling beschikken, waar een slager werkt. Het gaat om de talrijke supermarkten waar voorverpakt vlees wordt aangeboden. Ik sta voor de keuze: ofwel moet al het vlees uit deze verkooppunten worden verwijderd, ofwel moeten er minimale regels worden nageleefd op het vlak van kwaliteit en hygiëne.

De heer Vergote (VLD). — De minister weet net zo goed als ik dat dit probleem niet rijst in de supermarkten omdat daar gekwalificeerde slaggers werken.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Niet altijd.

De heer Vergote (VLD). — In supermarkten is dit meestal het geval.

Welke invloed heeft de beslissing op de aanpassing van de handelsregisters van de middenstanders? Zullen zij hun handelsregister moeten aanpassen naar aanleiding van de omzendbrief? In dat geval, vrees ik dat zij in conflict komen met het ministerie van Economische Zaken.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Als dat zo is, dan moet de minister van Economische Zaken optreden.

De heer Vergote (VLD). — Mijnheer de voorzitter, de minister heeft niet geantwoord op mijn tweede vraag. Ik veronderstel dus dat hij geen contact heeft opgenomen met zijn college Pinxten, die bevoegd is voor middenstand. Dat betreurt ik.

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, de administratie signaleert mij dat er zich problemen voordoen in een aantal verkooppunten. Om die problemen weg te werken moet ik minimale maatregelen nemen en garanties bieden.

De heer Olivier (CVP). — De Eetwarensinspectie heeft de mogelijkheid om op te treden ter bescherming van de volksgezondheid.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — De omzendbrief heeft alleen tot doel die inspecteurs te wijzen op bepaalde aspecten waarop zij moet letten, zoals de aanwezigheid van een koelsysteem, de voorverpakking van de producten en het feit dat het vlees uit erkende snijderijen moet komen. Deze omzendbrief betreft alleen de volksgezondheid en verandert niets aan de praktijk. Indien er zich problemen voordoen die de departementen van Middenstand of Economische Zaken betreffen, bestaan die niettegenstaande mijn omzendbrief.

De voorzitter. — Mijnheer Vergote, het reglement voorziet voor een mondelinge vraag eigenlijk niet in meer dan één wederwoord.

De heer Vergote (VLD). — Mijnheer de voorzitter, uit het antwoord van de minister blijkt overduidelijk dat het absoluut noodzakelijk is dat hij zich in verbinding stelt met minister Pinxten, die bevoegd is voor de middenstand.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER OLIVIER AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR VEILIGHEID EN STAATSSECRETARIS VOOR MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN LEEFMILIEU OVER «DE TUSSENKOMST VAN HET RAMPENFONDS BIJ DE SCHADE VAN HET VOORBIJE NOODWEER IN DE VERSCHILLENDE VLAAMSE PROVINCIËS»

QUESTION ORALE DE M. OLIVIER AU SECRÉTAIRE D'ÉTAT À LA SÉCURITÉ ET SECRÉTAIRE D'ÉTAT À L'INTÉGRATION SOCIALE ET À L'ENVIRONNEMENT SUR «L'INTERVENTION DU FONDS DES CALAMITÉS POUR LES DÉGÂTS CAUSÉS PAR LES VIOLENTES TEMPÊTES QUI ONT AFFECTÉ LES DIFFÉRENTES PROVINCES FLAMANDES»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Olivier aan de staatssecretaris voor Veiligheid en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu.

Minister Colla antwoordt namens zijn collega.

Het woord is aan de heer Olivier.

De heer Olivier (CVP). — Mijnheer de voorzitter, de voorbije weken werd Vlaanderen geconfronteerd met wateroverlast ingevolge noodweer, dat zich gespreid over verschillende dagen voerde. De aangerichte schade beperkte zich niet tot een provincie of regio, maar werd in heel Vlaanderen geleden.

Graag kreeg ik van de minister een antwoord op volgende vragen.

Ten eerste, zullen de meest getroffen gebieden voor de vergoeding van de aangerichte schade een beroep kunnen doen op het Rampenfonds?

Ten tweede, welke criteria worden voor de erkenning gehanteerd?

Ten derde, welke procedure moet hierbij worden gevolgd?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, op 7, 8, 11 en 12 juni hebben zich inderdaad onweders voorgedaan met plaatselijke neerslag. Staatssecretaris Peeters heeft het KMI gevraagd of die natuurverschijnselen uitzonderlijk waren, wat een eerste voorwaarde is in de procedure. Volgens het KMI hebben de onweders en de daarmee gepaard gaande neerslag geen uitzonderlijk karakter gehad. Het KMI haalt hiervoor diverse argumenten aan.

De wetgever van 1976 neemt in aanmerking als schadelijke feiten «de natuurverschijnselen met een uitzonderlijk karakter of verschijnselen van een niet te voorziene hevigheid die een belangrijke schade hebben veroorzaakt».

Om die elementen beter te kunnen beoordelen, heeft de Ministerraad twee criteria vastgelegd. De gebeurtenis met uitzonderlijk karakter moet zich over het hele grondgebied voordoen en gemiddeld eenmaal om de 20 jaar voorkomen. Dit wordt beoordeeld door het KMI. Bovendien moet de gebeurtenis ten minste 50 miljoen frank schade hebben veroorzaakt, met een gemiddelde van 225 000 frank per familiaal dossier. De raming wordt door de provinciegouverneur opgemaakt op basis van de aanvragen door de provinciebesturen. Wanneer aan die voorwaarden wordt voldaan, wordt een ontwerp van koninklijk besluit tot erkenning van een bepaalde gebeurtenis als algemene ramp en tot omschrijving van de geografische uitgestrektheid ervan, aan de beraadslaging van de Ministerraad voorgelegd. Aangezien de gebeurtenis in dit geval door het KMI niet als uitzonderlijk wordt beschouwd, zal de tussenkomst van het Rampenfonds niet mogelijk zijn.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HOSTEKINT AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR ONTWIKKELINGS-SAMENWERKING OVER «DE RECENTE ARRESTATIE VAN EEN VOORMALIG ABOS-TOPMAN»

QUESTION ORALE DE M. HOSTEKINT AU SECRÉTAIRE D'ÉTAT À LA COOPÉRATION AU DÉVELOPPEMENT SUR «L'ARRESTATION RÉCENTE D'UN ANCIEN MEMBRE DE L'A.G.C.D.»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Hostekint aan de staatssecretaris voor Ontwikkelings-samenwerking.

Het woord is aan de heer Hostekint.

De heer Hostekint (SP). — Mijnheer de voorzitter, vorige week donderdag werd de heer André Godefroid, voormalig directeur-generaal bij het ABOS, gearresteerd wegens verdenking van miljoenenfraude met aanbestedingen voor vliegtuigtickets via het Sabena-filiaal Acotra.

De heer André Godefroid was tot 31 maart 1994 bij het ABOS onder meer verantwoordelijk voor de dienst Beurzen, die zich bezighoudt met het onthaal van derde-wereldstudenten. Het was op deze dienst dat jaren lang zou zijn gesjoemeld met vliegtuigtickets.

In de huidige regeerperiode was André Godefroid tot oktober 1996 werkzaam als begrotingsexpert op het kabinet van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, Reginald Moreels. Volgens berichten was hij er onder meer informeel betrokken bij de hervorming van het ABOS en bij het inperken van de bevoegdheden van de inspecteur van Financiën, de heer Robert Druyts.

In dit verband had ik graag van de staatssecretaris drie zaken willen vernemen.

Ten eerste, hoe verklaart de staatssecretaris dat de heer Godefroid, tegen wie een onderzoek door het Hoog Comité van Toezicht in de zaak-Acotra liep, door hem bij de vorming van de regering-Dehaene II als begrotingsexpert in zijn kabinet werd aangesteld? Waarom verliet de heer Godefroid later zijn kabinet?

Ten tweede, welke rol heeft de heer Godefroid gespeeld bij de overplaatsing van de heer Druyts naar een ander departement waar hij in oude wetteksten franken moet omrekenen in euro's?

Ten derde, toont de aanhoudende stroom van schandalen bij het ABOS niet de noodzaak aan van een onafhankelijk evaluatie-instrument?

De voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Moreels.

De heer Moreels, staatssecretaris voor Ontwikkelings-samenwerking, toegevoegd aan de eerste minister. — Mijnheer de voorzitter, in antwoord op de eerste vraag van de heer Hostekint bevestig ik dat de heer Godefroid mij vanuit verscheidene hoeken werd aanbevolen als de expert bij uitstek in de vrij ingewikkelde ABOS-begroting. Op deze expertise hadden ook de vorige kabinetten van de heren Geens en Derycke een beroep gedaan. Hij had op mijn kabinet een tweevijfde betrekking en behandelde er de ABOS-begroting.

Mijn voorganger heeft wellicht zijn eigen redenen gehad om een einde te maken aan de samenwerking met de heer Godefroid. Het is mij niet bekend of er een verband bestaat met de Acotzaak. De senator zou daarover best een vraag richten aan minister Derycke zelf.

Zelf heb ik de heer Godefroid vorig jaar verzocht mijn kabinet te verlaten. Vóór zijn pensionering als directeur bij het ABOS, had hij immers de leiding over de dienst Beurzen en aldus kwam hij het voorbije jaar in opspraak. Daarom dacht ik dat de heer Godefroid mijn kabinet het best kon verlaten.

Op de vraag welke rol de heer Godefroid zou kunnen hebben gespeeld bij de overplaatsing van de heer Druyts naar een ander departement, dien ik te antwoorden dat de accreditering van de inspecteurs-generaal van Financiën tot de uitsluitende bevoegd-

heid van de minister van Begroting behoort. Zij worden door hem aan een of ander departement toegewezen en staan dan onder het administratief gezag van de minister tot wiens bevoegdheid het departement behoort. Op 31 maart 1997 heeft de heer Druyts van zijn minister een andere opdracht gekregen. De minister van Begroting, en hij alleen, bepaalt waar een inspecteur van Financiën terecht komt en noch ikzelf noch een ambtenaar van mijn administratie kunnen daarbij enige rol spelen. De inspecteurs van Financiën hebben overigens een eigen, autonoom werkende hiërarchie. Ik heb geen weet van het feit dat de heer Druyts franken zou moeten omrekenen naar euro's.

Ten derde vraagt de heer Hostekint of de aanhoudende stroom van schandalen bij het ABOS een onafhankelijk evaluatie-instrument niet noodzakelijk maakt.

In het kader van de totale herstructurering, die nu in haar eindfase zit, heb ik van bij mijn ambtsaanvaarding verklaard dat een grondige evaluatie en een grondige controle en inspectie, wat niet hetzelfde is, van groot belang zijn voor een administratie, dus ook voor het ABOS. Bij de interne reorganisatie van het ABOS in het begin van dit jaar, heb ik een aparte directie Evaluatie gecreëerd met de volgende taken.

Ten eerste vormt zij een interne audit- en methodedienst.

Ten tweede is zij een evaluatiedienst die de referentietermen voor de evaluaties door derden opstelt. Hiervoor werd in 1997 voor het eerst 25 miljoen uitgetrokken.

Ten derde moet zij de studiedienst beter uitbouwen om feedback te geven.

Ten vierde vormt ze een controle- en inspectiedienst met missies te velde, die er overigens reeds zijn geweest.

Ten vijfde moet zij het opnemen van controle- en evaluatietaken door de secties overzee stimuleren. Daarbij moeten facetten zoals ontwikkelingsrelevantie, effectiviteit en duurzaamheid aan bod komen.

Ik heb eveneens voor het eerst een budget van 50 miljoen uitgetrokken op de NGO-begrotingspost voor de evaluatie van NGO-projecten en programma's. De evaluatiedienst en de NGO-dienst stellen hiervoor samen een planning op en met de eerste evaluaties wordt in de zomer gestart.

Voor een goed begrip wil ik nog het volgende zeggen. De evaluatiedienst is een valabel instrument ter bevordering van de transparantie en de efficiëntie en moet op basis van de evaluaties een jaarverslag opmaken met aanbevelingen voor de staatssecretaris. De staatssecretaris ontvangt het ongewijzigd jaarverslag en plaatst er zijn eigen commentaar en eventuele beleidsconclusies bij. Het nog steeds ongewijzigde jaarrapport wordt dan naar het Parlement gestuurd samen met de opmerkingen en conclusies van de staatssecretaris. Het Parlement kan hierover met de staatssecretaris in gesprek gaan en bijvoorbeeld suggesties doen om in de toekomst bepaalde types van evaluaties uit te voeren. Dit zal de eerste keer gebeuren in 1998.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Hostekint voor een repliek.

De heer Hostekint (SP). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de staatssecretaris voor zijn antwoord. Bij zijn ambtsaanvaarding kreeg hij ook van het Parlement veel krediet, gezien zijn verleden bij Artsen zonder Grenzen en omdat hij uit een niet-politiek milieu kwam. Zoals hijzelf vorige week in de pers opmerkte, blijven de lijken uit de kast vallen. Hij betreurt dat. Er zijn schandalen rond allerlei projecten in de derde wereld: ontziltingsinstallaties, overbodig spoorwagematerieel en dergelijke meer. Er zijn zo'n twintig omstreden dossiers. Als gevolg van deze schandalen werd in de Kamer een opvolgingscommissie opgericht, die nu in haar eindfase zit. De schandalen gaan terug tot de jaren 80 en de staatssecretaris kan daarvoor zeker niet verantwoordelijk worden gesteld.

Toch kan ik mij niet van de indruk ontdoen dat hij bepaalde mensen in bescherming blijft nemen. Ik zal dit meteen aantonen met een voorbeeld, waarover ik vorig jaar een vraag heb gesteld.

De heer Godefroid is niet de enige, ook de heer Putman werd om dezelfde reden als de heer Godefroid uit het kabinet verwijderd. Er is ook de heer Lenaerts, die nog altijd een belangrijke functie heeft als directeur-generaal in het ABOS.

De staatssecretaris heeft zich omringd met een aantal mensen die eigenlijk niet betrouwbaar waren. De heer Godefroid werd immers aangehouden in een zaak van gesjoemel, voor de oplichting van tientallen miljoenen. Er worden bedragen genoemd tussen 10 à 20 miljoen frank. Het precieze bedrag kon echter nog niet worden berekend omdat de boekhouding naar het schijnt een puinhoop is.

Ik wens toch te herinneren aan een antwoord dat de staatssecretaris mij verleden jaar, op 4 juli 1996, gaf. Toen was de heer Godefroid nog altijd werkzaam op het kabinet als begrotingsexpert. Tegen hem liep een onderzoek van toezicht in verband met gesjoemel met vliegtuigtickets. Iedereen wist dat, want het verscheen in de pers. Ik neem aan dat de staatssecretaris dit dus ook wist toen hij in juni 1995 zijn kabinet samenstelde.

Vorig jaar stelde ik de staatssecretaris een vraag over de heren Putman en Godefroid. Ik citeer uit de *Handelingen* van 4 juli 1996: «Via de media vernam ik ook dat twee kabinetmedewerkers van de staatssecretaris niet vrij van verdenking zijn en dat die verdenking reeds bestond voor hun benoeming op het kabinet. Welke functie bekleeden zij daar en aan welke maatregel denkt de staatssecretaris?»

De staatssecretaris antwoordde: «Eén van de vermelde personen die in mijn kabinet als indicateur/inschrijver werkte», — het gaat hier om de heer Putman André — «heb ik, in het belang van het onderzoek, tijdelijk uit mijn kabinet verwijderd. Ik voeg er echter aan toe dat deze persoon door het gerecht slechts éénmaal, enkele weken geleden, is verhoord.» De heer Putman is echter nog altijd geschorst. «Een tweede persoon» — dat is de heer Godefroid — «werd, sinds hij in mijn kabinet als expert werkt, een vijfde werktijd, — nu beweert de staatssecretaris dat hij twee vijftien werkt — «nog nooit verhoord door het Hoog Comité van Toezicht, noch door het gerecht en ik heb geen kennis van bezwarte elementen tegen hem».

Nu zijn er twee zaken mogelijk. Ofwel is de staatssecretaris naïef, maar dan moet hij wel bijzonder naïef zijn. Ofwel heeft hij in juli 1996 hier niet de waarheid verteld. Het onderzoek van het Hoog Comité van Toezicht was algemeen bekend.

Dat is mijn conclusie uit dit verhaal. Als de staatssecretaris zich met mensen met een dergelijk verleden blijft omringen, dan zal er, zo vrees ik, weinig terecht komen van de hervormingen die hij met de beste bedoelingen wil doorvoeren.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME LIZIN AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LES AMÉLIORATIONS À PROPOSER QUANT AU FONCTIONNEMENT DE L'APPAREIL JUDICIAIRE À HUY»

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW LIZIN AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE MAATREGELLEN TER VERBETERING VAN DE WERKING VAN HET GERECHTELIJK APPARAAT TE HOEI»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de Mme Lizin au ministre de la Justice.

La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le président, il s'agit d'un thème d'actualité.

Votre présence, hier, à Liège, a été très remarquée, monsieur le ministre, et très appréciée quant au contenu de vos interventions.

Une demande d'explications sur un sujet aussi local vous surprend peut-être car cette problématique est fédérale. Je voudrais vous prouver que vous interpellé au sujet du nombre insuffisant de magistrats à Huy n'est pas une façon réductrice d'aborder le problème.

Si vous le souhaitez, le cas de Huy pourrait servir de test en ce qui concerne la réussite de vos propositions à l'échelon fédéral.

Pourquoi considérons-nous cet arrondissement judiciaire comme un cas particulier qui pourrait permettre de mesurer l'effet des modifications et des améliorations éventuelles ?

Depuis 1953, l'arrondissement judiciaire de Huy est le seul de Belgique à ne pas avoir été doté d'un magistrat supplémentaire. Dans tous les autres arrondissements, le nombre de magistrats a augmenté. La dernière réforme a parachevé ce mouvement mais l'arrondissement de Huy n'en a pas bénéficié, alors que les dossiers traités y sont de plus en plus nombreux également.

Cet arrondissement est un centre actif mais qui garde une taille humaine. Dès lors, les effets des nouvelles mesures y sont très rapidement perceptibles et les réformes peuvent être entreprises immédiatement. En outre, une réforme peut y être menée à très peu de frais puisque les magistrats ne demandent que deux juges: un juge du siège et un juge d'instruction.

Cette magistrature évolue dans un climat dynamique et est ouverte à la réflexion. Bien avant votre visite, ces magistrats ont effectué, de leur propre chef, un certain nombre d'analyses portant sur leur système. Ils souhaitent la modernisation et l'instauration d'un nouveau climat dynamique.

Cet arrondissement a été maltraité pendant de nombreuses années et est ouvert aux réformes. Vous pourriez donc y appliquer les mesures que vous prônez; ce test serait très utile par rapport aux réformes que vous souhaitez mener sur le plan fédéral.

À la suite des récents mouvements de contestation concernant la justice, les juges de Liège ont pris une initiative excellente: se réunir et suivre la suggestion formulée par la Commission nationale des magistrats. Je voudrais vous livrer quelques éléments importants de cette réflexion et vous interroger sur les conclusions que vous pourriez tirer de celle-ci.

Vos réponses sont importantes pour les magistrats, et ce d'autant plus qu'ils vous ont entendu, hier, à Liège, les situer dans un cadre plus global. Une approche trop globale peut toutefois occasionner un retard important. Nous vous proposons donc de vous baser sur cet arrondissement dont la taille est réduite et de traiter rapidement les problèmes qui lui sont propres.

Je voudrais reprendre quelques éléments importants de leur analyse, notamment le constat qu'une multiplication effrénée des dossiers conjuguée à l'absence totale d'augmentation du nombre de magistrats depuis trente ans a créé un découragement réel qui rend difficile, en l'absence d'une perspective d'ouverture rapide, une amélioration de la situation malgré la toute bonne volonté des intéressés.

Permettez-moi de décrire la situation du Tribunal de première instance de Huy. Avant la réforme du Code judiciaire par la loi du 10 octobre 1967, le nombre de magistrats du siège était de sept, président et vice-président compris. À l'heure actuelle, ils sont toujours au nombre de sept.

En 1970, la chambre des divorces à trois juges tenait une audience par mois. À l'heure actuelle, cette chambre qui est devenue à juge unique, siège trois fois par mois, une des audiences étant réservée à l'état des personnes.

En 1970, il n'y avait que deux chambres civiles, une à trois juges et une à juge unique.

En 1970, les juges suppléants avaient un mandat de juge unique et remplaçaient régulièrement les juges uniques empêchés, sans aucun surcroît de travail pour les autres membres du siège. Actuellement, les juges suppléants ne peuvent plus siéger comme juge unique.

*M. Moens, vice-président,
prend la présidence de l'assemblée*

En 1970, un membre du parquet siégeait dans toutes les causes fixées à l'audience du juge unique civil et rendait un avis écrit et motivé, après la clôture des débats. Actuellement, le parquet ne siége plus qu'exceptionnellement dans les affaires civiles.

Si la juridiction de la jeunesse connaît des problèmes importants à Huy comme partout ailleurs, ceux-ci sont toutefois compliqués par la surcharge énorme de travail. Le nombre de

dossiers est en augmentation exponentielle tant au civil qu'aux audiences protectionnelles. Il n'est pas rare que les audiences, alourdies par les auditions d'enfants, se terminent très tard. Alors qu'il y a peu encore, une requête déposée le 1er du mois pouvait être jugée quatre ou cinq semaines plus tard, aujourd'hui ce délai est multiplié par cinq et parfois davantage.

Monsieur le ministre, ne pourriez-vous envisager que le juge de la jeunesse, comme le juge d'instruction, se consacre entièrement et exclusivement à la section de la jeunesse? C'est le cas depuis de nombreuses années dans un arrondissement assez proche, celui de Marche. J'ajoute que, malheureusement, le juge traite aussi le référé.

Une seconde audience par semaine pourrait alors être créée, permettant aux justiciables et à leurs conseils de disposer du temps nécessaire pour exprimer leurs points de vue et, surtout, au magistrat d'être totalement disponible et de rendre une meilleure justice dans des délais raisonnables.

Le tribunal des référés connaît aussi un accroissement énorme du volume de travail: des mesures urgentes pour des concubins séparés, des référés de jeunesse et des auditions d'enfants.

Actuellement, les causes les moins urgentes sont jugées à un mois voire davantage, ce qui est un comble en matière de référé, le retard s'installant et le moindre problème de santé du titulaire unique aggravant évidemment cette situation.

En outre, nous assistons à la démoralisation de ceux qui doivent remettre des documents insatisfaisants que des greffiers surchargés doivent dactylographier en urgence, fréquemment pendant les week-ends et les jours fériés. Je puis vous assurer, pour bien connaître ces pratiques, que vraiment ils travaillent tous les week-ends.

Monsieur le ministre estimez-vous qu'il est possible de dédoubler l'audience des référés, par exemple en spécialisant un magistrat en contentieux familial ?

Autre question: pouvez-vous envisager la nomination d'une deuxième juge d'instruction à Huy ?

Permettez-moi de mentionner une anecdote. Lors du déménagement vers le nouveau palais de justice de Huy, les locaux nécessaires à un deuxième cabinet d'instruction ont été prévus. C'était évidemment avant votre arrivée à la tête du département, mais je me permets de vous signaler que ces locaux sont restés inoccupés et je pense qu'aujourd'hui ils ont été envahis par une extension de la buvette! Une décision constructive serait réellement la bienvenue.

Pour ce qui est des audiences de mœurs, on note également une multiplication des affaires de mœurs graves et délicates qui, jusqu'il y a peu, relevaient de la compétence de la Cour d'assise.

Le traitement de ces dossiers aux implications particulièrement importantes que vous connaissez et sur lesquelles je ne reviendrai pas, exige que les membres du siège en aient une connaissance approfondie, soit en en prenant tous trois connaissance avant l'audience — ce qui crée un problème de temps et de remises fréquentes dues à l'engorgement —, soit par un rapport circonstancié — lequel éviterait au greffier une lecture intégrale des pièces — et une instruction minutieuse à l'audience.

Nous souhaiterions, monsieur le ministre, que vous envisagiez la création d'une seconde chambre correctionnelle à trois juges.

Voilà ce que vous demande ce petit arrondissement dynamique, où les magistrats ont spontanément entamé une démarche d'analyse par rapport aux événements et à la surcharge qui est la leur.

Ils souhaitent obtenir un juge du siège, si possible un juge d'instruction, ainsi qu'une série d'aménagements qui rendraient leur travail plus efficace.

Sur le plan global, nous connaissons vos objectifs, monsieur le ministre, mais aussi vos problèmes budgétaires. Toutefois, si vous pouviez faire de Huy un cas test, ce serait, pour cette magistrature, un signe très positif et, pour les arrondissements concernés par la zone de Liège, la démonstration de votre intérêt pour des magistrats que j'estime être parmi les plus dynamiques de la partie francophone du pays.

M. le président. — La parole est à M. De Clerck, ministre.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Monsieur le président, lors de ma visite à Liège, plusieurs personnes, dont le président ou le vice-président du tribunal, m'ont expliqué les différents problèmes que posait le fonctionnement de l'appareil judiciaire à Huy. Il m'a ainsi été signalé qu'aucun changement n'était intervenu depuis de nombreuses années.

J'ai été très sensible à l'analyse qui m'a été présentée, mais je constate que des problèmes identiques se posent un peu partout. Les petits arrondissements ont beaucoup de charme et les tribunaux y rendent une justice très proche des citoyens, mais des problèmes particuliers d'organisation s'y posent en raison du nombre important de tâches à réaliser.

Comme vous l'avez dit, madame Lizin, de nombreuses fonctions — président, juge de la jeunesse... — doivent nécessairement être organisées dans chaque tribunal. Comme, en l'occurrence, ces fonctions sont remplies par sept magistrats seulement, des incompatibilités se manifestent et rendent l'organisation parfois très difficile.

La question de l'extension du cadre se pose dans tous les arrondissements mais elle est davantage cruciale dans les plus petits d'entre eux. Peut-être serait-il nécessaire, pour remédier à cette situation, de conclure des accords de coopération entre différents arrondissements? Je puis vous dire que toutes ces questions ont été examinées lors de ma récente visite à Liège.

Par ailleurs, le président Billen, qui est malheureusement décédé en mars dernier, m'avait écrit le 20 janvier 1997 ainsi que le 28 février 1997 pour me demander d'accélérer la procédure de nomination d'un vice-président et de porter le cadre de sept à neuf magistrats.

Pour répondre concrètement aux suggestions que vous formulez, je puis vous communiquer les éléments suivants.

En ce qui concerne la possibilité d'envisager que le juge de la jeunesse se consacre entièrement et exclusivement à la section de la jeunesse, l'article 79, alinéa 5, du Code judiciaire dispose que les juges au tribunal de la jeunesse peuvent siéger aux chambres civiles du tribunal de première instance s'ils y sont autorisés par le Roi. L'autorisation prévue par cet article n'est accordée qu'après que les autorités judiciaires en eussent fait la proposition au ministre. Aucune demande d'autorisation n'ayant été introduite, le juge de la jeunesse de Huy n'est pas autorisé à siéger dans les chambres civiles. Il n'est donc compétent que sur le plan des affaires confiées à la section de la jeunesse.

J'en viens à la possibilité de dédoubler l'audience des référés. L'examen de cette proposition appelle une étude plus approfondie sur l'organisation des travaux au sein des tribunaux et sur la spécialisation des juges. Cette étude sera confiée aux différents acteurs de la justice.

En outre, selon moi, il appartient au président du tribunal de Huy faisant fonction de procéder lui-même aux enquêtes requises au sein de son tribunal. S'il devait estimer, sur cette base, que le tribunal des référés doit être structuré, d'une manière ou d'une autre, cela pourrait parfaitement être réalisé, et ce en application de l'article 1035 du Code judiciaire.

À la suite des demandes motivées émanant des autorités judiciaires concernées, le nombre de juges d'instruction a récemment été augmenté dans les arrondissements d'Anvers, de Hasselt, de Bruxelles et de Neufchâteau. La possibilité de nommer un deuxième juge d'instruction à Huy n'a pas été étudiée, étant donné qu'aucune demande motivée ne nous a été transmise à ce jour.

J'aborde à présent la possibilité de créer une seconde chambre correctionnelle à trois juges.

En principe, la décision de créer une chambre supplémentaire au sein d'un tribunal relève de la compétence du Roi, sur avis des autorités judiciaires. Cependant, lorsque les nécessités l'exigent, le président du tribunal de première instance a la possibilité de constituer une ou plusieurs chambres temporaires soit d'office, soit à la demande du premier président de la cour d'appel, et ce en vertu de l'article 89 du Code judiciaire. Il appartient dès lors au président du tribunal de première instance de mettre en place une seconde chambre temporaire et au besoin, de faire parvenir les avis préalables à la création d'une seconde chambre par le Roi.

En ce qui concerne l'augmentation du cadre, vous avez, très habilement, évoqué la possibilité de considérer le tribunal de Huy comme un test. Cependant, il ne peut être envisagé de prendre des mesures isolées pour chaque juridiction qui introduirait une demande. Nous ne sommes cependant pas inactif dans ce domaine.

En effet, plusieurs projets de loi en cours nécessiteront l'adaptation des cadres. Ainsi, la loi sur les faillites et le concordat doit être traitée par notre assemblée dans les prochains jours; les tribunaux fiscaux seront intégrés dans le cadre; le projet de loi relatif à la procédure pénal — projet Franchimont — a été voté en commission de la Justice de la Chambre et la question du surendettement et des juges de saisie doit également être examinée. Autant de projets qui nécessiteront une augmentation générale du cadre des magistrats et du personnel judiciaire. Cette adaptation du cadre est actuellement à l'étude dans le cadre du plan pluriannuel 1998-2000 que je proposerai au gouvernement avant les vacances.

En outre, l'augmentation du cadre ne peut en aucun cas être la seule réponse aux problèmes de fonctionnement de nos juridictions. C'est la raison pour laquelle plusieurs mesures sont à l'étude ou en cours de réalisation. Je vous en citerai deux.

La première est la réalisation d'audits dans des sites pilotes tant au siège, pour instaurer les principes de la «qualité totale», qu'au parquet, grâce à la collaboration du bureau ABC du ministère de la Fonction publique. Deux initiatives ont été mises en œuvre à Namur et à Bruges en vue d'un meilleur fonctionnement des tribunaux. Nous espérons reprendre ces initiatives dans les autres arrondissements le plus rapidement possible.

Nous préparons également une modification du Code judiciaire qui permettra une plus grande flexibilité dans la désignation des juges grâce, par exemple, à la mise en place de juges de complément; ces derniers ne seraient pas désignés pour un seul arrondissement mais pourraient être déplacés vers d'autres connaissant des problèmes importants.

Enfin, toujours dans le cadre d'une plus grande flexibilité, nous envisageons également la possibilité pour un juge du tribunal du travail de siéger au tribunal correctionnel dans les dossiers de droit pénal social.

Toutes ces mesures actuellement en préparation ont pour objectif de réduire l'arriéré judiciaire, de prévoir une meilleure organisation et de mettre davantage de personnel à la disposition des tribunaux où prévaut une situation difficile.

L'élément fondamental de ma réponse est donc une augmentation des cadres. Une discussion est en cours à ce sujet. Le budget sera établi avant les vacances au-delà desquelles, en principe, les décisions prises en la matière seront exécutées.

Les éléments tels que le nombre d'habitants, la charge de travail, etc., seront décisifs dans la modification des cadres partout en Belgique.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER VANDENBERGHE AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE BESTAANDE PROBLEMEN BIJ HOLDINGMAATSCHAPPIJEN EN DE MOGELIJKE BELANGENCONFLICTEN TUSSEN AANDEELHOUDERS»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. VANDENBERGHE AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LES DIFFICULTÉS QUI EXISTENT AU NIVEAU DE LA DIRECTION DES SOCIÉTÉS HOLDINGS ET LES CONFLITS D'INTÉRÊTS QUI PEUVENT SURGIR ENTRE LES ACTIONNAIRES»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vandenberghe aan de minister van Justitie.

Het woord is aan de heer Vandenberghe.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mijnheer de voorzitter, de fusies en herschikkingen in de grote holdings van de groepen Brussel Lambert, Lyonnaise des Eaux en Suez stellen een aantal beginselen van de regelgeving en het goed fatsoen omtrent de vennootschappen in België in vraag.

De verdeling van de bestuursmandaten heeft aanleiding gegeven tot beschouwingen allerhande over de aard van het kapitalisme zoals dit in België tot uiting komt in de besluitvorming van de grote ondernemingen. Het uitwisselen van bestuurders verloopt nog sneller dan het uitwisselen van spelers op de voetbalmarkt en dit is veelbetekenend. Kruisparticipaties, strategische en niet-strategische ondernemingen, de hele wereld van de holdingmaatschappijen kwam in de publieke aandacht.

Ik wil een aantal vragen stellen over drie punten: de gelijke behandeling van de aandeelhouders, de onafhankelijkheid van het management en het behoud van een eigen industrieel en financieel weefsel in België.

Wat het eerste punt betreft, zien wij dat in België nog vaak wordt uitgegaan van een referentie-aandeelhouder. Deze vervult, naargelang van de beoordeling van de situatie, afwisselend de taak van kapitaalverschaffer en van strateeg. Indien dit echter gebeurt in een web van al dan niet met elkaar verwante vennootschappen rijzen er allerlei belangenconflicten. De andere aandeelhouders — de niet-referentie aandeelhouders — en de andere spelers in de vennootschap kunnen dan al snel het slachtoffer worden van deze situatie. De razendsnelle evolutie op de wereldmarkten en het verruimen van onze horizon over de grenzen heen zetten de fundamentele tekortkomingen van wat ik het «Franse machtsmodel in de grote onderneming» durf te noemen, in de verf. Het steeds meer technische karakter van de beslissingen en de daarmee gepaard gaande noodzaak aan specialisering maken het een kapitaalverschaffer aartsmoeilijk om tegelijkertijd ook nog strateeg te zijn. De strateeg wordt met hetzelfde probleem geconfronteerd.

In wezen is hier het fundamentele vraagstuk van de verhouding tussen economie en samenleving aan de orde. Het vasthouden aan een model waarbij het belang van de machtsverwerving op zich het haalt op elementaire economische en sociale overwegingen, is politiek achterhaald. Het model moet worden herzien. De steeds verdergaande efficiëntie van de financiële markten, in de strikt economische zin, toont de weg naar een onderneming waarin de aandeelhouderswaarde en de aandeelhoudersgelijkheid op de voorgrond treden en waarin de beurs een rol moet spelen.

De regering kondigde in dit kader recentelijk een initiatief aan inzake de zogenaamde autonome NV. De taken van de raad van bestuur, het management, de aandeelhouders zal beter worden gedefinieerd en de verdeling tussen de drie organen zal worden herzien. Het debat over de autonome NV kan trouwens worden gesitueerd in het modeverschijnsel dat nu aan de orde is tijdens alle grote vergaderingen van «clubs», zoals de Lions Club, namelijk het *corporate governance*.

In het april-nummer van het tijdschrift van het VKW, *Ondernemen*, is daarover een interessante bijdrage verschenen. Ik blijf even stil staan bij het artikel hierin van professor Daems over de eigen rol van het management, van de raad van bestuur en van de aandeelhouders. Die eigen rol moet worden ingevuld om tot een goed bestuur van de vennootschap te komen. Het management moet de strategie van de onderneming formuleren. De strategie die het management voorlegt, moet door de raad van bestuur kritisch worden geëvalueerd en de raad van bestuur moet het management ondervragen over de functionaliteit van deze opties. De aandeelhouders moeten ten slotte in de eerste plaats proberen het vermogen te maximaliseren, maar dan met de nodige nuances.

Volgens mij is het uitgangspunt van professor Daems verdedigbaar omdat het de eigen rol van die drie instanties in een goed bestuur van een vennootschap aan de orde brengt en duidelijk maakt — wat volgens mij de juiste opvatting is — dat de eigenaardigheid, de maatschappelijke waarde van een onderneming, niet kan worden teruggebracht tot de waarde van het aandeel, in eigenaardigheden uitgedrukt.

In de ondernemingswereld bestaan daarover uiteenlopende opvattingen. Sommigen zijn van oordeel dat het hier zou gaan om een onteigening en dat de regelgevende inmenging in de vennootschapsstructuur niet verantwoord zou zijn.

Mijns inziens moet het debat niet worden afgesloten. Het is een interessant debat. Bij velen, ook bij degenen die het vrije ondernemingsschap genegen zijn, leeft de opvatting dat wat de afgelopen maanden te zien was in het land — het spel met de Russische poppen waarbij men 's avond gaat slapen als lid van een bepaalde onderneming en 's morgens opstaat als lid van een andere onderneming omdat er in Parijs een goed glas champagne werd gedronken — ons terugbrengt tot de negentiende eeuw, de tijd dat Leopold II in Parijs verbleef. Daaraan moet dringend een einde worden gemaakt. Er moet een grotere doorzichtigheid komen en de ondoorzichtige werking met een waterval van holdings en tussenholdings die elkaar controleren en waarvan de belangen steeds onduidelijker worden, roept vragen op over het goed bestuur van vennootschappen.

Een eerste vraag uitgaande van de gelijke behandeling van alle aandeelhouders is, of er geen dringende maatregelen nodig zijn om de evenwaardige behandeling van alle aandeelhouders van deze vennootschappen te verzekeren.

Een tweede vraag heeft betrekking op de onafhankelijkheid van het management. In de opvatting over het management van een vennootschap zoals zo-even weergegeven, is het duidelijk dat het verschuiven van aandelenpakketten — alsof we uitgenodigd zijn op een geëvolueerd monopolyspel — het goed management in het gedrang brengt. Wij moeten er ons dan ook over bezinnen of de kettingholdings nog kunnen blijven voortbestaan en of ze nog nut hebben in een modern economisch bestel. Wij zijn er reeds sedert jaren van overtuigd — ik verwijs terzake naar de Duitse literatuur en ook in de Duitse ondernemingsstructuur komt dat zeer goed tot uiting — dat het management over een zekere marge moet beschikken om autonoom beslissingen te kunnen nemen.

Het in elkaar schuiven van verschillende structuren werkt de economische efficiëntie zeker niet in de hand; de onduidelijkheid dient evenmin het belang van de actoren in de ondernemingen. Bij de recente perikelen rond de fusie van de groep Suèz met Lyonnaise des Eaux hebben de Generale Maatschappij en Tractebel zelfs moeten zoeken naar een aanvaardbare statutaire regeling om in de raden van bestuur waarborgen te krijgen voor het door het management gewenste onafhankelijk bestuur.

De wetgeving op de vennootschappen bevat sinds de hervorming van 1995 de artikelen 60 en 60bis die de belangenconflicten regelen. Bij de bespreking in het Parlement werd de hoop uitgesproken dat aanpassing van artikel 60 en de invoering van een artikel 60bis niet alleen voor de aandeelhouders grotere transparantie en zekerheid zou teweegbrengen, maar ook voor de bestuursleden en de bedrijfsleiding wanneer tegenstrijdige belangen in het spel zouden komen. Er werd vooral veel verwacht van artikel 60bis dat de procedure regelt voor beursgenoteerde bedrijven waarvan de raad van bestuur op het punt staat om een beslissing te nemen die een belangrijke aandeelhouder een vermogensvoordeel oplevert. De onzekerheden die de fusie van de groepen Suèz en Lyonnaise des Eaux met zich brachten en de Belgische belangen die hiermee verweven waren, tonen aan dat deze wet niet op punt staat en niet alle problemen ondervangt. Ik verwijs in dit verband naar de moeilijkheden die men heeft gekend bij de besluitvorming in het kader van de raad van bestuur van Tractebel.

België is een klein land met zeer veel holdings. Dat betekent dat er iedere dag een belangenconflict ontstaat. Onlangs nog heeft de voorzitter van de commissie voor de Financiën en het Bankwezen, de heer Dupla, een aantal pertinente verklaringen afgelegd over het voorzitterschap van Tractebel. Hij oordeelt dat het hier hoe dan ook gaat om een belangenconflict.

Het blijft echter bij deze vaststelling. Er volgt geen reactie, nochtans worden heel wat mensen voor de rechtbanken gedaagd voor zaken die maatschappelijk gezien heel wat minder belangrijk zijn. Dit is geen gunstige evolutie. Er is behoefte aan een vennootschapskader dat zekerheid en transparantie biedt. De recente fusies tonen dat met de huidige regelgeving niet wordt voldaan aan de voorwaarden van transparantie, duidelijkheid en zeker-

heid. Gelet op het belang van de vennootschappen in een samenleving die steunt op een vrije economische productie, moet de onafhankelijkheid van het management worden verzekerd. Wat doet de regering om de onafhankelijke opdracht van het bestuur te verzekeren?

In de derde plaats wil ik het hebben over het behoud van het eigen industriële en financiële weefsel. Ik ben geen specialist terzake en het is duidelijk dat door de globalisering en de Europese eenheidsmarkt de vraag naar de nationaliteit van de vennootschap minder stringent wordt. Toch mag dit ons niet blind maken voor de problemen die kunnen ontstaan. Het is niet uitgesloten dat wij op een dag worden geconfronteerd met neokolonialisme. We kunnen in een situatie terecht komen waarbij de werkelijke macht niet meer in het land aanwezig is, alhoewel het parlementaire ritueel toch verder gaat. Ik bedoel dat landgenoten die betrokken zijn bij de werking van een dergelijke vennootschap, omwille van het feit dat ze niet de nationaliteit hebben van de referentie-aandeelhouder, geen rol meer kunnen spelen in het management of de raad van bestuur van die vennootschap.

De Vlaamse economie die het, gelukkig voor het land, goedstelt — ik bedoel hiermee niets negatiefs ter opzichte van anderen — bewijst dat de performante ondernemingen kunnen groeien wanneer zij een plaatselijke basis hebben. Vele kleine en middelgrote ondernemingen in Vlaanderen zijn succesrijk geworden omdat zij plaatselijk waren ingeplant waardoor zij konden rekenen op het enthousiasme en de wil tot slagen van de plaatselijke bevolking of van goed bekende bestuurders of vennoten.

Het is belangrijk dat ons land een rol blijft spelen in de economie. Gezien het sociale belang van de economie kan niet worden gesproken van een strategie die het Belgische belang verdedigt, indien niet wordt tegemoetgekomen aan de beginselen van behoorlijk bestuur.

Vindt de regering dat er op dit vlak problemen rijzen of dat er maatregelen moeten worden genomen, eventueel in het kader van een nieuwe NV, om het behoud van het eigen industriële en financiële weefsel te bevorderen, zonder daarbij ook maar in enige mate afbreuk te doen aan de van toepassing zijnde Europese regelgeving? Ik ben mij ervan bewust dat het om een delicaat evenwicht gaat.

De voorbije maanden is duidelijk gebleken dat er in ons land problemen zijn op het vlak van de vennootschapsstructuur, die een weerslag hebben op de ondernemingsstructuur. Het wordt tijd dat wij een nieuwe richting inslaan. De sleutelwoorden voor gezonde, dynamische en vooral goed uitgebouwde vennootschappen zijn: transparantie en efficiëntie. Het is belangrijk dat iedereen weet waaraan zich te houden zonder dat de positie van de ene, de andere in de schaduw plaatst. Duidelijke regels moeten onnodige botsingen en machts spelletjes voorkomen.

Er rijzen dus vragen over de positie van de aandeelhouders en over de verhouding van het management tot het aandeelhouderschap en het bestuur, maar er is ook onrust over de toekomst van onze eigen industriële en financiële instellingen.

De voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer Swaen treedt opnieuw als voorzitter op

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de voorzitter, het verheugt mij dat men mij eens een vraag stelt die niets te maken heeft met strafrecht. Het doet ook deugd dat ik als minister van Justitie van gedachten kan wisselen over de grondslagen van ons economisch weefsel. De heer Vandenberghe had deze vraag overigens ook kunnen stellen aan de minister van Economische Zaken of aan de eerste minister aangezien het gaat over de belangen van het land.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mijnheer de minister, ik heb deze vraag tot u gericht omdat ik een antwoord wens.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — U doet mij te veel eer aan, mijnheer Vandenberghe.

Een groot deel van de problemen waarmee wij op het ogenblik worden geconfronteerd, hebben inderdaad te maken met justitie. Dit is ook het geval met deze problematiek. Het gaat immers om maatschappelijke en economische keuzes die kunnen worden vertaald in ons vennootschapsrecht.

Het vennootschapsrecht bevat een aantal mechanismen die goed functioneren en andere die onlangs zijn gewijzigd. In het regeerakkoord is men ervan uitgegaan dat na de recente wijzigingen van het vennootschapsrecht een zekere stabiliteit zou worden beoogd. Het was dus niet de bedoeling het debat te heropenen over de structuren, over de problematiek van artikel 60bis, over de problematiek van de NV's en over de omzetting en de beperking van stemrecht. Dit debat werd onder de vorige regering gevoerd en heeft geleid tot een relatief brede herziening van het vennootschapsrecht. Men was van oordeel dat het opportuun was deze materie gedurende een periode ongemoeid te laten.

Het enige initiatief dat ik tot op heden in dit verband heb genomen, is de codificatie, het herschrijven van alle artikelen met betrekking tot het vennootschapsrecht. Dit was noodzakelijk omdat wij door de talrijke disparate initiatieven de basisteksten nog moeilijk konden terugvinden.

Het document is goedgekeurd in de Ministerraad en bevindt zich thans bij de Raad van State. Het gaat hier dus niet om een wijziging ten gronde, maar om een poging de wetgeving toegankelijker te maken.

De heer Vandenberghe heeft terecht gewezen op de vele gezelschappen die geregeld discussiëren over de problematiek van de *corporate governance*, waarover sir Cadbury studies heeft gemaakt.

Deze problematiek is in ons land nog prangender geworden, onder meer ingevolge de problemen bij enerzijds Lyonnaise des Eaux, Tractebel en Suez en anderzijds bij Renault. Aspecten als mundialisering, het nemen van buitenlandse beslissingen en het gebrek aan autonomie van de vennootschappen in ons land hebben het debat nog versterkt.

Wij zouden het debat kunnen openen over artikel 60, dat ertoe strekt de problemen op te vangen ingevolge tegenstrijdige belangen bij bepaalde concrete handelingen, en artikel 60bis, dat het systeem heeft uitgebreid tot bepaalde groepen.

Wij worden echter steeds meer geconfronteerd met structurele belangentegenstrijdigheid, waarbij de activiteit van de ene maatschappij — bijvoorbeeld Lyonnaise des Eaux — en deze van de andere — in dit geval Tractebel — concurrentieel zijn, terwijl de moedervennootschap de facto over beide de leiding heeft. Met andere woorden, het gaat niet over een concrete handeling zoals een verkoop, een aankoop of een individuele beslissing, maar over een structureel probleem.

Om dit op te lossen, zouden wij in feite een artikel 60ter moeten invoegen. Hierover werd tot op heden nog niet gediscussieerd. Het lijkt me wel de moeite waard dit te overwegen.

Defensief redenerend kan men zich afvragen hoe men kan blokkeren en de problemen aanpakken. Positief aan de discussies die momenteel worden gevoerd, is dat vanuit diverse basisredeneringen wordt gezocht naar een manier waarop een vennootschap moet worden gestructureerd opdat het belang van de vennootschap zou primeren op de belangen van de holdingmaatschappij en de referentieaandeelhouders.

Dit vormt een onderdeel van de discussie over de *corporate governance*. Van een vennootschap wordt in feite meer verwacht dan het louter dienen van de belangen van de aandeelhouders. De maatschappelijke verbondenheid, de betrokkenheid, het sociaal aspect, de verankering en het economisch belang voor de omgeving, de stad en de regio worden thans belangrijker, wat ik een positieve evolutie vind.

Vanuit deze ruime maatschappelijke discussie rijst uiteraard de vraag hoe vennootschappen moeten worden georganiseerd.

Een tweede element is dat steeds uitdrukkelijker geopteerd wordt voor een publieke vennootschap en dat steeds meer een beroep wordt gedaan op de kapitaalmarkt. Als men het geld bij de burger gaat ophalen, moet hij ook op een behoorlijke manier in

het bestuur worden vertegenwoordigd. Dit vergt een nieuwe visie op de samenstelling van de bestuursorganen van de vennootschap.

Daarbij mag men niet onderschatten — en zelf doe ik dat alleszins niet — dat de holdings in ons land een lange traditie achter zich hebben. Vele van onze grotere ondernemingen zijn erg verknocht aan de holdings. Wij mogen niet de illusie koesteren dat dit met toepassing van een of ander wetsartikel snel kan worden gekeerd.

De positieve aspecten van de referentieaandeelhouders voor de transparantie van het economisch leven werden steeds in de verf gezet. Zelf ben ik er echter van overtuigd dat deze trend wellicht definitief voorbij is. De transparantie van het ondernemingsschap en de maatschappelijke verantwoording zullen wellicht niet langer hoofdzakelijk via de referentieaandeelhouders of de holdingmaatschappijen worden verzekerd, die via kleine aandelenpakketten zeer veel macht uitoefenen. Dit fundamentele probleem dat alom de kop opsteekt, moet ongetwijfeld verder worden uitgediept. Op korte termijn is dit niet mogelijk, ik maak me daarover geen begoochelingen. We moeten er ons overigens voor hoeden geen andere negatieve fenomenen in het leven te roepen.

Tegen de achtergrond van de *corporated governance* wordt dit een boeiend debat. Wij moeten daaraan deelnemen, de regering heeft dat alleszins reeds gedaan en heeft aan de minister van Justitie de opdracht gegeven een wetsontwerp voor te bereiden waarin de hierboven voorgestelde opties omtrent onder andere de autonome vennootschappen, een vaste vorm krijgen.

De autonome vennootschap is een variatie van de naamloze vennootschap. Door de combinatie van een beperkt stemrecht voor de aandeelhouders met de aanwezigheid van een minimum aantal onafhankelijke bestuurders met een bijzondere bevoegdheid wordt een nieuw evenwicht nagestreefd. Deze bestuurders kunnen tussenkomen volgens een aantal welbepaalde procedures. Door het invoeren van twee types van bestuurders wordt, overeenkomstig de ideeën van de *corporated governance*, de versterking van de rol van de raad van bestuur beoogd, veeleer dan die van de aandeelhouders of van het management.

Het is nu mijn opdracht om aan deze opties vorm te geven. Centraal in de discussie staat nu de vraag of we al dan niet zullen overgaan tot het verplicht invoeren van het statuut van de autonome vennootschap voor de vennootschappen die bijvoorbeeld ter beurze zijn genoteerd of een bepaalde kapitalisatiegraad hebben bereikt, met andere woorden voor de grootste ondernemingen die de financiële markten voor miljarden hebben aangeboord.

Ik ben de mening toegedaan dat het beter is om het debat open te houden, om de nieuwe ideeën te lanceren en de keuze voor dit statuut vrij te laten. Uiteraard moet de overgang naar dit systeem worden aangemoedigd. Een verplichte invoering zou wellicht talloze achterdeurtjes openen en aanzetten tot het creëren van ontwijkingsmechanismen.

Hierover wordt dus gedebatteerd. Ook het debat over het al dan niet verplichte karakter moet worden gevoerd. Sinds de regering beslist heeft om op dit punt verder initiatieven te nemen, komen er van alle kanten teksten en vragen. De Commissie voor het Bank- en Financiewezen, maar ook het VBO en het VKW hebben op dit terrein initiatieven genomen. Ook de beursautoriteiten hebben een en ander gedaan rond een code en een deontologie. Al deze zaken kunnen het debat verder voeden en waarschijnlijk zullen wij komen tot een spontane wijziging in het bestuur van de vennootschappen. Daarop aansluitend moeten wij nagaan welke wetgevende initiatieven kunnen worden genomen om de beweging verder te ondersteunen.

Tot zover enkele bedenkingen bij dit onderwerp. Ik wil zeker niet zeggen dat het debat hiermee is afgerond. Wij zullen de discussie ongetwijfeld moeten voortzetten.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandenberghe.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik ben het met hem volmondig eens dat het debat niet is afgesloten. Ik wijs hem echter op de grote maatschappelijke belangstelling voor deze problemen en op de sociale weerslag ervan op het terrein. Deze problematiek moet dan ook het voorwerp van onze bezorgdheid blijven uitmaken en wij mogen het debat niet als voorwendsel gebruiken om de komende jaren niets te doen.

De minister heeft in verband met behoorlijk bestuur verwezen naar een Engelse lord — wie komt daar meer voor in aanmerking dan een lord — maar hier is het een beetje zoals met de sociale zekerheid. De sociale zekerheid, wordt vaak gezegd, komt van Beveridge, maar in feite werd ze ingevoerd door Bismarck. Zo geeft de Duitse ondernemingsvorm, de NV, reeds een betere bescherming aan het management en zorgt hij voor een onafhankelijke raad van bestuur. Dit werkt reeds tientallen jaren zeer succesvol.

Ik dring er dan ook op aan deze formule in overweging te nemen voor nieuwe NV's. Ik ben het ermee eens dat het niet evident is deze formule plots voor alle NV's op te leggen, maar wellicht moeten voor de op de beurs genoteerde naamloze vennootschappen wel bijkomende maatregelen worden genomen, omdat daar de referentieaandeelhouder gemakkelijker misbruik kan maken van zijn positie.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. DESMEDT AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LA SITUATION DIFFICILE AU TRIBUNAL DE PREMIÈRE INSTANCE ET AU PARQUET DU PROCUREUR DU ROI DE BRUXELLES EN FONCTION NOTAMMENT DE LA LÉGISLATION SUR L'EMPLOI DES LANGUES EN MATIÈRE JUDICIAIRE»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER DESMEDT AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE MOEILIJKE SITUATIE BIJ DE RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG EN HET PARKET VAN DE PROCUREUR DES KONINGS TE BRUSSEL, MEER BEPAALD IN HET LICHT VAN DE WETGEVING OP HET GEBRUIK DER TALEN IN GE-RECHTSZAKEN»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de M. Desmedt au ministre de la Justice.

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, il y a pratiquement un an, le 25 juin 1996, j'interrogeais le ministre en séance publique de la commission de la Justice sur sa politique en matière de nominations au Tribunal et au Parquet de Bruxelles, sur la base de la législation sur l'emploi des langues en matière judiciaire.

À l'époque, ce problème soulevait peu d'intérêt et n'était connu que de quelques initiés. Il résultait du refus du ministre, de nommer au Tribunal et au Parquet de Bruxelles des candidats qui ne justifiaient pas de la connaissance de la seconde langue, le nombre de bilingues légaux exigé par la loi du 15 juin 1935, soit les deux tiers du cadre, n'étant pas atteint.

Aujourd'hui, la situation s'est aggravée puisque le ministre maintient son point de vue et le problème est largement évoqué, notamment par les magistrats eux-mêmes.

Il y a actuellement huit places vacantes au Tribunal et sept au Parquet de Bruxelles. Celles-ci doivent, en principe, revenir à des candidats francophones en raison du volume des affaires françaises et de la proportion actuelle de magistrats des deux rôles.

Mais, dans la mesure où les candidats n'ont pas réussi l'examen linguistique, le ministre refuse de les nommer et le nombre de places vacantes ne cesse d'augmenter alors même que le cadre existant est en soi insuffisant et que l'arriéré judiciaire, surtout en matière civile, prend des proportions alarmantes.

Pour remédier à cette situation, j'ai déposé, le 2 septembre 1996, une proposition de loi réduisant de deux tiers à 25 % le nombre obligatoire de bilingues légaux. Cette proposition est à l'ordre du jour de la commission de la Justice mais la majorité tente, si je puis dire, de noyer le poisson en faisant procéder à de nombreuses auditions, notamment sur la difficulté des examens linguistiques, de sorte que je ne suis guère optimiste sur l'issue parlementaire de cette proposition.

Le fond du problème est que cette exigence — manifestement impossible à atteindre et qui ne le fut d'ailleurs jamais depuis 1935 — des deux tiers de bilingues, n'est pas justifiée puisque les magistrats ne peuvent siéger que dans la langue de leur diplôme.

Les prédécesseurs du ministre ont bien compris le problème et l'ont apprécié correctement puisqu'en l'absence de candidats bilingues légaux, ils ont nommé d'autres candidats en vue d'assurer le fonctionnement de ce service public capital qu'est la justice.

M. le ministre s'y refuse donc en invoquant une jurisprudence du Conseil d'État qui considère, notamment dans un arrêt du 26 mars 1997, que le quota de magistrats bilingues est une prescription impérative et non un simple objectif à atteindre dans la mesure du possible.

À l'égard de cet arrêt, il faut observer tout d'abord que le moyen a été soulevé d'office par le Conseil d'État et donc, que la question du caractère public de cette disposition n'a pu être débattue.

Par ailleurs, pour que le Conseil d'État soit saisi, il faut, en principe, qu'un candidat bilingue légal évincé introduise un recours, ce qui est actuellement impossible puisque le ministre ne dispose pas de candidats remplissant cette condition.

L'article 40 de la loi du 15 juin 1935 précise quelles sont les règles prescrites à peine de nullité, et les quotas de bilingues au Tribunal de Bruxelles n'y figurent pas. Pareil argument aurait pu être développé devant le Conseil d'État mais n'a pu l'être puisque le problème a été soulevé d'office par la juridiction administrative.

Enfin, le principe de la continuité du service public de la justice pouvait justifier la nomination de candidats non bilingues.

Durant un an, le ministre a répété que la situation allait se débloquer puisque des candidats allaient, selon lui, réussir l'examen linguistique et qu'ils seraient aussitôt nommés. On en arrive ainsi à privilégier le bilinguisme par rapport à toute autre considération, alors même que les magistrats ne peuvent siéger que dans la langue de leur diplôme, ce qui démontre bien l'absurdité de la situation.

Quoi qu'il en soit, les espoirs du ministre se sont révélés vains puisqu'il ne dispose actuellement d'aucun candidat qui soit bilingue légal.

Pour résoudre cette situation qui s'apparente de plus en plus à la quadrature du cercle, le ministre a fait part d'une série de propositions que l'on retrouve dans une note de travail du ministre de la Justice, datée du 21 mai dernier.

Dans cette note, on invoque d'abord la jurisprudence du Conseil d'État dont j'ai déjà parlé. Il faut rappeler que dans un arrêt rendu le 9 octobre 1996, le Conseil d'État souligne que si l'application d'une règle impérative soulève de graves difficultés, il appartiendra au législateur de la modifier.

Cependant, la note du ministre se base essentiellement sur la position du Conseil d'État pour refuser actuellement des nominations de magistrats qui ne seraient pas des bilingues légaux. Comme je l'ai dit, l'intervention du Conseil d'État n'est possible qu'en cas de recours d'un bilingue évincé; par ailleurs, cette juridiction semble ne tenir aucun compte de l'article 40 de la loi du 15 juin 1935 ni de la nécessité d'assurer le fonctionnement de la justice.

Que propose concrètement le ministre ?

Tout d'abord, de longues considérations sont émises sur les examens linguistiques. Le ministre affirme que la participation aux examens sera intensifiée, que le pourcentage de réussite sera maximalisé, que ces examens feront l'objet d'une évaluation et, enfin, qu'ils seront diversifiés. Tous ces propos sont plus étonnants les uns que les autres.

Pour intensifier la participation aux examens, le ministre prévoit une plus grande publicité, ce qui est un peu court.

Par ailleurs, que peut signifier «maximaliser le pourcentage de réussites, au-delà de la formule»?

M. le ministre va-t-il faire pression sur le jury pour faciliter les épreuves ou diminuer la sévérité des appréciations? Il annonce, certes, des cours accélérés consistant en dix jours passés chez Berlitz, mais les bilingues sérieux sont convaincus que cela ne pourra suffire. On dit que lors des derniers examens au mois d'avril dernier, des pressions auraient été exercées sur des membres du jury pour que le pourcentage de réussites soit plus élevé. Je ne veux cependant accorder aucun crédit à ces rumeurs.

M. le ministre semble envisager certains assouplissements à la difficulté des examens, mais je reste très sceptique à cet égard dans la mesure où il ne peut évidemment pas se substituer au jury.

Reste la distinction entre connaissance approfondie et connaissance suffisante mais, dans la mesure où le ministre maintient l'exigence d'une connaissance approfondie pour deux tiers des magistrats — page 12 de la note —, cela ne changera rien à la situation existante.

Lors de son audition à la commission de la Justice du 20 mai dernier, M. le procureur du Roi Dejemeppe, à qui je veux témoigner mon estime dans les moments difficiles qu'il traverse, a souligné qu'il est illusoire de demander aux deux tiers des magistrats de Bruxelles une connaissance active de haut niveau alors que la pratique n'en atteste pas l'utilité, sinon pour les chefs de corps et de juridiction ainsi que pour les juges de paix et de police. De ce point de vue, ajoute le procureur du Roi, la proportion de deux tiers de bilingues est sans rapport avec la réalité tandis que sociologiquement, elle paraît inaccessible. Une réduction à un quart est plus raisonnable mais ce quota restera difficile à atteindre au parquet.

Le procureur prône, par ailleurs, une connaissance passive de la seconde langue pour l'ensemble des magistrats de Bruxelles et l'instauration à cet égard d'un jury *ad hoc*. Dans l'immédiat, le procureur plaide pour un changement d'option du ministre afin de ne pas compromettre davantage le fonctionnement des services judiciaires à Bruxelles.

Je puis, en ce qui me concerne, souscrire pour l'essentiel à ces propositions. Malheureusement, ce n'est pas du tout dans cette direction que s'oriente la note du ministre. Celle-ci annonce en effet le dépôt d'un projet de loi abrogeant la restriction qui empêche les magistrats bilingues légaux de siéger dans la seconde langue. Ce projet permettra, dit la note, de renforcer l'importance du bilinguisme et d'encourager l'emploi de la seconde langue.

Ainsi donc, le ministre s'engage résolument dans une voie qui entend revenir aux options anciennes alors que l'exigence de ne laisser les magistrats siéger uniquement dans la langue de leur diplôme, était initialement une exigence flamande suivant laquelle un justiciable ne pouvait être valablement jugé que par un magistrat appartenant à sa communauté. Mais bien entendu, dès que cette exigence risque de se retourner contre les Flamands, on veut modifier les règles du jeu.

Je voudrais encore épingler quelques passages significatifs de la note du ministre: «Il ressort de ce tour d'horizon que les prescriptions en matière de bilinguisme, telles que prévues par la loi du 15 juin 1935, ne suscitent aucun problème dans la majorité des juridictions bruxelloises.»

Je lis encore: «On s'est fondé sur le fait que la pénurie de candidats bilingues est d'abord un phénomène passager et non structurel auquel on pourra remédier à court terme.»

Quand on sait que l'exigence légale de deux tiers de bilingues légaux n'a jamais été atteinte ni au tribunal de première instance ni au parquet, on peut apprécier toute la saveur de ces propos. Il est vrai que le tribunal de commerce ne connaît pas de problème,

mais il comprend au maximum vingt magistrats professionnels, alors que le tribunal de première instance et le parquet comptent deux cent magistrats. La comparaison n'est donc pas pertinente.

Enfin, dernière citation: «Tout un chacun doit être convaincu que le bilinguisme constitue une grande plus-value et offre des opportunités de carrière supplémentaire à Bruxelles. Pour les sujets de droit également, il est essentiel de pouvoir être assisté autant que possible dans la langue maternelle.»

Ce verbiage est contradictoire puisque, d'une part, on affirme l'intérêt du bilinguisme mais que, d'autre part, on souligne que le justiciable doit pouvoir être assisté «autant que possible» dans sa langue maternelle. Les termes «autant que possible» ne peuvent être admis. À Bruxelles, le justiciable, tant francophone que flamand, doit pouvoir être accueilli et jugé dans sa langue.

La vérité est que l'exigence du bilinguisme pour les deux tiers des magistrats à Bruxelles n'a pas de justification objective. Au pénal, le prévenu choisit la langue de la procédure et, au civil, ce sont les éléments du dossier qui doivent déterminer cette langue.

Certes, il arrive que dans des dossiers, tant au pénal qu'au civil, certaines pièces soient dans l'autre langue mais à cet égard, un bilinguisme passif du magistrat doit suffire.

Il apparaît donc qu'une exigence de bilinguisme actif et approfondi pour deux tiers des magistrats ne répond qu'à des positions de principe sans correspondance réelle avec la situation existante.

J'aimerais dès lors savoir, monsieur le ministre, si actuellement, le point de vue que vous défendez vous est personnel ou s'il s'agit de la position officielle du gouvernement.

Ce dont les justiciables ont besoin, c'est d'être avant tout jugés par des magistrats compétents. Le principe appliqué depuis plus de vingt ans et suivant lequel les causes sont jugées par un magistrat ayant obtenu son diplôme dans la langue de la procédure donne satisfaction à tous. Lors de votre rencontre récente avec des magistrats bruxellois des deux rôles linguistiques, cela vous a été confirmé, et des magistrats néerlandophones ont souligné qu'ils ne souhaitaient pas être amenés à siéger dans des affaires de l'autre rôle linguistique, pareille tâche étant fort complexe; ces magistrats estiment par ailleurs qu'ils ont suffisamment de dossiers à traiter dans leur propre langue.

Par ailleurs, on peut se demander si le fait de permettre aux magistrats bilingues de siéger dans l'autre langue résoudra les problèmes. En effet, le nombre de magistrats de chaque rôle linguistique est déterminé, suivant l'article 43, paragraphe 5, de la loi du 15 juin 1935, d'après le nombre de chambres qui connaissent des affaires en français et en néerlandais.

Actuellement, il y a, au Tribunal de Bruxelles, 40 chambres françaises et 20 chambres néerlandaises de sorte que le principe de deux tiers de magistrats francophones doit continuer à s'imposer. Dès lors, le problème de manque de bilingues légaux persistera, à moins que par un simple arrêté royal, vous ne modifiez le règlement du tribunal en créant un grand nombre de chambres bilingues, ce qui ne permettrait plus d'établir la proportionnalité entre des affaires des deux rôles linguistiques.

Vous pourriez alors nommer un grand nombre voire une majorité de magistrats néerlandophones, ce qui correspondrait à la lettre, mais non à l'esprit de la loi et ne refléterait plus la réalité de l'arrondissement judiciaire.

Est-ce dans cette voie que vous comptez vous engager, monsieur le ministre?

Devant la situation actuelle désastreuse, un cadre insuffisant et non rempli — il manque huit juges et sept substituts — vous vous contentez d'affirmer «qu'il est quasiment certain qu'en septembre prochain, un certain nombre de candidats disponibles rempliront toutes les conditions linguistiques». Vous aviez affirmé la même chose avant les examens d'avril et vous vous êtes complètement trompé. La seule solution est de réduire le nombre légal de bilingues, cette exigence ne répondant à aucune réalité et s'avérant, au surplus, impossible à rencontrer.

Ne croyez pas, monsieur le ministre, que je sois obsédé par les problèmes linguistiques, mais il faut constater que le problème de l'arriéré judiciaire est de plus en plus préoccupant, au point de saper les fondements même de l'État de droit. À Bruxelles, ce phénomène est encore accentué par les exigences linguistiques

excessives et irréalisables. Comme ministre de la Justice, il vous appartient d'assurer le bon fonctionnement de ce service plutôt que de faire prévaloir des considérations partisans.

J'aimerais donc savoir, monsieur le ministre, si vous vous tenez à la position consistant à vouloir modifier la loi en permettant à des magistrats de siéger dans les deux langues. S'il en est bien ainsi, j'aimerais connaître les motivations exactes de ce point de vue, en considération de l'exigence d'une bonne justice.

En tout cas, je puis vous affirmer que si vous entendez agir dans ce sens, vous rencontrerez, de la part de nombreux parlementaires, mais aussi, je le pense, de nombreux magistrats, une opposition déterminée.

M. le président. — La parole est à Mme Milquet.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le président, mon intervention sera très brève car je partage les propos tenus par M. Desmedt, même si mon ton sera plus modéré.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Je suis très modéré! (*Sourires.*)

Mme Milquet (PSC). — Je parlais de la forme, monsieur Desmedt.

Vous êtes, semble-t-il, disposé, monsieur le ministre, à accepter le principe de deux examens de langue de niveau différent, l'un de connaissance passive et l'autre de connaissance active. C'est exactement ce que nous proposons voici quelques semaines en commission de la Justice.

En ce qui concerne le cadre des magistrats, vous vous rallierez, le cas échéant, au principe des trois tiers, à savoir un tiers de bilingues actifs, un tiers de bilingues passifs et un tiers d'unilingues. Sur ce plan, je continue à défendre les propositions déposées en commission de la Justice, et plus particulièrement la diminution de la proportion des bilingues légaux actuellement fixée à deux tiers. Même si cet objectif n'est pas atteint, vous emprunteriez la bonne voie en appliquant les principes que je viens de citer.

Toutefois, je ressens quelques inquiétudes quant à votre volonté de déposer un projet de loi abrogeant l'obligation qui consiste, pour les magistrats, à ne siéger que dans la langue de leur diplôme. Aucun avantage — ni à court terme ni à long terme — ne découlerait d'une telle décision.

Etant donné l'arriéré judiciaire actuel et l'état du cadre, force est de relever que si vous appliquiez aujourd'hui votre solution au Tribunal de Bruxelles, seuls des magistrats flamands parfaitement bilingues pourraient se libérer pour siéger dans l'autre langue. L'inverse serait totalement impossible.

Je ne souhaite pas polémiquer sur la question, pourtant pertinente, de savoir s'il n'est pas primordial que chaque citoyen soit jugé par un magistrat du même régime linguistique. Par contre, je vous rappelle les oppositions marquées des bâtonniers des deux ordres d'avocats de Bruxelles quant à ce projet.

Votre projet, s'il était appliqué, aboutirait à une discrimination puisque, en pratique, un francophone risquerait de se voir jugé par un magistrat néerlandophone, même s'il est bilingue, mais jamais l'inverse. Une telle situation heurterait les principes que vient également de développer M. Desmedt. Je ne répéterai pas les autres arguments que ce dernier a développés et me bornerai à indiquer que je les partage.

Sans vouloir ressasser à nouveau les mêmes problèmes, je voudrais quand même rappeler à quel point la majoration du cadre des magistrats est essentielle. Le fait de combler les huit places vacantes au tribunal et les sept places au parquet constituerait un point positif mais cette mesure n'est pas suffisante. J'aimerais connaître vos intentions à cet égard. N'estimez-vous pas opportun de renforcer, en plus, les effectifs dans un avenir relativement proche?

M. le président. — La parole est à M. De Clerck, ministre.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Monsieur le président, en ce qui concerne la problématique évoquée par M. Desmedt, je tiens à signaler que j'ai eu l'occasion de rencontrer des magistrats qui m'ont exposé leurs difficultés et, plus largement, les problèmes spécifiques au ressort de Bruxelles.

Monsieur Desmedt, permettez-moi de rappeler que c'est en raison des exigences de la loi du 15 juin 1935 sur le bilinguisme que des problèmes se posent à certains tribunaux, particulièrement à Bruxelles, pour pourvoir aux postes vacants, compte tenu du manque de candidats bilingues.

Vous renvoyez à votre intervention de juin 1996 et vous estimez que, depuis, la situation s'est encore aggravée en raison des carences de ma politique.

Je tiens à rappeler qu'à l'époque, je vous avais répondu que je souhaitais, d'une part, vérifier si le nombre de candidats bilingues était suffisant et, d'autre part, connaître la position définitive du Conseil d'État quant à l'exigence de bilinguisme.

Je dois cependant reconnaître que, malheureusement, l'organisation d'examens n'a pas débouché sur des résultats positifs et qu'à deux reprises, l'avis rendu par le Conseil d'État fut négatif.

Quelle est la situation actuelle? Les problèmes de cadres à cause du bilinguisme se limitent au Parquet et au siège du Tribunal de première instance et du Tribunal du travail de Bruxelles. Je précise que ces problèmes ne se posent pas pour les autres juridictions bruxelloises, par exemple le tribunal de commerce et la cour d'appel que vous avez mentionnés. De même, le recrutement de juges de paix ou de juges de police ne pose pas de problèmes particuliers, puisque l'on trouve suffisamment de candidats bilingues.

Pour ce qui est du tribunal de première instance, le cadre organique du siège prévoit 83 magistrats. Le cadre effectif compte 48 francophones et 28 néerlandophones, dont seulement 34 bilingues, ce qui implique un déficit de 22 bilingues légaux.

Le cadre organique du parquet prévoit 81 magistrats. Le cadre effectif compte 51 magistrats francophones et 23 magistrats néerlandophones, parmi lesquels seuls 11 magistrats sont des bilingues légaux, ce qui signifie qu'il manque 43 bilingues légaux.

Il est exact qu'à l'heure actuelle, 8 places de juges sont vacantes au siège et 7 places de substituts au parquet. J'ajoute que non seulement il manque des candidats bilingues mais parfois, tout simplement, des candidats, surtout pour le parquet. Le problème ne se limite donc pas à la seule question du bilinguisme.

Pour ce qui est du tribunal du travail, le cadre organique du siège compte 26 membres tandis que le cadre effectif compte 12 francophones, 9 néerlandophones et seulement 10 bilingues légaux. Il manque donc 8 magistrats légalement bilingues. Au parquet, il manque 11 magistrats bilingues.

En résumé, on constate surtout un manque de candidats francophones bilingues légaux. De toute évidence, nous devons tenter d'apporter une solution à ce problème.

Entre-temps, le Conseil d'État a clairement exprimé son point de vue sur l'exigence du bilinguisme. Ainsi, dans son arrêt Koot du 26 mars 1997, précédé du rapport conforme de l'auditeur du 9 octobre 1995 que j'avais déjà mentionné lors de la discussion précédente, le Conseil d'État a annulé la nomination d'un candidat néerlandophone en tant que conseiller à la Cour du travail de Bruxelles.

Bien que cette nomination était contestée par un autre candidat unilingue, pour des raisons autres que celle du bilinguisme, le Conseil a invoqué un moyen d'office pour annuler le fait que l'emploi concerné, conformément à l'article 43ter, paragraphe 3, de la loi du 15 juin 1935, était réservé à un candidat légalement bilingue, ce qui doit être considéré comme «une prescription impérative et non un simple objectif à atteindre dans la mesure du possible.»

De même, dans l'arrêt Delvaux, le Conseil d'État dispose: «La circonstance que, dans le passé, des nominations sont intervenues en méconnaissance de cette exigence n'autorise pas l'autorité qui nomme à persévérer dans cette voie; que si l'application de cette règle impérative suscite des graves difficultés, c'est au législateur et à lui seul qu'il appartient de la modifier.» Il n'y a donc aucune raison de considérer que si des règles n'ont pas été respectées dans le passé, tout est permis.

Les arrêts du Conseil d'État et les motivations qui en sont le fondement ne cachent dès lors pas que chaque nomination qui sera dorénavant effectuée en dépit des dispositions de la loi du 15 juin 1935 en matière de bilinguisme risque d'être annulée,

même s'il n'y a pas de candidats bilingues. Ainsi, dans l'hypothèse de la nomination d'un candidat unilingue, d'autres candidats unilingues qui sont réfutés pourront saisir le Conseil d'État.

M. Desmedt a fait mention de certaines pistes qui se retrouveraient dans une note de travail de ma part, afin de pouvoir, à court terme, remplir les postes vacants actuels avec des candidats bilingues.

Ainsi, il a parlé du dépôt d'un projet de loi abrogeant la restriction qui empêche actuellement les magistrats bilingues de siéger dans une autre langue et d'une réévaluation des examens linguistiques.

Bien que les pistes susmentionnées, qui sont reprises dans cette note de travail, soient correctes, la manière dont elles sont présentées et les conséquences qu'en tire M. Desmedt ne le sont pas.

La note de travail visée, qui était d'ailleurs destinée au gouvernement, est intitulée «Note de travail relative à la situation du Parquet et du Tribunal de Bruxelles.» Elle est élaborée en exécution de la communication gouvernementale faite par le Premier ministre devant le Parlement le 25 mars 1997, dans laquelle il a plus spécifiquement annoncé que des mesures seraient prises en vue d'améliorer le fonctionnement du Tribunal de première instance et du Parquet de Bruxelles.

En effet, tant des phénomènes propres à la situation linguistique spécifique desdites juridictions que des phénomènes plus larges, comme l'arriéré judiciaire, la criminalité économique et financière, l'infrastructure, etc., sont responsables du dysfonctionnement actuel à Bruxelles.

Cela nous oblige dès lors à effectuer une approche intégrée, nécessitant l'élaboration aussi bien de mesures globales que de mesures propres au statut linguistique spécifique des juridictions bruxelloises.

Ainsi, des initiatives sont prévues sur le plan des cadres; de l'arriéré judiciaire; de la problématique de la criminalité économique, financière et fiscale; du fonctionnement de la police judiciaire et de la situation de la P.J. de Bruxelles; de la problématique de la télématique et de l'infrastructure des bâtiments.

Je me limite essentiellement aujourd'hui aux mesures prises sur le plan linguistique, mais j'évoquerai également d'autres éléments qui me semblent importants.

En ce qui concerne l'attribution des fonctions de cadre, diverses mesures sont prévues.

Sous réserve d'avis positifs, il sera procédé à court terme — avant les vacances — à un certain nombre de nominations, tant au siège qu'au Parquet, de candidats bilingues qui sont actuellement disponibles. D'ici juillet 1997, trois personnes qui sont candidates pour le poste de juge et deux pour le poste de substitut pourraient être nommées. Si les présentations ont lieu à temps, il en ira de même pour les postes de vice-président. Sept nominations peuvent donc intervenir sous peu.

D'ici les mois de septembre et octobre 1997, un nombre substantiel de places vacantes restantes seront attribuées. En effet, selon les listes disponibles, il semble qu'à ce moment-là, un certain nombre de candidats rempliront toutes les conditions linguistiques voulues notamment à la suite du stage judiciaire effectué par des stagiaires judiciaires déjà légalement bilingues. De plus, des mesures sont prises en vue d'augmenter la réserve de recrutement de candidats bilingues.

D'abord, la participation aux examens linguistiques sera favorisée. Il apparaît que vis-à-vis des cinq dernières années où le nombre de participants était plutôt constant, que l'intérêt porté à l'examen de français devient croissant. Les chiffres qui viennent de m'être communiqués par rapport aux examens qui seront organisés prochainement, font état de 49 inscriptions pour l'examen de français et de 45 pour l'examen de néerlandais. Ces chiffres peuvent être considérés comme respectables compte tenu du fait qu'actuellement, deux sessions sont organisées par an, à savoir en mars et en octobre, dont l'une vient d'avoir lieu. En outre, l'équilibre entre francophones et néerlandophones est mieux respecté qu'auparavant.

Le nombre d'examens linguistiques sera augmenté. Des arrangements ont été conclus avec les membres du jury afin d'organiser des sessions supplémentaires jusqu'à ce que les besoins en matière de recrutement aient été rencontrés.

La préparation en vue des examens linguistiques sera renforcée. Actuellement, le taux de réussite est en moyenne de 20 à 25 %. Le ministère de la Justice a organisé dans le courant du mois de juin 1997 un cours accéléré de français et de néerlandais — d'une durée de dix jours — à l'intention des magistrats et des stagiaires judiciaires, en vue de les préparer à l'examen linguistique. En raison du nombre élevé de personnes intéressées par ce cours, à savoir 43 francophones et 19 néerlandophones, et afin d'éviter qu'il ne perturbe le fonctionnement de certaines juridictions, des dispositions ont été prises en vue de l'étaler sur plusieurs sessions. Par ailleurs tous les participants devront s'engager à prendre part au premier examen linguistique qui sera organisé et en cas de réussite, s'ils ne sont pas encore magistrats à Bruxelles, à postuler dans les six mois pour une place vacante au Tribunal de première instance de Bruxelles. À cette fin, une session extraordinaire d'examen linguistique sera organisée pendant les mois de juillet et août, et ce, dans le cadre du prolongement de ce cours.

À plus long terme, des cours de langue seront intégrés dans la formation des stagiaires judiciaires et dans la formation continue des magistrats.

Les examens linguistiques feront l'objet d'une évaluation. En dépit des directives claires prévues par arrêté royal, l'examen linguistique visé est souvent considéré comme un obstacle infranchissable. Il est donc prévu d'examiner, dans le cadre d'une concertation avec les membres du jury, dans quelle mesure la procédure et le contenu de l'examen peuvent être adaptés sans porter préjudice aux garanties exigées. Différentes possibilités sont à l'étude, à savoir la rédaction et la mise à disposition de modèles d'examen, la possibilité de dispense en cas de réussite de la partie orale, l'organisation d'entretiens ultérieurs avec les candidats ayant échoué.

La possibilité de prévoir à nouveau un examen linguistique de connaissance approfondie et un examen de connaissance suffisante, tels qu'ils existaient avant 1970 pour les magistrats, et tels qu'ils existent à l'heure actuelle pour les notaires, est également à l'examen et un projet de loi sera élaboré en la matière. Cependant, il est évident que le chef de corps, les juges de police et les juges de paix devront satisfaire à l'examen de connaissance approfondie. Mais pour ce qui concerne un simple accès au tribunal et au parquet, un examen portant sur des connaissances suffisantes paraît plutôt indiqué.

En deuxième lieu, un problème de répartition de la charge de travail se pose. Comme l'a indiqué M. Desmedt, depuis 1970, les magistrats légalement bilingues des juridictions de première instance bruxelloises ne peuvent traiter que des procédures menées dans la langue de leur diplôme de docteur ou de licencié en droit. Cette disposition est contraire à la logique de l'exigence de deux tiers de magistrats bilingues, à la situation des juridictions des niveaux supérieurs ainsi qu'à une bonne gestion et à une répartition de la charge du travail parmi les rôles linguistiques.

De plus, il n'est pas logique qu'un magistrat ne puisse utiliser la deuxième langue dont il a fait la preuve qu'il avait une connaissance très approfondie. Un projet de loi est en voie d'élaboration pour remédier à cette situation. La question est de savoir ce que signifie « siéger » dans l'autre langue: soit on autorise les magistrats bilingues à siéger dans les deux langues, quelle que soit celle de leur diplôme; soit on autorise des magistrats bilingues à poursuivre une affaire si une demande de changement de langue est accordée, ce qui est déjà le cas pour des procédures d'instruction. Sur ce point, le débat est encore ouvert.

En ce qui concerne les objections émises par M. Desmedt, la modification qu'il propose n'aboutirait pas à une augmentation du nombre de magistrats néerlandophones, étant donné que les règles de proportion ne seraient pas changées. En effet, il n'est pas question de nommer uniquement des néerlandophones bilingues et de leur confier tout le travail.

Actuellement, au-delà des minima prévus par la loi, les rapports des autorités judiciaires indiquent que la proportion entre les affaires néerlandophones et francophones pour la totalité des tribunaux est de 35-65. Si ce rapport venait à changer, il reviendrait aux autorités judiciaires d'en informer le ministre.

Au parquet, où les affaires pénales auraient atteint une proportion de 90 %, il y aurait moins de candidats francophones et davantage de substituts francophones, les dossiers en procédure

francophone étant plus nombreux. Les chiffres doivent donc être nuancés, particulièrement en ce qui concerne le pénal. Tels sont les mesures en cours ou en préparation. Le débat est ouvert et d'autres pistes sont et seront encore avancées.

Toutefois, il serait erroné d'en conclure qu'une occupation complète du cadre puisse en résulter. L'importance des cadres bruxellois, lesquels comptent parmi les plus grands du pays, ainsi que les mouvements continuels de magistrats de chaque cadre entraînent inéluctablement un certain nombre de places vacantes. Ainsi, au niveau national, ces dernières sont en moyenne de l'ordre de 6%. À Bruxelles, ce pourcentage est plus élevé car les départs du personnel vers d'autres juridictions y sont plus fréquents.

En ce qui concerne les cadres, j'ai répondu tout à l'heure à Mme Lizin qui m'a interpellé sur la situation de Huy que je ne prendrai pas de mesure isolée pour un seul arrondissement. Nous préparons actuellement une modification globale qui sera d'application pour l'ensemble de la Belgique. Ce débat est en cours dans le cadre du plan pluriannuel. Pour mettre en œuvre ces décisions, un budget devra être prévu. Si des magistrats supplémentaires étaient effectivement mis en place, il conviendra, après les vacances, de voir comment ils seront répartis entre les différents arrondissements.

Outre le débat sur l'extension des cadres existants, nous examinons aussi le problème des juges de complément et des conseillers de complément. Nous envisageons une formule plus souple, non limitée à un seul arrondissement et qui présente une flexibilité de nomination. Ce plan pluriannuel constitue un premier élément qui fera l'objet d'un grand débat avant les vacances.

Pour résoudre le problème de Bruxelles, j'ai pris une mesure consistant à engager des juristes contractuels afin de faire face au manque de candidats. Leur sélection est en cours. Ces contractuels ne remplissent pas encore les conditions nécessaires à la nomination, mais pourraient travailler au Parquet pour aider à combler les sept places actuellement vacantes. Nous sommes tout à fait disposés à signer un contrat avec ces candidats potentiels avant le 1er juillet. Par ailleurs, des mesures similaires sont prises afin de pourvoir à l'engagement de personnel administratif contractuel pour répondre aux manques d'agents et au surcroît de travail du Parquet de Bruxelles.

Nous aménageons également les locaux actuellement trop étiqués de ce parquet. Le commissariat général de la police judiciaire, va en effet déménager, ce qui augmentera la surface des bureaux disponibles pour le parquet. Sur ce point les décisions ont été prises.

M. le président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, je voudrais tout d'abord dire à Mme Milquet que je n'ai pas le sentiment d'avoir manqué de modération, ni dans le fond, ni dans la forme. Quand on exprime ses idées et que l'on y croit, il faut parfois simplement y mettre un peu de vigueur.

Monsieur le ministre, je vous remercie de votre réponse très complète et de votre courtoisie.

Vous avez tout d'abord invoqué la jurisprudence du Conseil d'État. Pour ma part, je considère que vous l'avez quelque peu précédée. Au moment où vous avez bloqué les nominations, vous ne disposiez en effet que de l'avis d'un auditeur et non des arrêts qui n'ont été rendus qu'en novembre 1996 et mars 1997. Ces arrêts n'ont pas tenu compte de la nécessité du service public de la justice. Si le représentant de l'État au Conseil d'État avait plaidé cette thèse, il aurait peut-être pu emporter la conviction du Conseil d'État.

Comme vous l'avez rappelé, le Conseil d'État souligne que c'est au législateur qu'il appartient d'intervenir et nous sommes d'accord sur ce point. Nous ne partageons pas le même point de vue quant à la solution à apporter au problème mais nous devons de toute manière légiférer, et ce, rapidement.

Vous indiquez, monsieur le ministre, le nombre de bilingues légaux qui manquent: 22 au tribunal, 43 au tribunal du travail, et 11 à l'auditorat. Ces chiffres soulignent bien l'ampleur du problème et le fait que la législation actuelle est irréaliste au regard des besoins et doit donc être modifiée.

Personnellement, je ne crains pas tellement le Conseil d'État actuellement. Pour introduire une action au Conseil d'État, il faut en effet un intérêt, et un candidat évincé qui n'est pas bilingue légal n'a pas d'intérêt à l'action. Je sais que l'arrêt Koot est intervenu mais je ne pense pas que ce type d'arrêt soit susceptible de se reproduire actuellement.

Vous annoncez des nominations à court terme, j'en suis étonné puisque l'on affirmait ne pas avoir de candidats après les examens d'avril et que l'on en a tout à coup cinq.

J'attire votre attention sur le fait que si vous procédez à deux promotions de vice-président, au tribunal, vous libérerez simultanément deux places de juge et que votre gain — si je puis m'exprimer ainsi — ne sera que de trois postes.

Nous différons sur le fond du problème puisque vous semblez persévérer dans cette voie de modification de la législation visant à permettre aux bilingues légaux de siéger dans les deux langues. À cet égard, je citerai trois lignes extraites du procès-verbal de la réunion de la section civile du tribunal du 29 mai qui prouvent que les magistrats de Bruxelles bilingues légaux, ne sont pas du tout demandeurs en la matière.

Voici en effet ce que dit ce procès-verbal: «Les membres présents de la section — ils étaient une vingtaine — parmi lesquels figurent six néerlandophones bilingues et trois francophones bilingues» — donc neuf bilingues légaux — «estiment à l'unanimité que la proposition consistant à permettre aux bilingues de siéger dans les deux langues est une mauvaise solution. Cette proposition ne résoudra en rien les problèmes du tribunal de première instance mais risque de porter préjudice à la qualité du travail et, dès lors, aux services à rendre aux justiciables.»

Voilà ce que disent les magistrats bruxellois bilingues légaux, tant francophones que néerlandophones. Il faut quand même tenir compte de leur avis.

J'ai l'impression que vous défendez votre solution par principe et, là, je me réfère au compte rendu de votre visite aux juridictions de Bruxelles le 6 juin dernier. Le procès-verbal officiel dit ceci: «Le ministre défend le bilinguisme, c'est un choix délibéré justifié par la fonction symbolique de Bruxelles aux plans fédéral et régional.»

C'est une opinion, mais je crois que l'on confond toujours deux choses quand on parle de Bruxelles: le rôle de Bruxelles au point de vue fédéral et le rôle de Bruxelles pour les Bruxellois. Je parle ici du tribunal et du parquet, c'est-à-dire de l'arrondissement judiciaire de Bruxelles-Hal-Vilvorde.

*M. Moens, vice-président,
prend la présidence de l'assemblée*

Il faut que les magistrats de ces juridictions soient au service du justiciable et non pas une représentation symbolique de ce que devrait être l'État fédéral.

Enfin, vous parlez de l'engagement de contractuels au parquet. Je suppose qu'ils n'ont évidemment pas le statut de magistrat, dès lors, ce n'est malgré tout qu'un pis-aller.

En tout cas, monsieur le ministre, je vous remercie très sincèrement du dialogue que nous avons eu et que nous poursuivrons, dans quelques semaines, à la commission de la Justice.

M. le président. — En conclusion de cette demande d'explications, j'ai reçu deux motions.

La première émane de M. Bock et est ainsi rédigée:

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Desmedt concernant la situation difficile au Tribunal de première instance de Bruxelles et au Parquet de Bruxelles et la réponse du ministre de la Justice,

Invite le gouvernement à prendre sans tarder les mesures nécessaires afin d'assurer le fonctionnement du Tribunal de première instance et du Parquet de Bruxelles en procédant aux nominations nécessaires afin de compléter le cadre et en veillant à ce que chaque dossier puisse être traité par des magistrats du rôle linguistique correspondant au dossier concerné.»

La seconde, déposée par M. Erdman, Mme de Bethune et M. Moens, est rédigée comme suit:

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Desmedt et la réponse du ministre,

Passe à l'ordre du jour.»

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Desmedt en het antwoord van de minister,

Gaat over tot de orde van de dag.»

Nous procéderons ultérieurement au vote sur ces motions.

Wij stemmen later over deze moties.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le président. — Mesdames, messieurs, le bureau propose pour la semaine prochaine l'ordre du jour suivant:

Mercredi 25 juin 1997, le matin à 10 heures.

Demandes d'explications:

a) de M. Hostekint au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «des lieux de sépultures séparés pour les musulmans de Belgique»;

b) de M. Buelens au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «la constitution de bandes et l'usage du chantage dans les communes de la périphérie anversoise».

L'après-midi à 14 h 30, éventuellement, le soir à 19 heures.

Procédure d'évocation — Pour mémoire.

1. Projet de loi relative au concordat judiciaire.

2. Projet de loi sur les faillites.

Jeudi 26 juin 1997, le matin à 10 heures.

1. Reprise de l'ordre du jour des séances de mercredi après-midi et soir.

2. Procédure d'évocation — Pour mémoire.

Projet de loi portant confirmation des arrêtés royaux pris en application de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, et de la loi du 26 juillet 1996 relative à la promotion de l'emploi et à la sauvegarde préventive de la compétitivité.

3. Proposition de loi relative aux ressources prises en considération pour le calcul minimum de moyens d'existence.

L'après-midi à 15 heures.

1. Prise en considération de propositions.

2. Questions orales.

3. Reprise de l'ordre du jour de la séance du matin.

À partir de 17 h 30.

a) Scrutin secret pour la nomination du président de la Banque-carrefour.

b) Scrutin secret pour la nomination d'un membre suppléant (F.) du Collège de recrutement des magistrats.

c) Votes nominatifs sur l'ensemble des points à l'ordre du jour dont la discussion est terminée.

d) Vote sur les recommandations à propos de la création en Belgique d'un centre pour enfants disparus.

e) Vote sur les motions déposées en conclusion de la demande d'explication de M. Desmedt au ministre de la Justice, développée le 19 juin 1997.

4. Demande d'explications de M. Ph. Charlier au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «l'avis de la Commission de la protection de la vie privée concernant la création d'une centrale positive des risques de crédit aux particuliers».

Dames en heren, het bureau stelt voor volgende week deze agenda voor.

Woensdag 25 juni 1997, 's ochtends om 10 uur.

Vragen om uitleg:

a) van de heer Hostekint aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de aparte begraafplaatsen voor Islamieten in België»;

b) van de heer Buelens aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de bendevoering en chantage in de Antwerpse randgemeenten».

's Namiddags om 14.30 uur, eventueel, 's avonds om 19 uur.

Evocatieprocedure — Pro memorie.

1. Wetsontwerp betreffende het gerechtelijk akkoord.
2. Ontwerp van faillissementswet.

Donderdag 26 juni 1997, 's ochtends om 10 uur.

1. Hervatting van de agenda van de vergaderingen van woensdagmiddag en -avond.

2. Evocatieprocedure — Pro memorie.

Wetsontwerp tot bekrachtiging van koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie, van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, en van de wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen.

3. Wetsvoorstel betreffende de inkomsten waarmee rekening wordt gehouden bij de berekening van het bestaansminimum.

's Namiddags om 15 uur.

1. Inoverwegingneming van voorstellen.
2. Mondelinge vragen.
3. Hervatting van de agenda van de ochtendvergadering.

Vanaf 17.30 uur:

a) Geheime stemming over de benoeming van de voorzitter van de Kruispuntbank.

b) Geheime stemming over de benoeming van een plaatsvervangend lid (F.) van het Wervingscollege der magistraten.

c) Naamstemmingen over het geheel van de afgehandelde agendapunten.

d) Stemming over de aanbevelingen betreffende de oprichting in België van een centrum voor verdwenen kinderen.

e) Stemming over de moties ingediend tot de besluit van vraag om uitleg van de heer Desmedt aan de minister van Justitie, gesteld op 19 juni 1997.

4. Vraag om uitleg van de heer Ph. Charlier aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer over de oprichting van een positieve kredietcentrale voor particulieren».

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux ?

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden ? (Instemming.)

Il en est donc ainsi décidé.

Dan is hiertoe besloten.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER COENE AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN OVER «HET PROTOKOLAKKOORD TUSSEN DE FEDERALE REGERING EN DE GEWESTEN EN GEMEENSCHAPPEN OVER HET GEZONDHEIDSBELEID EN MEER BEPAALD OVER DE RATIONALISATIE VAN HET AANTAL ZIEKENHUISBEDDEN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. COENE AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES PENSIONS SUR «LE PROTOCOLE D'ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT FÉDÉRAL ET LES COMMUNAUTÉS ET RÉGIONS SUR LA POLITIQUE DE LA SANTÉ ET PLUS SPÉCIALEMENT SUR LA RATIONALISATION DU NOMBRE DES LITS D'HÔPITAUX»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Coene aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen.

Het woord is aan de heer Coene.

De heer Coene (VLD). — Mijnheer de voorzitter, in de eerste plaats wil ik even mijn ongenoegen uiten over het feit dat het bijna drie maanden heeft geduurd alvorens mijn vraag op de agenda werd geplaatst. Ondertussen is gebleken dat het protocolakkoord er niet komt en is een deel van mijn vraag door de feiten achterhaald. Ik betreurt dat ik mijn vraag niet heb kunnen stellen op het ogenblik dat het probleem het meest acuut was. Ik weet niet wie hiervoor verantwoordelijk is, maar mij lijkt zo'n gang van zaken niet acceptabel.

Het protocolakkoord tussen de federale regering en de gewesten en de gemeenschappen is er dus niet gekomen. Van de minister had ik graag vernomen waarom.

Bovendien wil ik graag ook een aantal fundamentele opmerkingen formuleren over de hele aanpak van deze problematiek door de regering. Deze hoopte met dit protocolakkoord het aantal ziekenhuisbedden nog meer te verminderen door de minimumdrempel te verhogen tot 200, waarbij eventueel nog een tussen drempel van 150 zou worden toegelaten.

Blijkbaar gaat de regering ervan uit dat een schaalvergroting in de ziekenhuissector noodzakelijk is omdat kleinere ziekenhuizen duurder zouden zijn, een minder goede bezetting hebben en langere ligdagen. De 150 of 200-norm is dus ingegeven door zuiver budgettaire imperatieven.

De hele problematiek van reconversie en vermindering van ziekenhuisbedden om een bepaalde norm te halen is niet nieuw. In 1988 werden ongeveer 40 ziekenhuizen gesloten naar aanleiding van de invoering van een nieuwe norm. Deze maatregel was nog maar pas verteerd als begin november 1993 de toenmalige minister van Sociale Zaken een initiatief nam om de minimale bedden capaciteit van de algemene ziekenhuizen op te trekken tot het niveau van 250 acute bedden.

In juli 1994 besliste de federale regering in haar begrotingsconclaf dat vanaf de begroting 1997 de beddennorm van 250 naar 200 zou worden verlaagd. Iedereen die het reilen en zeilen in deze sector kent, weet dat de beddenafbouw niet het gewenste financiële resultaat heeft. In de ziekenhuiswereld is de notie «bed» immers totaal achterhaald. Het is vanzelfsprekend dat de ziekenhuizen moeten worden geëvalueerd op basis van hun activiteiten en niet op basis van het aantal bedden waarover zij beschikken. Besparingen in de ziekenhuissector op basis van oude recepten zoals het opleggen van minimumnormen, hebben in het verleden al hun inefficiëntie bewezen, ook in het buitenland overigens. Zulke maatregelen moeten dus te allen prijze worden vermeden.

De minister gaat ervan uit dat kleine ziekenhuizen moeten worden afgeschaft, omdat de grotere goedkoper werken. Uitgebreid onderzoek toont aan, dat er geen enkel verband bestaat tussen het rendement en het aantal bedden. Tot nu toe heeft geen

enkele wetenschappelijk studie aangetoond dat grotere ziekenhuizen meer kostenbesparend werken dan kleinere. Integendeel, uit een onderzoek dat Van Herck en Coucke in 1996 aan de KUL verrichtten inzake de financiële toestand van de ziekenhuizen eind 1994, blijkt dat de grootte van het ziekenhuis niet relevant is voor de financiële situatie. Bovendien blijkt dat kleine ziekenhuizen juist omwille van hun grotere flexibiliteit rendabel te kunnen zijn. Wij kennen allemaal wel voorbeelden van kleine ziekenhuizen in eigen streek die juist door hun kleinschaligheid, door hun specifieke ligging en door hun toegankelijkheid rendabel zijn.

Ik vraag mij bijgevolg af waarom de minister zonodig deze nieuwe minimumnormen wil opleggen wanneer het duidelijk is dat de grote entiteiten die hij zal creëren weinig of geen geld in kas zullen brengen. Het immense tekort in de ziekteverzekering zal door deze maatregel niet worden aangezuiverd. Integendeel, de hele ziekenhuiswereld zal erdoor worden ontwricht met alle nefaste gevolgen vandien.

De Belgische tegenstanders van deze maatregel staan niet alleen. Ook in het buitenland — waar men steeds sneller op iets inspeelt dan bij ons — stapt men af van de visie als zouden grote ziekenhuizen kostenbesparend zijn. In het Nederlandse gezondheidsbeleid krijgen de kleine ziekenhuizen opnieuw een grotere rol toebedeeld, nadat men jaren geleden was overgegaan tot massale fusies van ziekenhuizen. Men kwam echter tot de vaststelling dat deze grote entiteiten niet goed functioneerden. De Nederlandse minister van Volksgezondheid, Els Borst, heeft toen verstandelijk beslist opnieuw de klemtoon te leggen op de kleinere ziekenhuizen.

Niet alleen onze noorderburen, ook onze zuiderburen zijn tot dezelfde vaststelling gekomen. In Frankrijk verklaart Elias Coca, adviseur bij het ministerie van Volksgezondheid, dat het geenszins de meest logische en voor de volksgezondheid de meest wenselijke oplossing is, ziekenhuisbedden te sluiten en kleine instellingen op te doeken. Volgens Coca is het totaal onjuist te beweren dat kleine ziekenhuizen veel duurder werken dan grote. In Frankrijk zou de sluiting van de 560 kleinste openbare ziekenhuizen van de bestaande 950 slechts een minimale besparing hebben opgeleverd en dit was dus een slag in het water.

In Nederland en Frankrijk toont de praktijk aan dat de koppeling van kwaliteitsverbetering en schaalvergroting een mythe is. De minister doet er bijgevolg goed aan zijn oor even te luisteren te leggen bij onze buurlanden, alvorens concrete verstrekkende maatregelen te nemen die de hele ziekenhuissector dreigen te verstoren. De ervaringen in het buitenland zijn het beste bewijs dat de grote entiteiten op hun retour zijn en dat nu opnieuw resoluut wordt geopteerd voor kleinere ziekenhuizen. Het zou bijgevolg positief zijn deze visie opnieuw te evalueren.

Omdat de minister blijkbaar zelf aanvoelt dat het argument beddenaantal niet zwaar genoeg doorweegt, schermt hij nu met het argument kwaliteit. Volgens hem zou de kwaliteit hoger zijn in grote ziekenhuizen. Ook dit argument kan gemakkelijk worden weerlegd. Er kan immers op geen enkele manier worden aangetoond dat grote entiteiten beter werk leveren dan kleine. Kwaliteit wordt immers niet bepaald door het aantal bedden, maar door mensen, geneesheren, verpleegkundigen, verzorgers, administratief personeel, enzovoort.

Zo gaat men vaak uit van de verkeerde veronderstelling dat de gynaecologen van een grote materniteit meer beroepservaring hebben dan deze van een kleine materniteit en beter kwalitatief werk verrichten omdat zij meer bevallingen doen. Dat is niet noodzakelijk het geval. Grote materniteiten beschikken immers over meer gynaecologen dan kleine materniteiten. Om een zinvolle conclusie te kunnen trekken moeten de gegevens eerder per persoon worden vergeleken. Daar waar er tien actief zijn in een grote materniteit werken er in vele gevallen maar één of twee in een kleinere entiteit. Men kan dus niet spreken van een wezenlijk verschil inzake beroepservaring.

Bovendien toont een grootscheepse enquête van Test-Aankoop van de herfst 1996 aan dat twee van de vier materniteiten waar de patiënttevredenheid hoger ligt dan het gemiddelde, deel uitmaken van de groep ziekenhuizen die door de 200-beddennorm zullen worden gedwongen te sluiten of te fusioneren. Ik meen dat deze resultaten voor zich spreken en ik hoop ten stelligste dat de minister zijn beleid terzake zal herzien.

De overheid schijnt vast te houden aan de dwanggedachte dat schaalvergroting tot besparingen leidt en dat kleine instellingen minder kwaliteit bieden dan grote. Deze stelling kon echter nooit wetenschappelijk worden onderbouwd. De praktijk in België en in het buitenland toont integendeel aan, dat er op een bepaald ogenblik wel eens een omgekeerde relatie kan ontstaan tussen een groot ziekenhuis en de factoren prijs en kwaliteit.

Eén van de volgende argumenten van de minister om de schaalvergroting in de ziekenhuiswereld te bepleiten, is de veronderstelling dat kleine ziekenhuizen meer ligdagen zouden hebben. Ook deze stelling kan door cijfers worden ontkracht, want cijfers uit een RIZIV-vergelijking inzake ligdagprijzen tussen het eerste semester van 1996 en dezelfde periode in 1995 zijn relevant. Daaruit blijkt dat het ligdagvolume en de uitgaven van de universitaire en gemengde ziekenhuizen enorm zijn gestegen. In de universitaire en gemengde ziekenhuizen zijn de uitgaven respectievelijk met 37% en 35% gestegen, terwijl de uitgaven in de niet-universitaire ziekenhuizen slechts met 7% zijn gestegen en het aantal ligdagen er zelfs met 3% is afgenomen. Men moet de stelling dat kleine ziekenhuizen per definitie meer ligdagen hebben bijgevolg met een korrel zout nemen. De praktijk lijkt dit niet uit te wijzen.

Tedereen die een beetje vertrouwd is met de ziekenhuiswereld, weet maar al te goed dat grote ziekenhuizen meestal de grote ingrepen op zich nemen die hen veel geld opleveren en de patiënt na een paar dagen ontslaan. Voor de nazorg wordt hij verwezen naar een klein ziekenhuis. Zo komt men tot de vaststelling dat kleine ziekenhuizen meer ligdagen hebben en een financieel nadeel kennen omdat ze de grote, dure ingrepen niet uitvoeren. Vooraleer men een zinvolle conclusie kan trekken, moet de hele situatie worden bekeken en moet worden nagegaan op welke wijze de kleine ziekenhuizen optreden.

Binnen het bestek van deze vraag om uitleg wil ik toch ook even de aandacht vestigen op cijfers die aantonen dat het Belgische ziekenhuislandschap de jongste twintig jaar heel sterk veranderd is. Uit een studie van professor Beckers, *Evolutie van het beddenbestand in de ziekenhuizen 1994*, blijkt dat tussen 1971 en 1991 het aantal algemene ziekenhuizen in België, daalde met 35%, van 337 naar 219. Het aantal kleinere ziekenhuizen met minder dan 150 bedden daalde in diezelfde periode met 64%, van 222 naar 55. In 1971 hadden twee op drie ziekenhuizen minder dan 150 bedden, in 1991 goldt dit voor minder dan een op vier. Indien de 200-beddennorm wordt ingevoerd, worden in Vlaanderen twintig ziekenhuizen met sluiting bedreigd, in Wallonië tien. Er is sprake geweest van het invoeren van de 150-beddennorm. Kan de minister mij vertellen wanneer deze norm wordt ingevoerd en welke gevolgen dit zal hebben met betrekking tot het aantal ziekenhuizen?

De aangehaalde cijfers zijn duidelijk. Indien deze evolutie aanhoudt, zullen we over een aantal jaren worden geconfronteerd met een totaal ontwrichte ziekenhuisinfrastructuur die nauwelijks in staat zal zijn om de gevolgen van de vergrijzing van de bevolking op te vangen. Bovendien wordt in deze discussie één van de belangrijkste actoren, de patiënt, meestal vergeten. Indien de ziekenhuizen steeds meer zullen worden gedwongen om te fuseren, dreigen witte vlekken te ontstaan in het ziekenhuislandschap. De patiënten zullen steeds verdere afstanden moeten afleggen om een ziekenhuis te bereiken. Essentieel in het ziekenhuisbeleid is toch, dat we niet voorbijgaan aan het principe van de geografische toegankelijkheid van de gezondheidszorgen.

Daarom is het hoog tijd dat we ons ernstig bezinnen over de toekomst van de ziekenhuissector vooraleer de minister ingrijpende maatregelen neemt die de gevreesde tendens volgen en de gehele ziekenhuiswereld dreigen te ondergraven door enkel rekening te houden met budgettaire imperatieven. Daarom is het ook belangrijk dat een behoeftestudie wordt gemaakt met betrekking tot de ziekenhuisbedden. Het is mijns inziens onverantwoord om maatregelen te nemen die enkel gebaseerd zijn op budgettaire overwegingen.

Een volgend gedeelte van mijn vraag om uitleg heeft betrekking op de problematiek van de samenwerking met de gewesten en de gemeenschappen, maar ik zal daar nu niet op ingaan.

Graag kreeg ik van de minister een antwoord op de volgende vragen.

Welke norm hanteert de minister voor het minimum aantal bedden per instelling? Wordt de huidige norm behouden of zullen er ook andere parameters een rol spelen in de discussie over het al dan niet verdwijnen van bedden? Het protocolakkoord bepaalt dat ziekenhuizen met minder dan 150 bedden niet mogen overgaan tot groepering of associatie. Op welke objectieve grond is dit verbod gebaseerd? Waarom zouden een aantal kleine instellingen geen afspraken tot samenwerking mogen maken?

Werd er een advies gevraagd aan de Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen? Zo ja, hoe luidde het advies? In welke mate zal de minister dit advies opnemen in het beleid dat hij ter zake zal uitstippelen? Zo nee, wanneer zal het advies van de Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen worden ingewonnen?

Beschikt de minister over cijfers van het aantal ziekenhuizen in Wallonië die niet aan de potentiële norm van 150 bedden voldoen? Wat is de toestand van de tewerkstelling in deze ziekenhuizen en welke maatregelen zal de minister nemen om de problemen op dit vlak op te vangen?

Werd er reeds een behoeftestudie gemaakt met betrekking tot het aantal ziekenhuisbedden in de toekomst? Wordt er gewerkt aan het uittekenen van een ziekenhuisconcept voor de 21e eeuw? Het is immers vanzelfsprekend dat een eventuele afbouw gebaseerd moet zijn op objectief cijfermateriaal inzake bezettingsgraad, ligduur, pathologiegegevens en substitutiegraad?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, in de eerste plaats kan ik de heer Coene meedelen dat het protocol niet tot stand is gekomen, om de eenvoudige reden dat in het protocol ook thema's werden aangekaart zoals erkenningsnormen en programmatiecriteria. In het huidige legaal kader behoort deze materie tot de federale bevoegdheid. De Vlaamse Gemeenschap eiste dat de maatregelen met betrekking tot de programmatie in gemeenschappelijk overleg tot stand zouden komen. Dit zou een de facto verruiming zijn van de bevoegdheidsfeer van de gemeenschappen, waarmee ik mij niet akkoord kon verklaren.

Het protocol is weliswaar niet tot stand gekomen, maar gisteren zijn in het *Belgisch Staatsblad* de koninklijke besluiten gepubliceerd die een aantal elementen regelen die vervat zijn in het protocol. Het criterium met betrekking tot het minimum aantal bedden is in het uitvoeringsbesluit vastgelegd op 150. In Vlaanderen beantwoorden zes ziekenhuizen niet aan deze norm, in Wallonië gaat het om zeven ziekenhuizen en in Brussel om twee.

De heer Coene vraagt zich af waarom het minimum aantal werd vastgelegd op 150 bedden en of het criterium «bed» geen voorbijgestreefd gegeven is. Wij moeten ons er van bewust zijn dat met het koninklijk besluit van 1989 principieel werd beslist, dat de minimumnorm voor een ziekenhuis 150 bedden is. Men hoopte dat deze norm vrijwillig zou worden gerealiseerd, maar een vijftiental ziekenhuizen voldoet er na acht jaar nog steeds niet aan.

De heer Coene vraagt of een bed nog steeds een goed criterium is en of door een goed klein ziekenhuis de sokkel van de gezondheidszorg niet onderuit wordt gehaald.

De Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen werkt reeds geruime tijd aan een nieuw ziekenhuisconcept. Ik beschik intussen over een aantal documenten met heel algemene principes, maar ik wacht nog steeds op concrete voorstellen.

Ik pin mij absoluut niet vast op het begrip «bed». Resultaten van recent onderzoek dat in opdracht van Volksgezondheid door de VUB werd gedaan, geven mij een idee over de minimum- en maximumgrens om als instelling financieel leefbaar te zijn.

Hoe men de notie «bed» ooit volkomen zal kunnen weren, is mij een raadsel. Bepalend is immers het aantal patiënten dat tegelijkertijd in een ziekenhuis kan worden opgenomen. Patiënten, met uitzondering van deze in het daghospitaal en in de polikliniek,

niek, verblijven nu eenmaal in bedden. Ik ben het er evenwel mee eens dat de notie «bed», zoals die vroeger werd geconcipieerd, achterhaald is.

De studie van de VUB gaat ervan uit dat, zowel vanuit het oogpunt kwaliteit als vanuit het oogpunt financiële leefbaarheid, het ideale ziekenhuis zich situeert tussen 200 tot 250 en 500 tot 600 bedden. Op basis van deze studie ben ik er bijgevolg eerder voorstander van de bestaande minimumgrens van 150 bedden, na een overgangperiode, op te trekken tot 200 à 250 bedden.

Ik ben echter geen verdediger van mastodontziekenhuizen. Patiënten worden er al snel een nummer in het bureaucratisch geheel en bovendien is er meer verspilling.

Ik ben ook voorstander van het idee dat we moeten komen tot drie types ziekenhuizen: deze die lokaal de eerste behoeften moeten kunnen opvangen, deze die een regionale dimensie hebben, die over meer gesofisticeerde technologieën en knowhow beschikken wat een grotere investering vergt, en ten slotte deze die moeten instaan voor topklinische activiteiten en onderzoek, namelijk de universitaire ziekenhuizen. Dat idee heeft echter nooit ingang gevonden omdat de gemeenschappen ertegen zijn.

Mocht het echter tot een defederalisering van de gezondheidszorg komen, dan geef ik op een briefje dat in Vlaanderen de norm van 200 à 250 bedden zal worden gehanteerd. Begrijp wie begrijpen kan.

Vormt het invoeren van de 150-norm een probleem en zal hij aanleiding geven tot sluitingen? Nee. Bij mijn weten hebben de 15 ziekenhuizen die nog steeds niet aan de norm voldoen besloten tot een fusie of hebben ze alleszins voorbereidende besprekingen daartoe aangeknoopt. In Vlaanderen zijn er de voorbeelden van Willebroek met Boom, van Wetteren met Aalst, Hamme met Temse en Lokeren. Op het terrein zullen er zich dus geen problemen voordoen, te meer daar de voorwaarden waaronder kan worden gefusioneerd werden versoepeld.

Hiermee beland ik meteen bij de toegankelijkheid van de gezondheidszorg. Een vorig besluit over de fusies schreef voor dat de gefusioneerde infrastructuur zich op een en dezelfde campus diende te bevinden. Dit voorschrift is niet langer van kracht. Zo is het voortaan toegelaten dat de departementen inwendige geneeskunde en chirurgie op beide campussen ingericht blijven. Naast de 150 bedden werd de aanwezigheid van drie basisdiensten in de erkenningsnormen opgenomen. Op beide campussen is er de keuze voor een derde departement naast de twee basisdepartementen inwendige geneeskunde en chirurgie. Deze departementen dienen dan wel complementair te zijn. Een overlapping wordt niet aanvaard. De verplichte sluiting van 5 % van de bedden wordt niet langer opgelegd bij een vrijwillige fusieoperatie.

Ik hou van de notie dimensie. Ik heb mijn theoretisch schema daaromtrent uiteengezet. De huidige operatie past in dit schema en levert op het terrein geen onoverkomelijke problemen op. Na 8 jaar mogen dan toch resultaten worden verwacht.

Als ik alle kritieken op een rij zet, dan heet het dat inzake kostenbeheersing niets werd bereikt. Als ik die kritieken zou aanvaarden, dan zou er in ons land verder niets meer worden ondernomen.

Zo vertellen de universitaire ziekenhuizen mij dat ze niet te talrijk zijn, dat ze niet te veel bedden hebben, dat ze niet te veel geld opsorpen, dat de verhouding van het aantal gewone tot het aantal academische bedden scheefgroeit, dat er geen sprake is van enige wildgroei aan transplantatiecentra alhoewel de meeste nauwelijks aan de internationale kwaliteitsnorm en een minimumaantal van 25 ingrepen per jaar, voldoen.

Ook de kleinste ziekenhuizen en de middelgrote komen van alles vertellen. De dokters laten uiteraard geen verstek. Wie met al die klaagzangen rekening wil houden, doet niets. Het grootste gevaar bestaat erin dat het beleid dan het resultaat is van de optelsommen van de verschillende belangen. Dit is gevaarlijk en dat geldt naar mijn gevoel ook voor de onderwyssector. Wat mij betreft zijn de ziekenhuizen en de artsen er voor de patiënten en

niet omgekeerd. De patiënten zijn niet ziek om artspraktijken of ziekenhuisstructuren overeind te houden. Men wil dit wel eens vergeten.

Doordat 50 % van de recyclagegelden bij fusie voor tewerkstelling mogen worden aangewend, denk ik dat de norm van minimum 150 bedden geen nadelig effect op de tewerkstelling zal hebben.

Er worden ook een aantal kwaliteitscriteria in aanmerking genomen. Daarmee belanden we midden in de hoogoplopende discussie over de forfaitarisering en over de programmatie die momenteel door het artsencorps wordt gevoerd. Ik ben daarmee op dit ogenblik zeer intens bezig. Dat is geen gemakkelijke opdracht.

Ik zal één voorbeeld geven van de meest onwaarschijnlijke toestanden. Volksgezondheid heeft met een aantal cardiologen en hartchirurgen contracten afgesloten over de *Peer reviews*. Dit zijn de eerste en enige contracten in de gezondheidszorg. Een aantal gerenommeerde hartchirurgen die niet noodzakelijk de leiding van deze *Peer reviews* hebben, werden uitgenodigd en fluisterden mij in het oor: «Mijnheer de minister, één ding moet je onmiddellijk doen. De hartcentra moeten strikt worden geprogrammeerd, want zij kosten een fortuin en kunnen geen kwaliteit garanderen.» Een hartchirurg moet immers een minimaal aantal ingrepen per jaar kunnen doen wil hij zijn vak behoorlijk kunnen blijven uitoefenen.

Dat is evident, maar dan hoor ik op radio en televisie een artsleider op de staten-generaal uitroepen: «Gruwel, o gruwel, de gezondheidszorg komt in gevaar, want die slechte minister van Volksgezondheid wil in de sector van de hartcentra een programmatie invoeren.» Wie bedriegt nu wie? Ik die luister naar de geneesheren op het terrein, of de artsleider die mij komt bekladden? En zo kan ik nog meer voorbeelden geven.

Voor erkenning en controle staan de gemeenschappen in.

Heb ik advies gevraagd? Ja, aan de Nationale Raad voor de Ziekenhuisvoorziening. Dat advies ligt volkomen in de lijn van mijn voorstellen, ook wat de materniteiten betreft, en de raad wil zelfs verder gaan dan dat.

Mijnheer de voorzitter, misschien heb ik niet op alle detailvragen geantwoord. Het is inderdaad een beetje ongelukkig dat wij nu over deze kwestie moeten praten. Deze materie levert overigens voldoende stof voor een zeer lang debat. Ik heb echter geprobeerd een paar essentiële elementen te bespreken en ik hoop dat mijn antwoord voor de heer Coene bevredigend was.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Coene.

De heer Coene (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord en wil daarbij nog enkele opmerkingen formuleren.

Hij beweert dat er nog vijftien ziekenhuizen zijn die niet aan de 150-norm beantwoorden. De vraag is natuurlijk of deze norm zo goed is. Waren deze vijftien ziekenhuizen dan zo deficitair of waren zij buiten de norm wel financieel leefbaar en leverden zij bovendien ook kwaliteit? Als dit laatste het geval is, dan zie ik niet in waarom ze moeten verdwijnen of met andere ziekenhuizen fuseren. Dan illustreren zij toch dat de norm gedeeltelijk artificieel is. Ik geef toe dat een ziekenhuis een minimum omvang moet hebben, maar deze hangt ook af van de diensten die het ziekenhuis biedt. Op dit punt heb ik een beetje een probleem met het antwoord van de minister.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, mag ik de heer Coene even onderbreken? Ik beweer niet dat in ziekenhuis X met 120 bedden geen kwaliteit kan worden geleverd, maar er moeten toch een algemene visie zijn. Als op basis van onderzoek is uitgemaakt welke omvang in het algemeen de meest optimale is, zowel voor de financiële leefbaarheid, als voor de kwaliteit, dan kan dit toch als norm gelden. Uitzonderingen bevestigen altijd de regel. Een ziekenhuis moet voldoende kwaliteit bijeen kunnen brengen. Men heeft vastgesteld dat de optimale omvang van een ziekenhuis ligt tussen 200 à 250 en 500 à 600 bedden. In een aantal individuele gevallen kan dit arbitrair overkomen, maar waarop moet men zich anders baseren?

De heer Coene (VLD). — Mijnheer de voorzitter, het is toch niet omdat de stuurlui aan wal de optimale omvang bepalen, dat de praktijk niet iets anders kan uitwijzen. Als dat inderdaad het geval is, waarom moet dat bepaalde ziekenhuis dan verdwijnen, wanneer het niet aan de norm voldoet?

Bovendien heeft de minister zelf gezegd dat hij in het ziekenhuislandschap drie niveaus ziet: lokaal, regionaal en universitair. Ik kan mij moeilijk voorstellen dat voor deze drie niveaus dezelfde norm wordt gehanteerd. Geldt de norm die de VUB naar voren schuift, voor een lokaal of voor een regionaal ziekenhuis? Men gaat over dit punt nogal snel heen. Men zou er nochtans goed aan doen de realiteit van een beetje dichterbij te bekijken.

Ik blijf dus met mijn vraag zitten. Waarom moeten de vijftien ziekenhuizen fuseren, als ze perfect financieel leefbaar zijn en kwaliteit leveren? Alleen omwille van de norm? Dan vind ik dat we op die normering uitzonderingen moeten toestaan op basis van een aantal argumenten die ook belangrijk zijn. Ik heb dus een beetje problemen met de dwingelandij van de norm.

De minister sprak over de drie niveaus, maar hij zei niet hoe dit gradueel moet worden gerealiseerd. Het huidige landschap verschilt immers nogal sterk van het ideaal dat de minister vooropstelt.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Men vindt ze alle drie terug.

De heer Coene (VLD). — Ja, maar niet gestructureerd. Hoe moet die structuur op termijn, uitgaande van de huidige situatie, worden bereikt?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Ik stel voor daarover op en ander moment een grondige gedachtewisseling te voeren, want de vragen van de heer Coene zijn inderdaad fundamenteel.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW DE BETHUNE AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN OVER «DE NADELIGE EFFECTEN VAN HET ZONNEBANKGEBRUIK OP DE VOLKSGEZONDHEID»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME DE BETHUNE AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES PENSIONS SUR «LESEFFETS NUISIBLES DES BANCS SOLAIRES SUR LA SANTÉ PUBLIQUE»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw de Bethune aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen.

Het woord is aan mevrouw de Bethune.

Mevrouw de Bethune (CVP). — Mijnheer de voorzitter, de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België trok recentelijk aan de alarmbel en wees op de schadelijke gevolgen van het zonnebankgebruik voor de volksgezondheid. Zij stelde een reeks maatregelen voor om erger te voorkomen.

Ik zal hier geen medische uiteenzetting houden, maar het staat vast dat ultraviolette straling in bepaalde dosissen en in sommige omstandigheden schadelijke effecten kan hebben voor de gezondheid, in het bijzonder voor de huid. Het toenemend aantal huidkankers is uiteraard niet alleen te wijten aan het zonnebankgebruik, maar het houdt er wel verband mee. Bepaalde epidemiologen menen, dat als de huidige trend van het zonnebankgebruik wordt voortgezet, huidkanker in het begin van de volgende eeuw, wel eens de belangrijkste doodsoorzaak zou kunnen worden voor mensen tussen 20 en 40 jaar. Zonnebankge-

bruik kan bovendien nog andere huidandoeningen veroorzaken en kan schadelijk zijn voor de ogen. Er schuilen dus heel wat gevaren in overmatig zonnebankgebruik.

De Academie voor Geneeskunde stelt voor de zonnebankgebruiker een soort van verklaring te laten ondertekenen waarin hij of zij bevestigt zich bewust te zijn van de risico's van het zonnebankgebruik. Bovendien wenst zij de zonnebankgebruiker aan te sporen zijn huid jaarlijks te laten controleren.

De dringende behoefte aan reglementering in de sector van de zonnebanken bleek reeds uit een interessante enquête van het tijdschrift *Test en Gezondheid* van maart 1997. Er werden 63 zonnebankcentra getest en daaruit bleek dat de beroepsernst van de uitbaters van zonnebankcentra veel te wensen overlaat. Het gros van de uitbaters verschaft niet de minste informatie over de gezondheidsaspecten van het zonnebankgebruik. Bovendien houden zij vaak geen rekening met het huidfototype of met andere eigenschappen van de potentiële zonnebankgebruiker, zoals leeftijd, het al dan niet zwanger zijn of het innemen van geneesmiddelen. Vanuit medisch oogpunt kan het gebruik van de zonnebank voor bepaalde personen immers tegenaangewezen zijn.

Volgens *Test en Gezondheid* is de reden voor dit schrijnend tekort aan beroepsernst te wijten aan het feit dat het openen van een zonnebankcentrum geen enkele opleiding noch diploma vereist. Bovendien ontbreekt elke vorm van normering of controle door de overheid.

Gelet op de evidente gevaren van het zonnebankgebruik, is een wettelijk kader dringend nodig. Ik wil niet, zoals een aantal deskundigen, de drastische maatregel voorstellen om zonnebanken totaal te verbieden. In de huidige situatie lijkt dat niet realistisch. In bepaalde gevallen kan het gebruik van een zonnebank trouwens positieve effecten hebben.

Een wettelijk kader is echter dringend nodig, niet alleen voor de verkoop van zonnelampen, zonnebanken en dergelijke, maar ook voor de zonnebankcentra die niet om medische, maar om louter cosmetische redenen worden gebruikt. De grotere deskundigheid in de sector moet worden geresponsabiliseerd. Ten slotte, is een wettelijk kader ook nodig voor de informatie en de sensibilisatie van het grote publiek, de mogelijke consumenten.

Meer precies wil ik van de minister graag een antwoord op volgende vragen.

Hoe kan en zal de federale overheid optreden om de bevolking te informeren en te sensibiliseren over de nadelige effecten van het intense zonnebankgebruik op de gezondheid, zoals het verhoogd risico op huidkanker, veroudering van de huid, oogletsels en dergelijke meer?

Wordt er door het departement Volksgezondheid wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de schadelijke gevolgen van het zonnebankgebruik voor de volksgezondheid of wordt onderzoek hiernaar gestimuleerd of financieel ondersteund?

Acht de minister het niet noodzakelijk dat er voor de zonnebanksector een specifieke reglementering wordt uitgevaardigd inzake veiligheid, hygiëne, beroepskennis van de uitbater en het personeel, duur van de bezonning, verplichte informatie aan de consumenten en dergelijke?

Moet de overheid geen controle uitoefenen op de naleving van deze nog uit te werken reglementering door professionele uitbaters van een centrum, met eventuele bestraffing door een onafhankelijke instantie?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, hoewel ik de naam heb dat ik vrij vlug tot regelgeving overga, stel ik hier toch de vraag waar de limieten liggen. Vandaag praten wij over zonnebanken, morgen over fitness-centra. Het is niet eenvoudig te bepalen hoe ver men mag gaan in het beschermen van de mensen *malgré les gens*.

Wij hebben hier bovendien te maken met modetrends en met esthetische normen die voor een niet-gering aantal mensen zeer belangrijk zijn.

Toch wil ik mevrouw de Bethune niet tegenspreken: er zijn inderdaad heel wat gevaren verbonden aan zonnebankcentra. Zo zijn er al gevallen van verbranding tot in de derde graad vastge-

steld. Het aantal huidkankers stijgt. Misschien is niet alles toe te schrijven aan de zonnebankcentra, maar moet dit worden gekaderd in de ruimere context van een cultuur van zonnebaden.

Ik wil mevrouw de Bethune niet met een kluitje in het riet sturen, maar preventie valt nu eenmaal niet onder mijn bevoegdheid, maar onder die van de gemeenschappen. Toch vind ik dat ik als minister van Volksgezondheid initiatieven kan nemen inzake de informatie. Zo overweeg ik bijvoorbeeld de uitbaters van zonnebankcentra een omzendbrief te bezorgen, die de cliënten wijst op de mogelijke gevaren en die hen een aantal tips verstrekt. In de huidige stand van de wetgeving kunnen wij er natuurlijk enkel op rekenen dat de uitbaters die op vrijwillige basis uithangen of aan hun cliënten bezorgen.

Meer algemeen kunnen wij iedereen sensibiliseren en erop wijzen dat het, bijvoorbeeld, na een heel jaar in de Senaat te hebben verbleven, gevaarlijk is zich plots aan de Costa Brava aan de volle zon bloot te stellen.

De samenwerking met Inbel voor de verspreiding van informatiefolders in postkantoren en campagnes in kranten, bleek nogal efficiënt. Vooral in de vakantieperiode zijn campagnes belangrijk, want het is hoofdzakelijk dan dat de zonnebankrage toeslaat.

Mijn kabinet legde al contact met het kabinet van Economische Zaken omdat instructies inzake materiaal en zonnebanken van hen moeten uitgaan. Er zal een discussie met hen komen.

Wat het wetenschappelijk onderzoek betreft, zijn de resultaten niet zo denderend. De kankerregistratie helpt ons inzicht te verwerven in het ontstaan van huidkanker, waarvan het zonnebankbezoek één van de oorzaken blijkt te zijn. De Academie voor Geneeskunde deed een literatuuronderzoek, dat belangrijke resultaten opleverde en ons een beter inzicht in de ontwikkeling van huidkanker verschaft.

Wat de reglementering betreft, wijs ik erop dat er voor de straling Europese normen zijn opgelegd. Het departement van Economische Zaken reglementeerde ook op zijn beurt het gebruik van UV-stralen. Ik ben bereid over het probleem van de reglementering inzake vestiging met mijn collega van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen te onderhandelen, aangezien hij de noodzaak aan vorming en opleiding bij het openen van een middenstandszaak reeds aankaartte. Er is nu geen beroepsopleiding voor uitbaters van zonnebankcentra. De vraag is in hoeverre hiervoor een reglementering moet worden uitgewerkt. Men zou een zeker druk kunnen uitoefenen op de uitbaters om een opleiding te volgen of zelf de nodige kennis te verwerven over het gebruik van de zonnebank en de gevaren die hieraan verbonden zijn.

Het departement van Volksgezondheid zou, eventueel in samenwerking met de artsen, *guidelines* voor de bevolking kunnen uitwerken. De bevolking kan wel niet worden verplicht deze *guidelines* na te leven; wij kunnen er enkel mee waarschuwen voor risicogedrag. Het departement zou ook informatie kunnen verstrekken aan de huisartsen. Dermatologen stelden immers reeds vaker vast dat huisartsen de eerste symptomen van huidkanker niet altijd kunnen identificeren.

Sancties moeten worden uitgevaardigd door degenen die de regelgeving opstellen. Voor de apparatuur is dit het departement van Economische Zaken. Het opleggen van — minimale — uitbatingvoorwaarden, onder andere inzake opleiding, en het verbinden van sancties hieraan, behoort dan weer tot de bevoegdheid van de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw de Bethune.

Mevrouw de Bethune (CVP). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Hij beaamt een aantal elementen die ik benadrukte. Hij lijkt bereid maatregelen te treffen en spreekt van een omzendbrief en mogelijke contacten met ministers-collega's. Dit alles lijkt mij interessant. Ik betreur het echter dat hij niet gedetermineerder is en geen stap verder wil doen. Ik meen dat men verder zou moeten gaan, en een volwaardig wettelijk kader zou moeten uitbouwen. Ook in andere landen worden maatregelen in die richting getroffen. Frankrijk reglementeerde kort geleden de uitbating van zonnecentra evenals de verkoop van de apparaten. In Frankrijk wordt er ook informatie verstrekt.

Ik denk dat ook wij in dezelfde richting moeten gaan. Wij zullen deze discussie dringend moeten uitdiepen op basis van concrete wetsvoorstellen, weze het op initiatief van de regering of op basis van een parlementair initiatief terzake. Persoonlijk zal ik mij alleszins voor een wettelijke regeling terzake engageren.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

PROPOSITIONS DE LOI

Prise en considération

Communication de M. le président

WETSVOORSTELLEN

Inoverwegingneming

Mededeling van de voorzitter

M. le président. — Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions de loi dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Ces propositions de loi sont donc prises en considération et envoyées aux commissions indiquées.

La liste des propositions de loi, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de wetsvoorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau. (*Instemming.*)

Dan zijn de wetsvoorstellen in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verzonden.

De lijst van die wetsvoorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verzonden, verschijnt als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van vandaag.

Dames en heren, onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Notre ordre du jour est ainsi épuisé.

De Senaat vergadert opnieuw woensdag 25 juni 1997 om 10 uur.

Le Sénat se réunira le mercredi 25 juin 1997 à 10 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten om 19 uur.*)

(*La séance est levée à 19 heures.*)

ANNEXE — BIJLAGE

Prise en considération — Inoverwegingneming

Liste des propositions de loi prises en considération :
interprétative des articles 6, 584 et 1385*bis* du Code judiciaire (de Mme Maximus et M. Santkin);

— Envoi aux commissions réunies de la Justice et des Affaires sociales.

interprétative de l'article 77, alinéa 2, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (de Mme Merchiers et consorts);

— Envoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.

interprétative de l'article 77, alinéa 2, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (de Mme de Bethune).

— Envoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.

Lijst van de in overweging genomen wetsvoorstellen:

tot interpretatie van artikelen 6, 584 en 1385*bis* van het Gerechtelijk Wetboek (van mevrouw Maximus en de heer Santkin);

— Verzending naar de verenigde commissies voor de Justitie en de Sociale Aangelegenheden.

tot interpretatie van artikel 77, tweede lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (van mevrouw Merchiers c.s.);

— Verzending naar de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden.

tot interpretatie van artikel 77, tweede lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (van mevrouw de Bethune).

— Verzending naar de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden.